

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE

Globālās ekonomikas un starpdisciplināro studiju nodaļa

**ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS LATVIJĀ UN ALGU
NEVIENLĪDZĪBA STARP PAŠMĀJU UN ĀRVALSTU
UZŅĒMUMIEM**

Foreign Direct Investment in Latvia and Wage Inequality between Domestic and Foreign
Enterprises

BAKALAURA DARBS

Starptautiskās ekonomikas un komercdiplomātijas bakalaura studiju programma

Autors: **Alise Mackēviča**

Studenta apliecības Nr.: am18134

Darba vadītājs: *Dr.oec.* profesore Ērika Šumilo

RĪGA 2022

ANOTĀCIJA

Līdz ar nepārtrauktu kapitāla aprites pieaugumu pēdējo gadu laikā ir ievērojami palielinājusies nodarbinātība ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos. Pieejamā literatūra par algu līmeņu atšķirībām starp pašmāju un ārvalstu uzņēmumiem atklāj pretējus rezultātus. Darba mērķis ir noskaidrot, kā ārvalstu kapitāla klātbūtne uzņēmumos ietekmē darba algu atšķirības starp vietējiem un ārvalstu uzņēmumiem Latvijā. Pētījuma rezultāti atklāj, ka nepastāv cieša sakarība starp augstāku darba samaksu Latvijā reģistrētos uzņēmumos, kuros ir ārvalstu tiešās investīcijas. Rezultāti liecina arī, ka 54% no profesijām augstākas algas ir pašmāju īpašumā esošajos uzņēmumos, un vienas profesijas darba samaksa vidēji var atšķirties par 14% starp pašmāju un ārvalstu īpašumā esošajiem uzņēmumiem. Darbs sastāv no 70 lapaspusēm.

Atslēgvārdi: Ārvalstu tiešās investīcijas, algu nevienlīdzība, uzņēmuma īpašumtiesības, kapitāla izcelsme.

ANNOTATION

Along with the steady increase in capital movements, employment in foreign-owned enterprises has increased in recent years. The available literature on wage level differences between domestic and foreign firms reveals mixed results. The study aims to find out how the presence of foreign capital in companies affects the wage differences between local and foreign companies in Latvia. The results of the study reveal that there is no direct correlation between higher wages in companies registered in Latvia with foreign direct investment. The results also show that 54% of professions have higher wages in domestically-owned enterprises. The average wage for one profession can differ by 14% between domestically and foreign-owned enterprises. Thesis consists of 70 pages.

Keywords: Foreign direct investment, wage inequality, company ownership, the origin of capital.

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	5
1. ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS UN DARBA ALGU NEVIENLĪDZĪBA.....	6
1.1. Ārvalstu tiešās investīcijas.....	6
1.1.1. Ārvalstu tiešās investīcijas kā viens no ienākumu nevienlīdzības cēloņiem.....	7
1.1.2. Ārvalstu un pašmāju uzņēmumu īpašumtiesības un to ietekme uz algām	11
1.2. Darba algu nevienlīdzība	13
1.2.1. Darba algu teorijas un algu ietekmējošie faktori.....	15
1.2.2. Algu nevienlīdzības cēloņi un virzītājspēki	19
1.2.3. Uzņēmumu loma algu nevienlīdzībā.....	21
2. ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS UN DARBA ALGAS LATVIJĀ	25
2.1. Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā	25
2.2. Ienākumu sadalījums Latvijā	34
2.2.1. Iedzīvotāju ienākumi no darba algām Latvijā	36
2.2.2. Vidējā darba samaksa Latvijā.....	38
3. ALGAS LATVIJAS UZŅĒMUMOS PĒC TO KAPITĀLA IZCELSMES VEIDA	42
3.1. Latvijas vērtīgākie uzņēmumi kapitāla izcelsmes un nozaru griezumā.....	42
3.2. Nozaru algas Latvijas uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes	44
3.3. Algu atšķirības starp Latvijas uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes.....	58
SECINĀJUMI.....	63
PRIEKŠLIKUMI.....	65
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI.....	66
PIELIKUMI	
1.pielikums. Algas Latvijas vērtīgākajos uzņēmumos nozaru griezumā	
2.pielikums. Profesiju vidējā mēneša samaksa uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes veida (pašmāju vai ārvalstu)	

IEVADS

Globalizācijas ietekmē pieaugošā starptautiskā tirdzniecība, migrācija, un iespēja investēt ārzemēs ir ietekmējusi darba tirgu, tostarp nodarbinātību un darba apstākļus. Līdz ar nepārtrauktu kapitāla aprites pieaugumu pēdējo gadu laikā ir ievērojami palielinājusies nodarbinātība ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos it īpaši, jo vairums pētījumu atklāj, ka ārvalstu īpašumā esoši uzņēmumi maksā augstākas algas līdzvērtīgiem darbiniekiem nekā vietējie uzņēmumi.

Bakalaura **darba mērķis** ir, pamatojoties uz Latvijas ārvalstu tiešo investīciju plūsmu un vidējo darba algu datu analīzi Latvijas 2021.gada vērtīgākajos uzņēmumos, pēc to kapitāla izcelsmes valsts, noskaidrot, kā ārvalstu kapitāla klātbūtne uzņēmumos ietekmē algu atšķirības starp vietējiem un ārvalstu uzņēmumiem Latvijā.

Balstoties uz mērķi izvirzīta **hipotēze**, ka uzņēmuma īpašumtiesības (iekšzemes vai ārvalstu) neietekmē darbinieku algu sadalījumu. Algu atšķirības starp vietējiem un ārvalstu īpašumā esošajiem uzņēmumiem ir saistītas ar citiem faktoriem.

Lai sasniegtu mērķi nepieciešams:

1. Raksturot ārvalstu tiešo investīciju ietekmi uz investīciju saņēmējvalsti;
2. Izpētīt faktoros, kas ietekmē darba algu nevienlīdzību;
3. Izvērtēt uzņēmuma lomu algu nevienlīdzībā;
4. Veikt darba samaksas un ārvalstu tiešo investīciju analīzi Latvijā;
5. Noskaidrot, kā atšķiras vidējās algas konkrētu nozaru uzņēmumos, kuros ir pašmāju kapitāls un tajos, kuru pamatā ir ārvalstu izcelsmes kapitāls;
6. Veikt secinājumus par darba algu nevienlīdzību starp ārvalstu un pašmāju uzņēmumiem un sniegt priekšlikumus algu nevienlīdzības mazināšanai.

Bakalaura darbā veikta pieejamās literatūras analīze ar indukcijas metodi. Izmantotas arī kvantitatīvās metodes, tajā skaitā cēloniskā seku analīze un meta analīze, kas iekļauj statistiskus salīdzinājumus. Pētījumā izmantoti dati par Latvijas vērtīgākajiem uzņēmumiem un darba algām dažādās profesijās. Pieejamā literatūra atklāj pretējus rezultātus analizējot ĀTI ietekmi uz darba algu nevienlīdzību, izceļot gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi, kas atkarīga no dažādiem faktoriem, taču, galvenokārt, izriet tendence, ka ārvalstu vai starptautiski uzņēmumi maksā augstākas algas un augstāks ĀTI līmenis valstī tiek saistīts ar augstākām algām. Darbā izmantoti, galvenokārt, fundamentāli zinātniski pētījumi, zinātniskās publikācijas un statistikas dati. ĀTI ietekmi uz ienākumu nevienlīdzību pētījuši tādi autori kā Fidžinī, P., & Grēgs, H. (2011); Kuls, M un Broniatovska un Stravinskis (2021).

1. ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS UN DARBA ALGU NEVIENLĪDZĪBA

1.1 Ārvalstu tiešās investīcijas

Pasaules Banka definē ārvalstu tiešās investīcijas (turpmāk ĀTI) kā ilgstošas vadības līdzdalības iegūšanu jeb desmit vai vairāk procentus no balsstiesīgajām akcijām uzņēmumā, kas darbojas ekonomikā, kas nav ieguldītāja ekonomika. (Pasaules Bankas glosārijs, 2022) ĀTI, pateicoties to relatīvajai stabilitātei un ilgtermiņa saistībām pret uzņēmumu, tiek uztvertas kā kapitāla veids, kas rada vislielāko tiešo un netiešo ieguvumu jeb pārplūdes efektu uzņēmēja ekonomikai. Katrai valstij nepieciešamas ārvalstu investīcijas, lai veicinātu ekonomikas izaugsmi. Gan neoklasicisma, gan endogenās izaugsmes teorijas, kā arī citi vispāratzīti pieņēmumi atbalsta ĀTI pozitīvo ietekmi uz valsts ekonomiku. (Baiašvilli & Gefīni, 2020) Bieži vien, raksturojot ĀTI pozitīvo ietekmi vienlīdzības jautājumā, it īpaši ienākumu sadalē, tiek atstāts novārtā. Fazalkoka (2019) pētījums atklāj, ka brīdī, kad ekonomikas izaugsme ir augsta, ienākumu sadale valstī parasti ir zema.¹ To izraisa ĀTI saņēmējvalstu nespēja izmantot to priekšrocības, kā arī šo valstu nespēja absorbēt ĀTI radīto tehnoloģiju pārnesi un nespēja nodrošināt adekvātu nodarbinātību.

Globalizācija un tirdzniecības liberalizācija, atvieglojot tirdzniecības barjeras, paver iespēju rūpnieciski attīstīto valstu uzņēmumiem ienākt jaunos tirgos, kā to raksturo Aldersons un Nilsons (2002). ĀTI aizplūšana no industriāli attīstītajām valstīm uz jaunattīstības valstīm rada lielāku globālo nevienlīdzību, jo tiek paātrināta deindustrializācija, kam, savukārt, ir ienākumu pārdales ietekme. Bieži vien uzņēmumi investē ārvalstīs, cenšoties samazināt darbaspēka izmaksas un rast nodokļu sistēmas atvieglojumus, kā arī lētākus nodarbinātības noteikumus. Tas rezultējas ar deindustrializācijas procesu, kas rada lielāku nevienlīdzību attīstītajās valstīs, pārceļot daļu darbaspēka no rūpniecības sektora uz pakalpojumu sektoru. Rūpniecības sektorā ir vidēji augstākas algas un vienmērīgāks ienākumu sadalījums, savukārt pakalpojumu sektorā ir raksturīgas vidēji zemākas algas un augstāka iekšējā nevienlīdzība.² Attiecīgi, ja mazkvalificētas darba vietas tiek pārvietotas uz zemu algu valstīm, tad pieprasījums pēc nekvalificēta darba spēka samazinās, kā rezultātā samazinās nekvalificēta darba spēka atalgojums attiecībā pret kvalificēta, līdz ar to arī palielinās ienākumu

¹ Fazaaloh, A. M. (2019). Is foreign direct investment helpful to reduce income inequality in Indonesia? *Economics & Sociology*, 12(3), 25–36.

² Alderson, A. S., & Nielsen, F. (2002). Globalization and the Great U-Turn: Income Inequality Trends in 16 OECD Countries. *American Journal of Sociology*, 107(5)

nevienlīdzība. Alternatīvi, Mills (2008) atklāj, ka globalizācijai ir pretējs efekts jaunattīstības valstīs, kur nevienlīdzība tiek samazināta industrializācijas pieauguma, jaunu nodarbinātības iespēju un nekvalificētu darbinieku algu pieauguma rezultātā salīdzinājumā ar kvalificētiem darbiniekiem.³ Tāpēc nevienlīdzības līmenis jaunattīstības valstīs samazinās palielinoties ĀTI ieplūdei.

Daudznacionālo korporāciju loma ir svarīgs faktors, kas saistīts ar ĀTI plūsmām. Saskaņā ar Reuveniju un Lī (2003), multinacionāli uzņēmumi spēj izdarīt spiedienu uz arodbiedrībām, lai tās samazinātu algas. Turklāt, šie starptautiskie uzņēmumi mēdz repatriēt savu peļņu no jaunattīstības valstīm, atstājot tās bez iespējas atkārtoti ieguldīt šo naudu savā valstī. Daudznacionālās korporācijas arī izmanto pārsvarā kapitāla ietilpīgas metodes, kas ir paredzētas kvalificētam darba spēkam, tādējādi palielinās atgriešanās pie kvalificēta darba spēka salīdzinājumā ar nekvalificētu darba spēku, un paaugstinās ienākumu nevienlīdzība valstī. Pretēji tam, Reuvenijs un Lī (2003) arī secina, ka daudznacionāla darbība jaunattīstības valstīm sniedz vairākas priekšrocības. Pirmkārt, nodrošinot lielāku kapitālu un jaunas tehnoloģijas šīm valstīm. Otrkārt, uzlabojot korporatīvo pārvaldību un vadību.⁴ Līdz ar to paaugstinās produktivitāte un tiek veicināta ekonomikas izaugsme, kas, savukārt, var palielināt nabadzīgo ienākumus proporcionāli vairāk bagātā sabiedrības slāņa ienākumiem.

1.1.1 Ārvalstu tiešās investīcijas kā viens no ienākumu nevienlīdzības cēloņiem.

Jautājums konkrēti par ārvalstu tiešo investīciju saistību ar ienākumu nevienlīdzību ir bijis daudzu ekonomistu pētījumu centrā, taču no tiem izrietošie rezultāti ir bijuši dažādi un tos var iedalīt trīs kategorijās. Pirmkārt, ĀTI pozitīvi ietekmē ienākumu nevienlīdzību, respektīvi, ĀTI klātbūtne valstī saasina ienākumu nevienlīdzību. Otrkārt, ĀTI negatīvi ietekmē ienākumu nevienlīdzību, kas nozīmē, ka ĀTI plūsmas samazina ienākumu nevienlīdzību valstī. Treškārt, ĀTI ir gan pozitīva, gan negatīva ietekme uz ienākumu nevienlīdzību valstī.

Vū un Hsū (2012) veiktā pētījuma rezultāti liecina, ka ĀTI plūsmu pieaugums lielākoties palielina nevienlīdzīgu ienākumu sadalījumu. ĀTI, visticamāk, kaitē vienlīdzīgai ienākumu sadalei investīciju uzņēmēj-valstīs ar zemu absorbcijas spēju. Turpretim, šī pētījuma rezultāti arī apstiprina kontrastējošu perspektīvu, ka ĀTI mazāk ietekmē ienākumu nevienlīdzību valstīs ar labāku absorbcijas spēju. Absorbcijas spēja šajā gadījumā tiek definēta,

³ Mills, M. (2008). Globalization and Inequality. *European Sociological Review*, 25(1), 1–8.

⁴ Reuveny, R., & Li, Q. (2003). Economic Openness, Democracy, and Income Inequality. *Comparative Political Studies*, 36(5), 575–601.

kā uzņēmējas valsts spēja absorbēt un pieņemt jaunās, no ārvalstīm ienākošās tehnoloģijas.⁵ Turpretī, Čintrakarna un citu autoru (2011) veiktais pētījums pieder pie otrās kategorijas, jeb to pētījumu grupas, kas secina ka ĀTI ir negatīva ietekme uz ienākumu nevienlīdzību. Šis pētījums izmanto paneļa datus, lai apskatītu ĀTI un ienākumu nevienlīdzības saistību. ĀTI īstermiņa ietekme uz ir nenozīmīga vai vāji nozīmīga un negatīva.⁶ Tomēr no otras puses, ilgtermiņā ĀTI būtiski negatīvi ietekmē ienākumu sadalījumu. Lai gan Vū, Hsū (2012) un Čintrakarna (2011) pētījumu secinājumi ievērojami atšķiras, arī Čintrakarna (2011) pētījumā ir kontrastējošs secinājums galvenajiem rezultātiem, ka ĀTI ietekme uz ienākumu nevienlīdzību dažādās valstīs atšķiras, un pastāv ievērojama nevienlīdzīga ietekme. Attiecīgi, dažās valstīs ir novērojama pozitīva ilgtermiņa saikne starp ĀTI un ienākumu nevienlīdzību. Vū un Hsū (2012) pētījumā izmantota šķērsriezuma datu kopa no 54 valstīm 25 gadu laika periodā, turpretim otrajā pētījumā izmantoti paneļa integrācijas metodes vienā valstī arī 25 gadu laika periodā. Lai gan abu pētījumu rezultāti ir pretēji, viens apstiprinot ĀTI pozitīvo ietekmi uz ienākumu nevienlīdzību, otrs pierādot negatīvo ietekmi, abos pētījumos izriet tomēr arī kopīgs secinājums, ka ĀTI ietekme uz ienākumu sadali var būt dažāda un atkarīga no blakus faktoriem, šajā gadījumā, investīciju absorbcijas spējas vai konkrētas valsts.

Bogliacīnī un Egana (2017) veiktais pētījums investīciju un ienākumu nevienlīdzības tematu empīriski apskata no cita skata punkta, veicot analīzi tam, kā ĀTI dažādās nozarēs var nevienlīdzību ietekmēt dažādos veidos. Analizējot dažādu nozaru ĀTI datus vidēju ienākumu valstī, Bogliacīnī un Egans (2017) piedāvā divas alternatīvas nevienlīdzības pieauguma cēlonim attīstības valstīs. Pirmkārt, secinot, ka ĀTI, kā nozīmīgam kapitāla veidam jaunattīstības valstīm, ir atšķirīgas iezīmes, kas mazina iespēju samazināt nevienlīdzību. Otrkārt, ka daži ĀTI veidi, galvenokārt, uz pakalpojumiem orientētie, biežāk rada nevienlīdzību nekā citi.⁷ Alternatīvi, Kula un citu autoru (2015) veiktajam pētījumam ir pretēji rezultāti, pierādot to, ka ĀTI ir negatīva ietekme uz ienākumu nevienlīdzību.⁸ Šis pētījums izmanto modeli, kas ir piemērotāks mazāka apjoma piemēra analīzei, jo, pretēji Bogliacīnī un Eganam (2017), pētījumā izmantoti tikai vienas valsts dati ilgākā laika periodā. ĀTI pieauguma tempa pozitīvā ietekme uz ienākumu nevienlīdzību jeb ienākumu nevienlīdzības palielināšanos, ir nozīmīga tikai īstermiņā, lai gan ar nelielu nozīmīguma līmeni un kvantitatīvi nelielu ietekmi.

⁵ Wu, J. Y., & Hsu, C. C. (2012). Foreign direct investment and income inequality: Does the relationship vary with absorptive capacity? *Economic Modelling*, 29(6), 2183–2189.

⁶ Chintrakarn, P., Herzer, D., & Nunnenkamp, P. (2011). FDI and income inequality: evidence from a panel of U.S. states. *Economic Inquiry*, 50(3), 788–801.

⁷ Bogliaccini, J. A., & Egan, P. J. W. (2017). Foreign direct investment and inequality in developing countries: Does sector matter? *Economics & Politics*, 29(3), 209–236.

⁸ Ucal, M., Haug, A. A., & Bilgin, M. H. (2015). Income inequality and FDI: evidence with Turkish data. *Applied Economics*, 48(11), 1030–1045. 1

ĀTI ietekme uz ienākumu sadali, pēc šī pētījuma datiem, ir nenozīmīga ilgtermiņā.⁹ Citiem vārdiem, ĀTI sākotnēji palielina ienākumu nevienlīdzības līmeni, taču šis efekts pazūd ilgtermiņā. Šāds secinājums izriet arī no Herzera un Nunnenkampa (2013) pētījuma, kurā gan secināts arī, ka pastāv lielas atšķirības starp dažādām valstīm ienākošo ĀTI ilgtermiņa ietekmē uz ienākumu nevienlīdzību, lai gan pētījums pierāda negatīvo ietekmi, dažām valstīm ilgtermiņa ietekme tomēr ir pozitīva.

Gan Vū (2012), gan Bogliačini un Egana (2017) pētījumi demonstrē, ka ĀTI pozitīvi ietekmē ienākumu nevienlīdzību, respektīvi, ĀTI plūsmas palielina ienākumu nevienlīdzīgu sadalījumu. Savukārt, Čintrakarna (2011) un Kula (2015) veiktie pētījumi secina, ka ārvalstu tiešo investīciju plūsmas negatīvi ietekmē ienākumu nevienlīdzību jeb ĀTI samazina ienākumu nevienlīdzīgu sadali saņēmējas valstī. Abi pētījumi, kas liecina par pozitīvu ietekmi ir veikti analizējot vairāku valstu datus, taču pētījumi, kas rezultējas ar negatīvas ietekmes secinājumiem ir veikti katrs izmantojot vienas valsts datus.

Maklārena un Jo (2017) pētījums pēta ĀTI ietekmi uz ienākumu sadalījumu un absolūto dzīves līmeni vienā valstī divdesmit gadu laika periodā. Kā vietējais ĀTI mērs izmantots ārvalstu iestāžu darbinieku skaits.¹⁰ ĀTI ietekme uz vietējo mājsaimniecību dzīves līmeni sadalīta pēc izglītības fona, lai analizētu ietekmi uz nevienlīdzību. Pētījuma rezultāti liecina, ka ĀTI pieaugums ir saistīts ar dzīves līmeņa pazemināšanos tajās mājsaimniecībās, kur nav neviena ārvalstu uzņēmumos nodarbināta locekļa, taču mājsaimniecībām, kurās ir ārvalstu uzņēmumos nodarbināts loceklis, pieaugums ir neliels. Secināts arī, ka cilvēku kustība uz provincēm, kas saņem ĀTI palielinās. Arī Lessmans (2012) apskata ĀTI reģionālo nevienlīdzību, un, analizējot daudz dažādu attīstības līmeņu valstis, atklāj, ka ĀTI ieplūde palielina reģionālo nevienlīdzību valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem, savukārt augstu ienākumu ekonomikās nav novērotas šīs ĀTI pārdales negatīvās sekas.¹¹ Turpretī, Džensens un Ross (2007) izmanto valsts ĀTI plūsmu liberalizāciju, lai veiktu analīzi, kā ĀTI ietekmē ienākumu nevienlīdzību vidēju ienākumu valstī.¹² Pētījums veikts izmantojot instrumentālo mainīgo pieeju, un tas pretēji Maklārena un Jo (2017) analīzei secina, ka ĀTI plūsmu pieaugums samazina ienākumu nevienlīdzību.

⁹ Herzer, D., & Nunnenkamp, P. (2013). Inward and outward FDI and income inequality: evidence from Europe. *Review of World Economics*, 149(2), 395–422.

¹⁰ McLaren, J., & Yoo, M. (2017). FDI and inequality in Vietnam: An approach with census data. *Journal of Asian Economics*, 48, 134–147.

¹¹ Lessmann, C. (2012). Foreign Direct Investment and Regional Inequality: A Panel Data Analysis. *SSRN Electronic Journal*.

¹² Jensen, N. M., & Rosas, G. (2007). Foreign Direct Investment and Income Inequality in Mexico, 1990–2000. *International Organization*, 61(03).

Pretstatā iepriekšējo autoru veiktajiem pētījumiem, kuri pierādīja tikai lielākoties pozitīvu vai negatīvu ietekmi, Fidžini un Grēgs (2006), izmantojot paneļa datus no vairāk nekā simts valstīm, atklāj, ka ĀTI ietekme atšķiras atkarībā no valsts attīstības līmeņa.¹³ Aprakstīti divi modeļi, viens attīstības valstīm, otrs attīstītajām valstīm. Rezultāti liecina, ka jaunattīstības valstīs pastāv nelineārā ietekme, respektīvi, algu nevienlīdzība palielinās valstī ieplūstot ārvalstu investīcijām, bet šī ietekme mazinās, turpmākajam ĀTI uzkrājumam pieaugot. Attīstītajās valstīs algu nevienlīdzība samazinās līdz ar ĀTI ienākšanu. Arī Mihailova (2015) secina, ka ĀTI spēj ietekmēt ienākumu nevienlīdzību, taču šī ietekme mainās atkarībā no izglītības līmeņa un investīciju saņēmēj-valsts ekonomiskās attīstības.¹⁴

Jebova (2019) analizējot Āfrikas valstu datus pierāda, ka ĀTI padziļina ienākumu nevienlīdzību, taču piedāvā arī jaunu alternatīvu secinājumu, ka ĀTI ietekmi uz ienākumu nevienlīdzību nosaka cilvēkkapitāla līmenis investīciju uzņēmēj-valstī. Konkrētāk, atklāts, ka ĀTI palielina ienākumu nevienlīdzību valstīs ar zemu cilvēkkapitāla krājuma līmeni, un, pretēji, samazina ienākumu nevienlīdzību valstīs ar augstu cilvēkkapitāla krājuma līmeni.¹⁵

Pieejamā literatūra par šo tēmu parāda, ka rezultāti ir mainīgi un atkarīgi no dažādiem faktoriem. ĀTI var būt gan negatīva, gan pozitīva ietekme uz ienākumu nevienlīdzību. Pie pozitīvās ietekmes var minēt to, ka ĀTI palīdz samazināt ienākumu nevienlīdzību, ja investīcijas tiek piesaistītas un īstenotas, lai izmantotu lielu daļu nekvalificētu darba spēku ar zemiem ienākumiem. ĀTI stimulē ekonomikas izaugsmi un ieguvumi no šīm tiešajām investīcijām redzami visā ekonomikā. Jaunas investīcijas arī nenoliedzami rada jaunas darba vietas zemi kvalificētam darba spēkam. Pie pozitīvās ietekmes jāizceļ arī fakts, ka jaunattīstības valstīs lielākoties novērojams nelineārs efekts, attiecīgi, algu nevienlīdzība palielinās līdz ar iekšējiem ĀTI krājumiem, taču šī ietekme samazinās līdz ar turpmāku ĀTI pieaugumu. (Džensens un Ross (2007); Čintrakarns (2011); Kuls (2015)) Alternatīvi, pieejamā literatūra demonstrē arī ĀTI negatīvo ietekmi uz ienākumu nevienlīdzību. (Vū (2005); Maklārena & Jo, (2017); Bogliacīnī un Egans, (2017)) Daļa pētījumu pierāda, ka ienākošās ĀTI pasliktina ienākumu sadali, paaugstinot algas attiecīgajās nozarēs, salīdzinot ar tradicionālajām nozarēm. Palielinoties ārvalstu kapitāla pieplūdei, palielinās algu nevienlīdzība. ĀTI negatīvā ietekme izpaužas arī veicinot reģionālās nevienlīdzības palielināšanos.

¹³ Figini, P., & Goerg, H. (2011). Does Foreign Direct Investment Affect Wage Inequality? An Empirical Investigation. *The World Economy*, 34(9), 1455–1475.

¹⁴ Mihaylova, S. (2020). Foreign Direct Investment Attractiveness of Central, Eastern, and Southeastern European Countries: The Importance of Policy-Related Location Advantages. *Croatian Economic Survey*, 22(1), 65–101.

¹⁵ Yeboua, Y. K. (2019). Human capital and the FDI-Income inequality nexus in African countries: Panel smooth transition regression approach. *Theoretical and Applied Economics*, 26(1(618)), 73–88. f

1.1.2 Ārvalstu un pašmāju uzņēmumu īpašumtiesības un to ietekme uz algām

Vietējo uzņēmumu kopējās faktoru produktivitātes (TFP) pieaugums no ārvalstu uzņēmumu klātbūtnes valstī tiek dēvēts arī par ĀTI kapitāla pieplūdes jeb pārplūdes efektu. (Fems, 2009) Iespējamais šīs sekundārās ietekmes pastāvēšanas iemesls ir plaša starp ārvalstu un vietējiem uzņēmumiem, jo ārvalstu uzņēmumi bieži vien dominē kapitāla intensitātes un tehnoloģiju attīstības ziņā.¹⁶ Pasaules Bankas veiktais pētījums secina, ka iekšzemes uzņēmumos ir novērojama vidēji augstāka produktivitāte, ja ekonomikā ir ĀTI uzņēmumi.¹⁷ Turklāt, vietējo uzņēmumu, kas darbojas kā piegādātāji ĀTI uzņēmumiem, produktivitāte arī pieaug. Tas iespējams izriet no tehnoloģiju pārneses, augstākiem kvalitātes standartiem vai lielākas konkurences. Tomēr vietējo uzņēmumu, kas iepērkas no nozarēm, kurās ir liels ĀTI uzņēmumu īpatsvars, produktivitāte samazinās, iespējams, ārvalstu uzņēmumu uzcenojumu dēļ. Faktiski daudznacionālo uzņēmumu izveidotajiem meitasuzņēmumiem vai kopuzņēmumiem parasti ir konkurences priekšrocības, salīdzinājumā ar vietējiem uzņēmumiem, jo īpaši tas attiecas uz jaunattīstības ekonomikām.¹⁸ Ar daudznacionālu korporāciju (MNC) klātbūtni, it īpaši, ņemot vērā to spēcīgo dalību tirgū, vietējiem uzņēmumiem parasti nepieciešams pielāgot savu rīcību, lai saglabātu tirgus daļu. Pārplūdes efekta ietekmi var uzskatīt par ārvalstu uzņēmumu darbības rezultātu un no tā izrietošo vietējo uzņēmumu pielāgošanos.

Starptautisko kapitāla plūsmu apjoms ir ievērojami pieaudzis un vairums valstu ir arī aktīvi veicinājušas ārvalstu tiešo investīciju ieplūšanu. Tā rezultātā ir izteikti palielinājusies nodarbinātība ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos. Vairāki pētījumi liecina par tendenci, ka ārvalstu vai starptautiski uzņēmumi maksā augstākas algas. (Broniatovska un Stravinskis (2021)) Augstāks ĀTI līmenis tiek saistīts ar augstākām algām. Ir valstis, kurās algas ir augstākas tikai ārvalstu uzņēmumos, taču ir valstis, kurās novērojams pārplūdes efekts, un algas paceļas arī pašmāju uzņēmumos.¹⁹ Broniatovska un Stravinskis (2021) pierāda, ka uzņēmuma īpašumtiesības - iekšzemes vai ārvalstu - ietekmē darbinieku algu sadalījumu, jo darbinieks, kas nodarbināts ārzemju īpašumā esošā uzņēmumā, pēc šī pētījuma rezultātiem, nopelna vidēji

¹⁶ Pham, T. H. (2009). Assessment of FDI Spillover Effects for the Case of Vietnam: A Survey of Micro-data Analyses. In Corbett, J. and S. Umezaki (eds.). Deepening East Asian Economic Integration. *ERIA Research Project Report 2008-1*, 473-495.

¹⁷ World Bank Group. (2019, November). Serbia's New Growth Agenda : FDI Spill overs. Country Economic Memorandum. World Bank, Washington, DC.

¹⁸ Pham, T. H. (2009). Assessment of FDI Spillover Effects for the Case of Vietnam: A Survey of Micro-data Analyses. In Corbett, J. and S. Umezaki (eds.). Deepening East Asian Economic Integration. *ERIA Research Project Report 2008-1*, 473-495.

¹⁹ Aitken, B., Harrison, A., & Lipsey, R. E. (1996). Wages and foreign ownership A comparative study of Mexico, Venezuela, and the United States. *Journal of International Economics*, 40(3-4), 345-371.

par pieciem procentiem vairāk nekā līdzvērtīgs strādnieks vietējā uzņēmumā ar līdzīgām īpašībām.²⁰ Broniatovska un Stravinska (2021) analīze demonstrē, ka kapitāla izcelsme ietekmē algu sadalījumu uzņēmumā un var ietekmēt algas visā nozarē.

Pieejamo literatūru par algu atšķirībām ārvalstu un pašmāju uzņēmumos var iedalīt divos virzienos. Pirmkārt, pētījumos, kas ir vērsti uz iegādes ietekmi uz algām, jeb situāciju, kad ārvalstu īpašnieks iegādājas vietēju uzņēmumu. Pētījumi šajā virzienā lielākoties parāda, ka iegādei ir pozitīva ietekme uz vidējo algu iegādātajos uzņēmumos.²¹ Otrkārt, pētījumu autori koncentrējas tieši uz īpašumtiesību efektu un atklāj, ka strādnieki nozarēs ar lielāku ārvalstu klātbūtni saņem augstākas algas.²² Lielākajā daļā ekonomisko pētījumu abās kategorijās secinājums ir viens – ārvalstu īpašumā esošie uzņēmumi maksā augstākas algas nekā vietējie uzņēmumi.²³ Tomēr, tiek arī uzsvērts, ka liela daļa no šīs novērotās atšķirības var būt saistīta ar citām ārvalstu uzņēmumu atšķirīgajām pazīmēm. Piemēram, starptautisko uzņēmumu filiāles mēdz būt lielākas, un tās darbojas nozarēs, kas pēc būtības ir produktīvākas. Tādēļ, salīdzinot ārvalstu un vietējo uzņēmumu algas un produktivitāti, ir svarīgi ņemt vērā uzņēmuma izmēru un nozares īpatsvaru. Jāņem vērā arī tas, ka ārvalstu un vietējiem uzņēmumiem var atšķirties to nenovērojamās īpašības, piemēram, uzņēmumi, kas pārņemti ārvalstu īpašumā, jau iepriekš varētu būt labāki par vietējiem uzņēmumiem.²⁴

Brenlunda un citu autoru (2016) veiktais pētījums par ārvalstu īpašumtiesībām uzņēmumā un to ietekmi Zviedrijā secina, ka nepastāv būtiska ārvalstu īpašumtiesību ietekme uz nodarbinātību vai algām, ārvalstu uzņēmumu algām ir šķietami negatīva saistība ar ekonomikas attīstību.²⁵ Turpretim, Martina (2008) pētījums par darbinieku mobilitāti starp ārvalstu un vietējiem uzņēmumiem liecina par pretējo, pierādot, ka pārejot no vietējiem uz ārvalstu uzņēmumiem novērojams ievērojams algu pieaugums. Šis atalgojuma palielinājums atbilst tā sauktajam algu politikas efektam jeb lielākam “dāsnamam” no ārvalstu uzņēmēju puses salīdzinot ar vietējiem uzņēmumiem. Taču, Martins (2008) arī atklāj, ka gan algu politikas, gan darbinieku atlases ietekme ir nedaudz vājāka gadījumos, kad augstas

²⁰ Broniatowska, P., & Strawiński, P. (2021). Foreign- and domestic firm ownership and its impact on wages. Evidence from Poland. *European Journal of Industrial Relations*, 27(4), 445–466.

²¹ Brown, J. D., Earle, J. S., & Telegdy, A. (2008). Employment and Wage Effects of Privatization: Evidence from Hungary, Romania, Russia, and Ukraine.

²² Feliciano, Z. M., & Lipsey, R. E. (2006). Foreign ownership, wages, and wage changes in U.S. industries, 1987–92. *Contemporary Economic Policy*, 24(1), 74–91.

²³ Heyman, F., Sjöholm, F., & Gustavsson Tingvall, P. (2005). Is There Really a Foreign Ownership Wage Premium? Evidence from Matched Employer-Employee Data.

²⁴ Andrews, M. J., Bellmann, L., Schank, T., & Upward, R. (2007). The Takeover and Selection Effects of Foreign Ownership in Germany: An Analysis Using Linked Worker-Firm Data.

²⁵ Brännlund, R., Nordström, J., Stage, J., & Svedin, D. (2016). Foreign ownership and its effects on employment and wages: the case of Sweden. *IZA Journal of European Labor Studies*, 5(1).

kvalifikācijas nozarēs notiek darbinieku mobilitāte no ārvalstu uz vietējiem uzņēmumiem.²⁶ Šis rezultāts var palīdzēt izskaidrot šķietamo negatīvo saistību starp ārvalstu firmu algu piemaksu un ekonomikas attīstību tādā mērā, ka augsti kvalificēti sektori ir vairāk izplatīti attīstītājās valstīs.

1.2 Darba algu nevienlīdzība

Arvien vairāk tiek atzīta nepieciešamība uzraudzīt algu tendences un īstenot ilgtspējīgu algu politiku, kas novērš atalgojuma stagnāciju, paaugstina samaksas līmeni miljoniem strādājošo nabadzīgo visā pasaulē un nodrošina taisnīgu sadali, kā arī samazina pārmērīgas algas un ienākumu nevienlīdzību. Termins ienākumi OECD vārdnīcā apzīmēts kā naudas summa, kas konkrētai mājsaimniecībai ir pieejama konkrētā gadā.²⁷ To veido darba samaksa jeb alga, saimnieciskās darbības un kapitāla ienākumi un publiskā sektora naudas pārdevumi, no kuriem tiek atņemti ienākuma nodokļi un sociālās apdrošināšanas iemaksas. Alga ir ienākumu daļa, tā ir fiksēta naudas summa, ko maksā par darbu, kura veikšanai persona ir nodarbināta. Starptautiskā darba organizācija darba ienākumus definē kā summu, ko nodarbinātie nopelna strādājot. Šis jēdziens tiek nošķirts no kapitāla ienākumiem, kad aktīvu īpašnieki no sava īpašuma gūsti kapitāla ienākumus. Aktīvi ietver zemi, mašīnas, ēkas vai patentus. Turpretī, darba ienākumi ietver darbinieku algas un daļu no pašnodarbinātā darba ienākumiem.²⁸ Mājsaimniecības kopējie ienākumi tiek sadalīti katram tās loceklim, ar korekciju, lai atspoguļotu dažāda lieluma mājsaimniecību vajadzību atšķirības.²⁹ Apskatot ienākumus no plašāka skata punkta, ne tikai mājsaimniecību līmeņa, var piemērot Pasaules Bankas ekonomiku iedalījumu četrās grupās: augstu ienākumu valstis, vidēji augstu, vidēji zemu un zemu ienākumu valstis.³⁰

Nevienlīdzība jeb nevienlīdzības stāvoklis īpaši attiecībā uz tiesībām, statusu un iespējām³¹, kā tā definēta Oksfordas vārdnīcā, ir galvenā ideja sociālā taisnīguma teorijās. Lielākajā daļā sabiedrību vienlīdzība, tā pat kā godīgums, ir vērtīga īpašība. Nevienlīdzība var liecināt par ienākumu mobilitātes un iespēju trūkumu, kā arī atspoguļot ilgtermiņa nelabvēlīgu situāciju atsevišķām sabiedrības grupām. Nevienlīdzības palielināšanās būtiski ietekmē izaugsmi un makroekonomisko stabilitāti, jo politisko un lēmumu pieņemšanas vara var koncentrēties dažu cilvēku rokās, novedot pie neefektīvas cilvēkresursu izmantošanas, izraisot

²⁶ Martins, P. S. (2008). Paying More to Hire the Best? Foreign Firms, Wages and Worker Mobility.

²⁷ OECD (2021), Income inequality (indicator).

²⁸ ILO Department of Statistics. (2021). Labour income and inequality.

²⁹ OECD (2021), Income inequality (indicator).

³⁰ "WDI - Classifying countries by income," (2021)

³¹ Inequality noun - Oxford Advanced Learner's Dictionary, (2021)

investīcijas atturošu politisko un ekonomisko nestabilitāti un krīzes riska palielināšanos.³² Nevienlīdzības idejas var uztvert dažādi, lai gan attiecībā uz ekonomisko nevienlīdzību, šis jēdziens lielākoties tiek attiecināts uz ienākumu vai monetāro nevienlīdzību, kā arī nevienlīdzīgiem dzīves apstākļiem. Nevienlīdzības jēdzienu iespējams izmantot arī uz tiesībām balstītā juridiskā pieejā, aplūkojot tiesību un saistīto pienākumu nevienlīdzību, jeb situāciju, kurā iedzīvotāji nav vienlīdzīgi likuma priekšā, vai pastāv nevienlīdzīga politiskā vara.³³

Apskatot ekonomisko nevienlīdzību, galvenokārt, izriet divi primārie virzieni. Pirmais lielākoties ir saistīts ar *iznākumu nevienlīdzību* labklājības materiālajās dimensijās, un tas var būt no cilvēka neatkarīgu apstākļu (etniskās piederības, ģimenes, izcelsmes, dzimuma utt.), kā arī talanta un pūļu rezultāts. Turpretī, otrais virziens ir saistīts ar *iespēju nevienlīdzību*, jeb apstākļiem, kas ir ārpus personas kontroles, taču ietekmē iespējamus rezultātus. (Apvienoto Nāciju attīstības programma, 2013) Perspektīva, kas orientēta uz iespējām atzīst, ka dzimšanas apstākļi ir būtiski dzīves iznākumam, un, lai sasniegtu iespēju vienlīdzību, nepieciešams taisnīgs sākumpunkts visiem. Šī ir iepriekšēja vērtējuma jeb potenciāla sasnieguma perspektīva.³⁴ Iznākumu nevienlīdzības koncepcija apskata materiālo labklājības līmeni līdz ar to arī ienākumus, tādēļ darba autors uzskata, ka tā ir piemērotāka apskatot algu līmeņu nevienlīdzību. Izpratne par nevienlīdzību ir attīstījusies no sākotnēji tradicionālā līdz uz rezultātu vērstam skatījumam, kurā ienākumi tiek uztverti, kā labklājības rādītājs. Arī Pasaules Bankas definīcijā vispārējās ienākumu atšķirības valstī ir uzskaitītas, kā būtisks labklājības aspekts, kas ievērojami ietekmē valsts spēju samazināt nabadzību.³⁵ Lai gan termins “nevienlīdzība” tiek lietots dažādos apstākļos, visizplatītākais rādītājs ir ienākumu sadalījums starp valsts iedzīvotājiem. Tas ir būtisks labklājības komponents, jo atšķirībā no citiem labklājības rādītājiem, kas koncentrējas tikai uz vienu grupu un ņem vērā ienākumu atšķirības visā populācijā. Ja indivīdiem nav vienāds materiālais labklājības līmenis vai vispārējie dzīves ekonomiskie apstākļi, rodas rezultātu nevienlīdzība. Attīstības teorija lielākoties apskata nevienlīdzību caur dzīves līmeņa kvalitāti, piemēram, ienākumu vai bagātības, izglītības kā arī veselības, un uztura jomām. Taču, ekonomisti šīs jomas vērtē no ienākumu vai patēriņa skata punkta.³⁶ Vēsturiski ienākumu nevienlīdzība apskatīta vien tik tālu, cik tā ietekmēja, vai to ietekmēja ekonomiskā izaugsme. Ienākumu sadalījumam sākotnēji netika pievērsta tik liela uzmanība. Taču pamazām pierādīts, ka izaugsmei nav izšķiroša ietekme uz ienākumu nevienlīdzību, bet, turpretī, ienākumu nevienlīdzība negatīvi ietekmē ekonomisko izaugsmi.

³² IMF, Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. Staff Discussion Notes, 15(13),

³³ UN Development Strategy and Policy Analysis Unit, (2015)

³⁴ UNDP, Humanity Divided: Confronting Inequality in Developing Countries, 2013

³⁵ Income Inequality. (2021). www.worldbank.org/en/topic/poverty/lac-equity-lab1/income-inequality

³⁶ UNDP, Humanity Divided: Confronting Inequality in Developing Countries, 2013

Pasaules Bankas valstu ienākumu klasifikācijas pamatā ir nacionālā ienākuma uz vienu iedzīvotāju rādītājs, kas aprēķināts izmantojot atlanta metodi. Pirmais Pasaules Attīstības ziņojums ieviesa zemu ienākumu un vidēju ienākumu valstu grupējumus. Nākamajos ziņojumos vidējo ienākumu grupa tika sadalīta vidēji zemos un vidēji augstos ienākumos, taču vēlāk tika pievienota arī augstu ienākumu valstu definīcija.³⁷ Ienākumu nevienlīdzību starp indivīdiem var mērīt izmantojot piecus rādītājus. Džini koeficients ir balstīts uz iedzīvotāju kopējās proporcijas salīdzinājumu ar apkopotajām ienākumu proporcijām, ko tie saņem. Tas svārstās no 0 pilnīgas vienlīdzības gadījumā līdz 1 pilnīgas nevienlīdzības gadījumā. Ienākumu kvintiles daļas attiecība vai S20/S80 attiecība ir divdesmit procentu bagātāko un divdesmit procentu nabadzīgāko iedzīvotāju vidējo ienākumu attiecība. P90/P10 ir devītās deciles jeb desmit procentu cilvēku ar augstākajiem ienākumiem augšējās robežas vērtības attiecība pret pirmās deciles vērtību. P90/P50 atspoguļo rādītāju no devītās deciles augšējās robežas vērtībai līdz mediānas ienākumiem, taču P50/P10 parāda attiecību no vidējiem ienākumiem līdz pirmās deciles augšējai robežvērtībai. Turpretī, Palmas koeficients ir daļa no visiem ienākumiem, ko saņem desmit procenti iedzīvotāju ar augstākajiem rīcībā esošajiem ienākumiem, dalīta ar daļu no visiem ienākumiem, ko saņem četrdesmit procenti cilvēku ar zemākajiem rīcībā esošajiem ienākumiem.³⁸ Informācija par bagātākās sabiedrības kārtas piederošajiem īpašumiem piedāvā papildu perspektīvu monetārajai nevienlīdzībai. Iespēju nevienlīdzību bieži mēra apkopojot veselības, izglītības un tautas attīstības rezultātus pa ienākumu grupām, vai pārbaudot piekļuvi pamatpakalpojumiem.³⁹

1.2.1 Darba algu teorijas un algu ietekmējošie faktori

Algu noteikšanas teorijas un spekulācijas par to, kādu īpatsvaru darbaspēks veido no iekšzemes kopprodukta laiku pa laikam ir mainījušās, mainoties pašai ekonomiskajai sistēmai. Mūsdienu algu teorija nevarēja attīstīties, kamēr feodālo sistēmu nebija nomainījusi modernā ekonomika ar tās modernajām institūcijām, piemēram korporācijām.⁴⁰

Iztikas līdzekļu teorija

Iztikas teorijas akcentē darba tirgus piedāvājuma aspektus, atstājot novārtā pieprasījuma aspektus. Tiek uzskatīts, ka izmaiņas strādnieku piedāvājumā ir galvenais spēks, kas virza reālās algas līdz minimumam, kas nepieciešams iztikai jeb pamata vajadzībām, piemēram, pārtikai un mājvietai. Darbaspēka dabiskā cena ir vienkārši cena, kas nepieciešama, lai

³⁷ "WDI - Classifying countries by income," (2021)

³⁸ OECD (2021), Income inequality (indicator)

³⁹ IMF, Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. Staff Discussion Notes,

⁴⁰ Kryńska, E., & Kopycińska, D. (2015). Wages in Labour Market Theories.

strādnieki varētu iztikt. Iedzīvotāji pielāgojas to iztikas līdzekļiem. Iztikas teorētiķi apgalvo, ka darbaspēka tirgus cena ilgi neatšķirsies no dabiskās cenas. Attiecīgi, ja alga palielināsies virs iztikas minimuma, palielināsies strādājošo skaits un samazināsies algu likmes, taču, ja algas nokristos zem iztikas minimuma, strādnieku skaits samazinātos un paaugstinātos algu likmes.⁴¹

Darba algu fonda teorija

Darba algu fonda teorija ir balstīta uz tādiem pieņēmumiem kā pieprasījuma pēc darbaspēka nespēja pieaugt nevienā citā veidā, izņemot proporcionāli algu izmaksai paredzēto līdzekļu pieaugumam, un, ka kapitāla palielināšanās rezultātā palielināsies pieprasījums pēc darbaspēka. Algu fonda teorija definē, ka algu izmaksai pastāv iepriekš noteikts bagātības "fonds".⁴² Šis teorētiskais fonds bieži vien tiek raksturots kā pārpalikums vai rīcībā esošie ienākumi, ko turīgie varētu izmantot citu nodarbināšanai. Tas tiek uztverts arī kā kapitāls, piemēram, pārtika, apģērbs, darbarīki, izejvielas vai mašīnas, kas nepieciešamas nodarbinātības apstākļiem. Fonda lielums var mainīties laika periodos, taču jebkurā brīdī summa tiek fiksēta, un vidējo algu var noteikt, vienkārši dalot šī fonda vērtību ar strādājošo skaitu.⁴³ Neatkarīgi no fonda sastāva, secinājums ir tāds, ka tad, kad fonds ir liels attiecībā pret strādājošo skaitu, algas būs augstas. Kad tas ir salīdzinoši mazs, algas būs zemas. Ja iedzīvotāju skaits pieaugtu pārāk strauji attiecībā pret pārtiku un citām vajadzībām, algas tiktu samazinātas līdz iztikas minimumam. Algu fonda teoriju vairāki ekonomisti ir diskreditējuši apgalvojot, ka pieprasījumu pēc darbaspēka nenosaka fonds, bet gan patērētāju pieprasījums pēc produktiem.⁴⁴

Algu kaulēšanās teorija

Algu kaulēšanās teorija apgalvo, ka algas, stundas un darba apstākļus nosaka līgumslēdzēju pušu relatīvais kaulēšanās spēks. Pastāv uzskats, kas darba devējiem ir lielāka kaulēšanās spēja nekā darbiniekiem.⁴⁵ Šī teorija apgalvo, ka neviens faktors vai viena faktoru kombinācija nenosaka algas un ka ne vienmēr dominē viena atalgojuma likme. Tā vietā ir virkne likmju, no kurām jebkura var pastāvēt vienlaikus. Diapazona augšējā robeža ir likme, pēc kuras darba devējs atsakās pieņemt darbā noteiktus darbiniekus. Šo rādītāju var ietekmēt daudzi faktori, tostarp darbinieku produktivitāte, konkurences situācija, investīciju apjoms un darba devēja aplēses par turpmākajiem uzņēmējdarbības apstākļiem. Diapazona apakšējā robeža nosaka likmi, zem kuras darbinieki nepiedāvās savus pakalpojumus darba devējam. Šo likmi ietekmē tiesību akti par minimālo algu, darba ņēmēju dzīves līmenis, viņu nodarbinātības

⁴¹ Henry, J. F. (2015). Classical political economy: the subsistence wage, and job guarantee concerns.

⁴² Hicks, J. R. (1963). *The Theory of Wages* (2Rev Ed).

⁴³ Wage theory | economics. (2022, February 13)

⁴⁴ Hicks, J. R. (1963). *The Theory of Wages* (2Rev Ed).

⁴⁵ Clark, J. B. (1909). The Theory of Collective Bargaining. *American Economic Association Quarterly*, 10(1)

situācijas novērtējums un zināšanas par citiem maksājamām likmēm. Ne augšējā, ne apakšējā robeža nav fiksēta, un viena no tām var virzīties uz augšu vai uz leju. Likmi vai likmes diapazonā nosaka relatīvā kaulēšanās spēja.⁴⁶

Marginālās produktivitātes teorija

Attiecībā uz algām, marginālās produktivitātes teorija paredz, ka darba devēji pieņems darbā strādniekus, līdz pēdējā (marginālā) strādnieka ieguldījums produkta kopējā vērtībā būs vienāds ar papildu izmaksām, kas rodas, pieņemot darbā vēl vienu cilvēku.⁴⁷ Algu likmi tirgū nosaka pieprasījums pēc darbam nepieciešamā darbaspēka veida un piedāvājums. Konkurences tirgus dinamikas dēļ strādniekiem tiek garantēts atalgojums, kas vienāds ar robežas produktu. Katra papildu darba ņēmēja ieguldījums ir mazāks nekā viņa priekšgājēja ieguldījums saskaņā ar marginālās produktivitātes samazināšanās likumu, taču tiek pieņemts, ka noteikta veida strādnieki ir līdzīgi, citiem vārdiem sakot, visi darbinieki tiek uzskatīti par savstarpēji aizstājamiem, un jebkurš no viņiem varētu būt uzskatīts par marginālo strādnieku. Rezultātā visi strādnieki saņem vienādu likmi, savukārt darba devējs optimizē savu peļņu. Darba devējam ir izdevīgi turpināt pieņemt darbā tik ilgi, kamēr katrs papildu darbinieks kopējai vērtībai piešķir lielāku vērtību, nekā viņš izmaksā algās. Papildu personāls izmaksātu vairāk nekā viņu ieguldījums un samazinātu iespējamās peļņas apjomu.⁴⁸ Teorijas galvenā kritika ir tāda, ka tā ir balstīta uz nereāliem pieņēmumiem, piemēram, viendabīgu darbinieku grupu pastāvēšanu ar spēcīgu izpratni par darba tirgu, vienmēr meklējot labāko piedāvājumu. Arī pieņēmums, ka darba devēji spēj precīzi izmērīt produktivitāti un brīvi konkurēt darba tirgū, ir maz ticams.⁴⁹ Šie ideālie nosacījumi ir jāizpilda, lai teorija darbotos pareizi: darbaspēkam un kapitālam jābūt pilnībā nodarbinātam, kapitālam un darbaspēkam jābūt viegli aizstājamam; un tirgum jābūt pilnīgi konkurētspējīgam.

Pirktspējas teorija

Algu pirktspējas teorija attiecas uz saistību starp algām, nodarbinātību un biznesa ciklu. Tā nav algu noteikšanas teorija, bet gan teorija par izdevumu ietekmi (izmantojot patēriņu un investīcijas) uz ekonomisko aktivitāti. Tā kā algas veido tik lielu nacionālā ienākuma daļu, teorija pieņem, ka algu izmaiņas būtiski ietekmēs patēriņu. Rezultātā tiek uzskatīts, ka algu samazināšanās samazinās patēriņu, kas samazinās pieprasījumu pēc precēm un pakalpojumiem, kā rezultātā samazināsies darbaspēka pieprasījums. Ja algas samazināsies straujāk nekā cenas, samazināsies reālās algas un patēriņš, taču pieaugs bezdarbs, ja vien kopējie izdevumi netiks

⁴⁶ Clark, J. B. (1909). The Theory of Collective Bargaining. *American Economic Association Quarterly*, 10(1)

⁴⁷ (2015, August 11). Marginal Productivity Theory: Types, Assumption and Limitations.

⁴⁸ (2015, August 11). Marginal Productivity Theory: Types, Assumption and Limitations.

⁴⁹ Henry, J. F. (2015). Classical political economy: the subsistence wage, and job guarantee concerns.

uzturēti, palielinot investīcijas, kas parasti ir valdības izdevumu veidā. Alternatīvi, uzņēmumi var uzskatīt, ka darbaspēka izmaksu samazināšanās ir pozitīva zīme un ka tie gūs lielāku peļņu. Tādā gadījumā uzņēmumi var palielināt savus ieguldījumus un pieņemt darbā vairāk cilvēku par lētākām likmēm, tādējādi saglabājot vai pat palielinot kopējos izdevumus un nodarbinātību. Ir vērts atzīmēt, ka pirktspējas teorija ņem vērā gan psiholoģiskus, gan citus subjektīvus faktorus. Šī teorija vairāk attiecas uz visu ekonomiku, nevis uz vienu uzņēmumu.⁵⁰

Cilvēkkapitāla teorija

Cilvēkkapitāla teorija ir īpašs marginālisma analīzes pielietojums jeb marginālās produktivitātes teorijas attīstība. Teorija apgalvo, ka izpeļņu darba tirgū nosaka darbinieka zināšanas un spējas. Ieguldījumi cilvēku kapitāla ir atkarīgi no prasmju apguves izmaksām un no ieguldījuma sagaidāmās atdeves.. Šī teorija ievieš svarīgo atšķirību starp “vispārējo” cilvēkkapitālu (kuru novērtē visi potenciālie darba devēji) un “uzņēmumam specifisko” cilvēkkapitālu (kas ietver prasmes un zināšanas, kurām ir produktīva vērtība tikai vienā konkrētā uzņēmumā). Formālā izglītība rada vispārēju cilvēkkapitālu, savukārt apmācība darba vietā parasti rada abus veidus.⁵¹

Reālo algu tendences kopumā ietekmē dažādi ekonomiskie faktori, piemēram, IKP pieaugums un cenu inflācija, taču jāņem vērā arī citi apstākļi. Šī brīža pieejamā literatūra liecina, ka lielākajā daļā pasaules valstu algu pieaugums pēdējo desmitgažu laikā ir atpalicis no darba ražīguma pieauguma, kā rezultātā ir samazinājusies darbaspēka daļa IKP.⁵² Tas, iespējams, ir saistīts ar vairāku faktoru kopumu, tostarp globalizāciju, uz prasmēm balstītām tehnoloģijām, darba tirgus institūciju vājināšanos un pieaugošo spiedienu no finanšu tirgiem, lai lielo uzņēmumu radītos pārpalikumus novirzītu investoriem. Ir grūti noteikt godīgu un adekvātu atalgojumu konkrētam darbam. Algas nepieciešams noteikt tā, lai tās būtu apmierinošas gan darbiniekiem, gan vadībai. Daži no faktoriem, kas ietekmē darba algu likmes ir darbaspēka pieprasījums un piedāvājums, tiesību normas, spēja maksāt, darba būtība, darba laiks, salīdzinošie algu līmeņi, dzīves dārdzība un nodarbinātības veids. Pieprasījums un piedāvājums ir viens no svarīgākajiem faktoriem, kas ietekmē algu likmes. Ja nepieciešamais darbinieku skaits ir lielāks par darbinieku pieejamību, tad darbiniekiem tiks maksāta augstāka darba likme un pretēji.⁵³ Tajā pašā laikā darba algas ietekmē arī valdības pieņemtais likums par minimālās algas noteikšanu strādniekiem. Saskaņā ar šo likumu darba devējam ir jāmaksā

⁵⁰ Wage theory | economics. (2022, February 13)

⁵¹ Veum, J. R. (1999). Training, Wages, and the Human Capital Model. *Southern Economic Journal*, 65(3), 526. <https://doi.org/10.2307/1060813>

⁵² International Labour Organization. (2016, December). Global Wage Report 2016/17: Wage inequality in the workplace. ILO.

⁵³ Martins, P. S. (2008). Paying More to Hire the Best? Foreign Firms, Wages and Worker Mobility. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1184015>

strādniekam minimālā alga. Algu izmaksa ir atkarīga arī no uzņēmuma maksāspējas. Uzņēmums, kas cieš no zaudējumiem, nespēs maksāt vairāk par minimālo algu, savukārt pelnošs uzņēmums var dot darbiniekiem daļu no peļņas. Algas ir atkarīgas arī no darbinieka prasmēm un darba apstākļiem. Dažus darbus var veikt kvalificēti darbinieki, savukārt dažus darbus var veikt nekvalificēti darbinieki. Darba apstākļi var būt droši vai bīstami. Tātad algas var būt lielas vai zemas, atkarībā no darbinieka prasmēm un darba apstākļiem. Darba samaksa ir atkarīga arī no dienā nostrādāto stundu skaita un brīvdienu skaita. Algu likmes ir atkarīgas arī no algas, ko maksā konkurētspējīgos uzņēmumos par tāda paša veida darbu.⁵⁴ Tāpēc algas tiek noteiktas pēc algu aptauju veikšanas. Dzīves dārdzība valstī arī ietekmē algu likmes. Algām jābūt tādām, kas apmierina darbinieku minimālās vajadzības. Algas ir atkarīgas no nodarbinātības veida, t.i., regulāras nodarbinātības vai līgumdarba. Regulārs un pastāvīgs darbs nodrošina algu drošību.

1.2.2 Algu nevienlīdzības cēloņi un virzītājspēki

Apvienoto Nāciju ienākumu nevienlīdzības tendenču analīze (Apvienoto Nāciju attīstības programma, 2013, 7. lpp) sniedz ieskatu ienākumu nevienlīdzības pieauguma dinamikā un virzītājspēkos. Tiek atklāts, ka dažās valstīs ienākumu nevienlīdzības tendence ir atgriezeniska. Vairākās valstīs manāma pāreja no ienākumu nevienlīdzības palielināšanās uz samazināšanos, tas liecina, ka veicot politikas reformas, iespējams ietekmēt ienākumu nevienlīdzību. Novērots arī, ka valstīs, kurās izaugsme ir bijusi straujāka, nevienlīdzības pieaugums ir bijis straujāks. Turpretim, valstīs, kas palika zemāko un vidējo ienākumu valstu kategorijā novērojams neliela ienākumu nevienlīdzības samazināšanās.⁵⁵

Teorētiskie pētījumi starptautiskajā tirdzniecībā arvien vairāk koncentrējas uz uzņēmumu neviendabīgumu diferencētos produktu tirgos. Tas atspoguļojas arī Melica (2003) pētījuma par tirdzniecības ietekmi uz nozares iekšējo pārdali un kopējo nozares produktivitāti. Šādu pētījumu virzienu galvenais pieņēmums ir, ka tirdzniecības liberalizācija nevienmērīgi ietekmē uzņēmumus. Zemas produktivitātes uzņēmumi iziet no tirgus, vidējas produktivitātes vietējie uzņēmumi samazinās, un augstas produktivitātes eksportējošie uzņēmumi paplašinās.⁵⁶ Teorētiskie pētījumi ir nodrošinājuši pamatojumu apstākļiem, kādos uzņēmumu algas mainās atkarībā no uzņēmuma ieņēmumiem, kas paver jaunu veidu, kā tirdzniecība ietekmē algu nevienlīdzību. Palielināta ieņēmumu izkliede starp uzņēmumiem tirdzniecības liberalizācijas

⁵⁴ Martins, P. S. (2008). Paying More to Hire the Best? Foreign Firms, Wages and Worker Mobility. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1184015>

⁵⁵ UNDP, *Humanity Divided: Confronting Inequality in Developing Countries*, (2013)

⁵⁶ Melitz, M. J. (2003). The Impact of Trade on Intra-Industry Reallocations and Aggregate Industry Productivity.

rezultātā palielina arī algu atšķirības starp darbiniekiem un uzņēmumiem. Verhogena (2008) un Jāpa (2005) pētījums pieņem, ka darba tirgi ir konkurētspējīgi⁵⁷, tātad visiem darbiniekiem ar vienādām īpašībām tiek maksāta vienāda alga, taču algas var atšķirties dažādos uzņēmumos, ja atšķiras darbaspēka sastāvs.⁵⁸ Turpretī, cits pētījumu virziens pieņem, ka darba tirgū eksistē nepilnības, kas ļauj darbiniekiem ar līdzīgām īpašībām dažādos uzņēmumos saņemt atšķirīgu atalgojumu. Lisenko (2018) secina, ka preču un pakalpojumu izmaksu starpvalstu un starpnozaru diferenciācijas dēļ reālās algas samazinās nozarēs, kas aktīvi iesaistītas starptautiskajā tirdzniecībā, un nedaudz pieaug nozarēs, kas ir relatīvi slēgtas starptautiskajai tirdzniecībai.⁵⁹

Virzītājspēkus aiz izaugsmes negatīvās ietekmes tendencēm uz ienākumu sadalījumu var iedalīt divās kategorijās. Pirmo no tām varētu raksturot kā *eksogēnos virzītājspēkus* – apstākļus, kuri atrodas ārpus atsevišķu valstu kontroles un, galvenokārt, ir saistīti ar plašāku globalizācijas dinamiku. (Norisa un citi autori, 2015, 18.lpp) Jaunattīstības valstu integrācija globālajā tirdzniecībā un starptautiskajos finanšu tirgos ir izdevīga ekonomiskajam progresam, taču tā arī sekmē izaugsmes modeļus, kam daudzos gadījumos ir tendence saasināt labklājības nevienlīdzību. Turklāt, pieaugošā atkarība no neparedzamajām kapitāla plūsmām padara valstis vairāk pakļautas ekonomiskiem un finanšu satricinājumiem, kā arī no tiem izrietošajiem kaitējumiem attīstībai un nodarbinātībai, kas nesamērīgi ietekmē nabadzīgāko sabiedrības kārtu. Tirdzniecības un finanšu globalizācijai sekoja arī uz prasmēm balstītas tehnoloģiskas pārmaiņas, kas vēl vairāk palielināja algu atšķirības. Pēdējo četru desmitu gadu laikā tehnoloģiju progress ir ievērojami samazinājis transporta izmaksas, ir uzlabojusies automatizācija un saziņa.⁶⁰ Cilvēkiem ir izdevies izkļūt no nabadzības, jo atvērti jauni tirgi, kas piedāvā ekonomiskas perspektīvas gan bagātajām, gan nabadzīgajām valstīm. Tomēr arī nevienlīdzība ir palielinājusies, jo palielinājusies ir kvalificētu un nekvalificētu darbinieku algu attiecība. Tehnoloģiskās izmaiņas var nesamērīgi palielināt pieprasījumu pēc kapitāla un kvalificēta darba spēka, likvidējot daudzas darba vietas.⁶¹

Otro virzītājspēku grupu var klasificēt, kā *endogenus lielumus*, kas ir vairāk saistīti ar valstu politiku. Likumdošanas pasākumi, kas pieņemti, lai veicinātu globālo ekonomisko integrāciju ir neefektīvi, lai aizsargātu pret globalizācijas negatīvo ietekmi uz ienākumu sadali.

⁵⁷ Verhoogen, E. A. (2008). Trade, Quality Upgrading, and Wage Inequality in the Mexican Manufacturing Sector*. *Quarterly Journal of Economics*, 123(2), 489–530.

⁵⁸ Yeaple, S. R. (2005). A simple model of firm heterogeneity, international trade, and wages. *Journal of International Economics*, 65(1), 1–20.

⁵⁹ Lysenko, D. (2018). The long-run effects of the real exchange rate on employment and wages in Canadian manufacturing.

⁶⁰ IMF, Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. Staff Discussion Notes, 15(13),

⁶¹ IMF, Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. Staff Discussion Notes, 15(13),

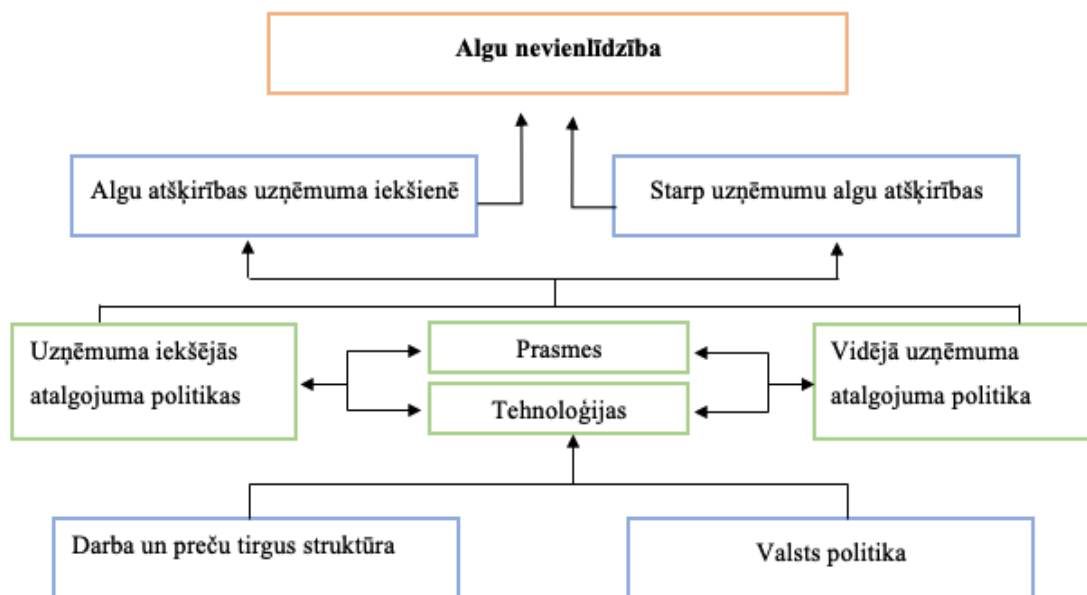
Makroekonomiskajās stratēģijās cenu stabilitāte bieži tiek uzskatīta par prioritāti pirms izaugsmes un darba vietu radīšanas jautājumiem. Šie faktori ir saasinājuši jau pastāvošos labklājības nevienlīdzības modeļus, veicinot ne tikai nevienlīdzīgu ienākumu sadali, bet arī nevienlīdzīgu pieeju iespējām uzlabot labklājību nākotnē.⁶²

1.2.3 Uzņēmumu loma algu nevienlīdzībā

Algas, ienākumu nevienlīdzību un arī dzimumu algu atšķirības lielā mērā ietekmē uzņēmumu atalgojumu prakse. Liela daļa līdz šim pieejamo pētījumu par algu nevienlīdzības cēloņiem koncentrējas uz atšķirībām darbinieku prasmēs, izmantojot analītisko pieeju, kas ignorē atšķirības starp uzņēmumiem. Prasmju pieprasījuma pieaugums, ko nosaka tehnoloģiskais progress, tostarp automatizācija un digitalizācija, un globalizācija, lielā mērā var izskaidrot algu nevienlīdzības pieaugumu tradicionālajā prasmju pieprasījuma un piedāvājuma sistēmā. Taču pretēji OECD (2021) publicētais starpvalstu pētījums par uzņēmumu lomu algu nevienlīdzībā parāda, ka aptuveni vienu trešdaļu no kopējās algu nevienlīdzības var izskaidrot ar atšķirībām atalgojumā starp uzņēmumiem, nevis ar atšķirībām darbinieku prasmju līmenī un atdevē. (“The Role of Firms in Wage Inequality,” 2021) Situācijā, kurā darba tirgus tiek uzskatīts par pilnīgi konkurētspējīgu, augsti kvalificētu darbinieku algas pieaug neatkarīgi no uzņēmuma. Politikas veidotāju politika šādā situācijā galvenokārt tiek vērsta uz to, lai nodrošinātu, ka darbiniekiem ir prasmes, kas uzņēmumiem ir nepieciešamas, veicot ieguldījumus izglītībā un prasmju apguvē. No otras puses, standarta konkurētspējīga darba tirgus modelis neietver vairākas būtiskas parādības. OECD publicētajā pētījumā (“The Role of Firms in Wage Inequality,” 2021) par uzņēmumu lomu algu atšķirībās atklājas vairāki fakti, kas pierāda, ka uzņēmumiem ir loma algu nevienlīdzības veidošanās procesā. Pirmkārt, pat šauri definētās prasmju kategorijās, piemēram, starp vienlīdz kvalificētiem vīriešiem un sievietēm, pastāv ievērojama ienākumu nevienlīdzība. Otrkārt, vidējais atalgojums darbiniekiem ar līdzīgām īpašībām un prasmēm dažādos uzņēmumos ievērojami atšķiras. Treškārt, it īpaši darba tirgos ar lielu uzņēmumu koncentrāciju vai darbinieku grupām ar ierobežotām darba iespējām, darba ņēmēju mobilitāte ir salīdzinoši nesaistīta ar algām, un uzņēmumi var tās pazemināt.⁶³

⁶² UNDP, *Humanity Divided: Confronting Inequality in Developing Countries*, (2013)

⁶³ *The Role of Firms in Wage Inequality*. (2021). OECD

1.1.att. Uzņēmumu loma algu nevienlīdzībā

Datu avots: *The Role of Firms in Wage Inequality*. (2021). OECD

Kopējā algu nevienlīdzība rodas no algu atšķirībām starp uzņēmumiem un to iekšienē. Zināmā mērā algu atšķirības starp uzņēmumiem var izskaidrot ar atšķirīgiem darba prasmju sastāviem. Piemēram, uzņēmumi, kuros augsti kvalificētu darbinieku īpatsvars ir lielāks par vidējo, maksā augstākas algas nekā vidējais uzņēmums. Tomēr algu atšķirības starp uzņēmumiem var saistīt arī ar atšķirībām algu noteikšanas metodēs. Piemēram, lai piesaistītu un noturētu darbiniekus un sasniegtu viņu optimālo nodarbinātības līmeni, augstākas produktivitātes uzņēmumi var piedāvāt augstākas algas nekā to konkurenti ar zemāku produktivitāti. Algu nevienlīdzība uzņēmumos parasti ir saistīta ar darbinieku spēju, piemēram, izglītības un pieredzes, nevienlīdzību. Piemēram, zemāk kvalificēti darbinieki saņem mazāku atalgojumu nekā viņu kvalificētākie kolēģi. Tomēr pat uzņēmuma iekšienē pastāvošās algu atšķirības zināmā mērā var izskaidrot ar faktoriem, kas nav saistīti ar darbinieku prasmēm. Piemēram, uzņēmumi var maksāt sievietēm un vīriešiem ar līdzīgu izglītību atšķirīgu algu, ko var uzskatīt par diskriminējošu uzņēmuma algu noteikšanas praksi. Tas varētu būt saistīts ar atšķirībām sieviešu un vīriešu kaulēšanās pozīcijās, darba devēju priekšstatiem par atšķirībām produktivitātē vai darba devēju apzinātiem vai neapzinātiem aizspriedumiem. Atšķirības uzņēmumu algu noteikšanas praksē var rasties tikai darba tirgos, kur uzņēmumi gūst labumu

no zināma līmeņa algu noteikšanas varas. Ja konkurents piedāvātu lielāku algu, darbinieks ar noteiktu īpašību kopumu (piemēram, kvalifikāciju, pieredzi, motivāciju, u.t.t.) ātri pārietu uz konkurenta uzņēmumu.⁶⁴ Strādnieku atalgojumu pilnībā nosaka viņu unikālās prasmes, darba devējiem piedāvājot algas, līdz tās ir vienādas ar darbinieku marginālo produkciju. Tā kā robežas produktivitātei ir tendence samazināties līdz ar nodarbinātību un izlīdzināties visos uzņēmumos, uzņēmumi ar augstu vidējo produktivitāti nodarbina vairāk darbinieku nekā to konkurenti ar zemāku produktivitāti, taču tie nemaksā lielākas algas personām ar noteiktu spēju kopumu. Tādējādi atalgojuma atšķirības darba tirgū atspoguļo atšķirības prasmju sastāvā. Piemēram, viens uzņēmums galvenokārt var nodarbināt augsti kvalificētus darbiniekus par augstām algām, savukārt cits var lielākoties nodarbināt mazkvalificētus darbiniekus par zemām algām, jo viņi uzņēmumi dažādas saimnieciskās darbības vai izmanto tehnoloģijas ar atšķirīgām prasmēm.⁶⁵

Darba tirgū, kur darba meklēšana, darba mobilitāte un pieņemšana darbā ir dārga, respektīvi strādnieki nevar viegli pārvietoties starp dažādiem darba tirgus sektoriem (vai strādniekiem ir atšķirīgas izvēles attiecībā uz ar algu nesaistītiem darba aspektiem), uzņēmumi var noteikt dažādas algas darbiniekiem ar līdzīgām prasmēm, darbiniekiem nekavējoties nepametot zemāk atalgotu darbu. Šajā gadījumā uzņēmuma līmenī rodas pozitīva saikne starp algām un produktivitāti. No vienas puses, uzņēmumiem ar augstu produktivitāti ir ievērojami jāpaaugstina algas, lai piesaistītu darbiniekus, kas nepieciešami uzņēmuma izaugsmei. No otras puses, uzņēmumiem ar zemu produktivitāti ir iespējams noteikt algas, kas ir zemākas par to konkurentu algām ar augstāku produktivitāti, jo tie tomēr var paturēt dažus darbiniekus. Līdz ar to darba tirgū, kurā ir berze jeb saspīlējumi, starp uzņēmumiem atšķirības produktivitātē atspoguļojas gan algu, gan nodarbinātības atšķirībās. Algu reakcijai attiecībā pret nodarbinātības reakciju ir tendence pieaugt līdz ar darba tirgus berzes pakāpi. Turklāt darba tirgū, kurā valda nesaskaņas, darba devēji var noteikt atšķirīgu atalgojumu līdzīgi kvalificētām darbinieku grupām uzņēmumā, ja darbinieku darba meklēšanas un mobilitātes izmaksas atšķiras, kā tas var būt līdzīgi kvalificētām sievietēm un vīriešiem. Atšķirības uzņēmumu algu noteikšanas praksē nekavējoties ietekmē vispārējo algu nevienlīdzību, turpretim atšķirībām prasmju sastāvā starp uzņēmumiem nav tiešas ietekmes uz kopējo algu nevienlīdzību. Piemēram, pie noteikta prasmju sastāva vispārējai algu nevienlīdzībai nav nozīmes tam, vai augsti kvalificēti darbinieki apvienojas tajos pašos uzņēmumos (kas radītu lielu algu

⁶⁴ The Role of Firms in Wage Inequality. (2021). OECD

⁶⁵ Criscuolo, C., Hijzen, A., Schwellnus, C., Chen, W. H., Fabling, R., Fialho, P., Zwysen, W. (2020). Workforce Composition, Productivity and Pay: The Role of Firms in Wage Inequality.

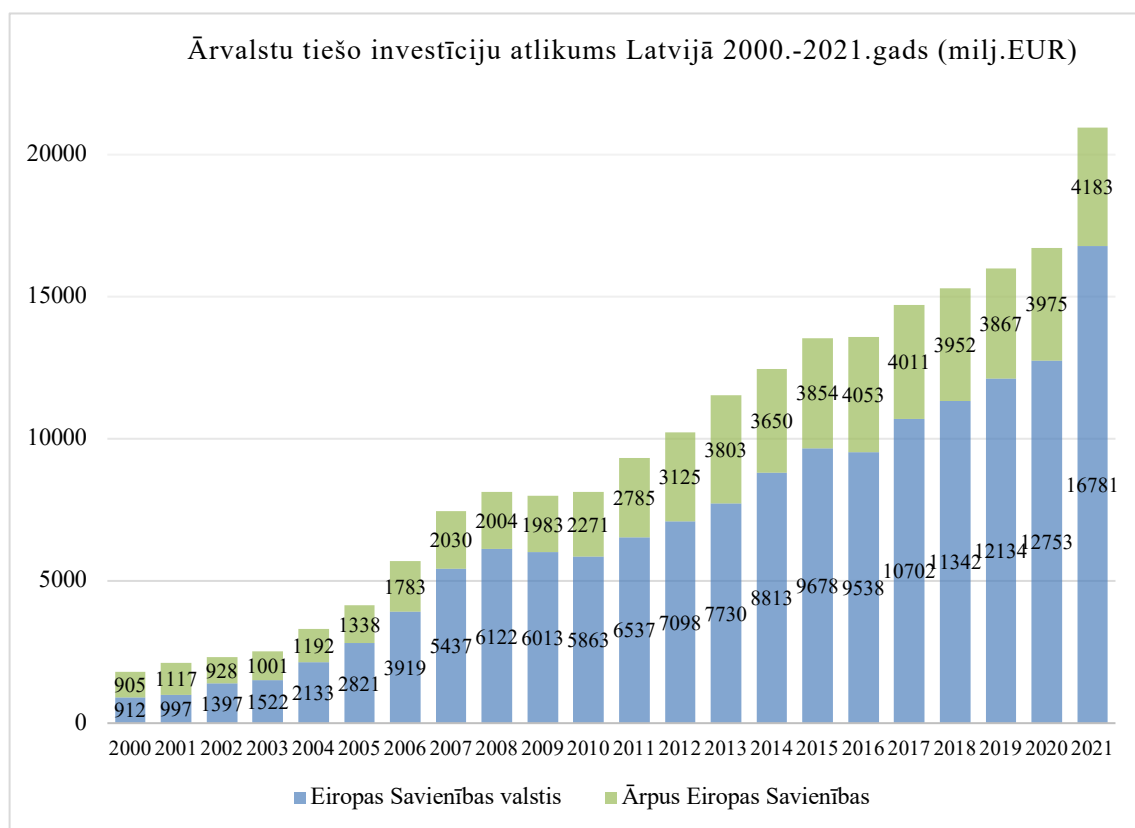
nevienlīdzību starp uzņēmumiem un zemu algu nevienlīdzību uzņēmuma iekšienē) vai arī tie ir vienmērīgi sadalīti starp uzņēmumiem (kas radītu zemu algu nevienlīdzību starp uzņēmumiem un augstu nevienlīdzību uzņēmuma iekšienē).⁶⁶ Turpretim atšķirības uzņēmumu algu noteikšanas praksē tieši palielina kopējo algu nevienlīdzību pat starp darbiniekiem ar līdzīgu prasmju līmeni. Atšķirības uzņēmumu atalgojuma politikā var izraisīt arī atšķirības prasmju struktūrā, kas netieši ietekmē kopējo algu nevienlīdzību, ja augsti atalgoti darbinieki iedalās uzņēmumos, kuros noteiktas augstas algas. Tas, visticamāk, notiek gadījumos, kad augstas produktivitātes uzņēmumi izmanto tehnoloģijas, kas lielā mērā ir atkarīgas no īpašām prasmēm.

⁶⁶ The Role of Firms in Wage Inequality. (2021). OECD

2. ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS UN DARBA ALGAS LATVIJĀ

2.1 Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā

Kopš neatkarības atjaunošanas un iestāšanās Eiropas Savienībā Latvijai ir izdevies strauji un veiksmīgi piesaistīt ārvalstu kapitālu. Progresīvu ĀTI ieplūdi veicināja jaunas tirgus iespējas ārvalstu investoriem, stabila monetārā politika, Latvijas izdevīgā ģeogrāfiskā atrašanās vieta un arī labi attīstītā infrastruktūra. ("Foreign Direct Investment," 2020) Ārvalstu tiešo investīciju uzkrājums Latvijā pakāpeniski un nepārtraukti pieaudzis pēdējo divu desmitgažu laikā.

2.1.att. Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā. Atlikums perioda beigās (milj. EUR)

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas Bankas statistikas datubāzes datus

Laika posmā no 2000. līdz 2021.gadam Latvijā ieplūdušas ārvalstu tiešās investīcijas 9,15 miljardu eiro apmērā, palielinot akumulēto ĀTI uzkrājumu vairāk nekā desmit reizes. (2.1. attēls) 2021.gada beigās ārvalstu tiešo investīciju atlikums valstī bija 20,96 miljardi eiro. Salīdzinot ar 2020.gadu tiešo investīciju uzkrājums pieaudzis par 4,23 miljardiem eiro jeb 25%, tas ir straujākais tiešo investīciju uzkrājuma pieaugums apskatītajā laika periodā no 2000.gada.

Kopumā ĀTI uzkrājumam Latvijā ir pozitīva tendence, tas ik gadu pieaug. 16,78 miljardi no Latvijā uzkrātajām investīcijām 2021.gadā ir no Eiropas Savienības valstīm, taču

4,18 miljardi ir no valstīm ārpus Eiropas Savienības. Straujais tiešo investīciju uzkrājuma pieaugums 2021.gadā novērojams lielākoties Eiropas Savienības dalībvalstu investīcijās. Lai gan 2021.gadā arī no valstīm ārpus Eiropas Savienības Latvijā ieplūda tiešās investīcijas 208 miljonu eiro apmērā.

Nozaru jeb sektoru griezumā lielākais ārvalstu tiešo investīciju uzkrātais apjoms Latvijā ir profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu kategorijā, šīs nozares ĀTI uzkrājums 2021.gadā veidoja 4,52 miljardus eiro. (2.1. tabula) Tiešās investīcijas profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu kategorijā sastāda nedaudz vairāk kā piektdaļu jeb 21,6% no kopējām investīcijām. Attiecībā pret 2020.gadu tiešās investīcijas šajā kategorijā pieaugušas par 995%, kas ir ievērojami lielākais tiešo investīciju pieaugums vienā kategorijā attiecībā pret iepriekšējo gadu. Otrs lielākais uzkrāto tiešo investīciju apjoms pēc darbības veida ir finanšu un apdrošināšanas darbību sektorā 3,19 miljardu eiro jeb 15,2% kopējo ārvalstu tiešo investīciju Latvijā. Uzkrātās investīcijas finanšu un apdrošināšanas darbības kategorijā 2021.gadā attiecībā pret 2020.gadu samazinājušās par 21%. Pēc uzkrāto investīciju apjoma konkrētās darbības jomās, operācijas ar nekustamo īpašumu ir trešā lielākā kategorija. Tiešās investīcijas operācijās ar nekustamo īpašumu no 2016.gada pakāpeniski pieaugušas ik gadu, 2021.gadā sasniedzot 2,96 miljardu lielu tiešo investīciju uzkrājumu, kas par 8% pieaudzis salīdzinot ar 2020.gadu. Operāciju ar nekustamo īpašumu kategorija sastāda 14,2% no kopējām ārvalstu tiešajām investīcijām. Vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un automobiļu/motociklu remonts ir ceturrtā lielākā darbības joma pēc uzkrāto tiešo investīciju apjoma. Investīcijas šajā kategorijā 2021.gadā pieauga par 19%, sasniedzot 2,95 miljardus eiro jeb 14,10% no kopējām valsts ārvalstu tiešajām investīcijām. Savukārt, apstrādes rūpniecība ir piektais, pēc ĀTI uzkrājuma, lielākais sektors Latvijā. Investīcijas apstrādes rūpniecībā veido 11% no kopējiem ieguldījumiem, un tās ir pakāpeniski pieaugušas ik gadu kopš 2016.gada. Liels ĀTI uzkrājums Latvijā ir arī neklasificētai darbībai (4,4%), lai gan neklasificētas darbības ĀTI uzkrājums attiecībā pret 2020.gadu sarucis par 26%. Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektorā (3,6%) kā arī transporta un uzglabāšanas jomā (3,5%).

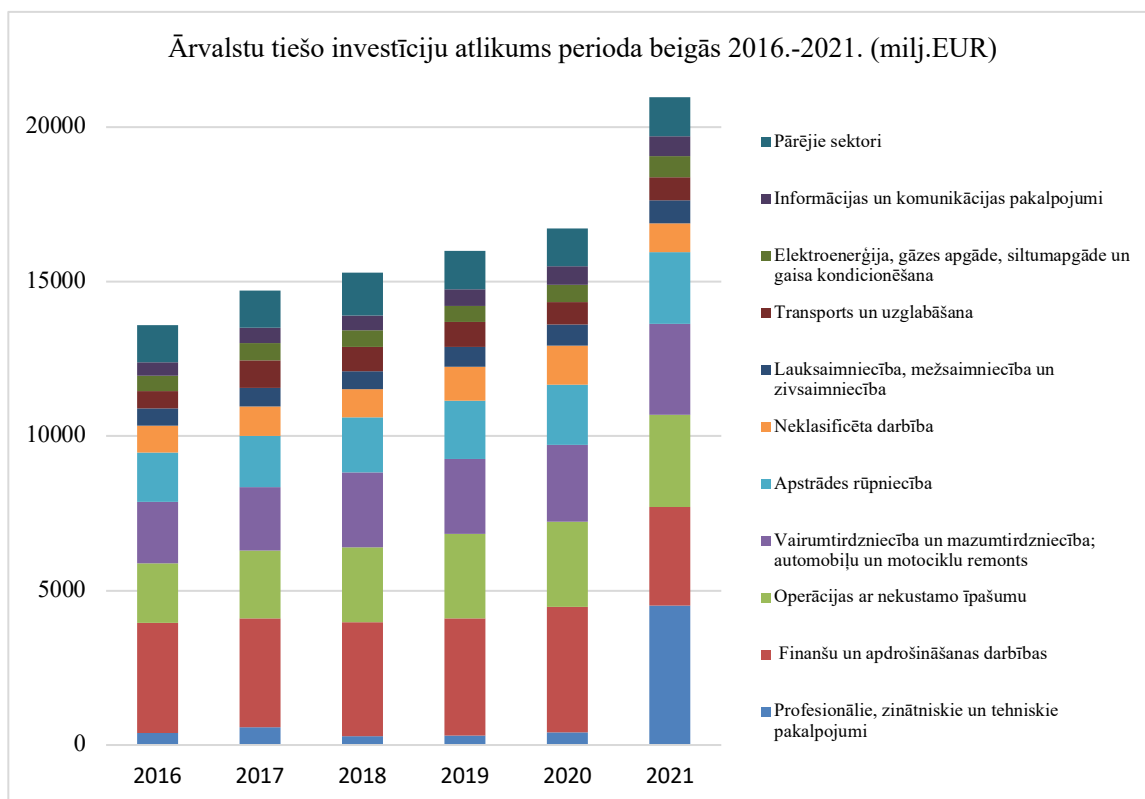
Ārvalstu tiešo investīciju atlikums Latvijā perioda beigās 2016.-2021, darbības veidu dalījumā.

(Milj. EUR)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	% izmaiņas attiecībā pret 2020.gadu	% no kopējiem ieguldījumiem 2021.gadā
Kopā	13591	14713	15294	16000	16727	20964	25%	
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	386	571	280	297	413	4522	995%	21,60%
Finanšu un apdrošināšanas darbības	3562	3527	3686	3811	4058	3191	-21%	15,20%
Operācijas ar nekustamo īpašumu	1941	2201	2432	2726	2759	2968	8%	14,20%
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	1979	2054	2430	2427	2480	2955	19%	14,10%
Apstrādes rūpniecība	1608	1652	1781	1880	1946	2311	19%	11%
Neklasificēta darbība	866	947	914	1094	1264	931	-26%	4,40%
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	555	610	575	649	694	759	9%	3,60%
Transports un uzglabāšana	569	883	779	802	727	745	2%	3,50%
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	495	566	556	531	552	671	22%	3,20%
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	429	490	478	531	598	653	9%	3,10%
Būvniecība	620	567	646	475	440	414	-6%	2%
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	185	154	187	211	210	256	22%	1,20%
Māksla, izklaide un atpūta	103	123	174	142	156	194	24%	0,90%
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	144	224	190	257	251	186	-26%	0,90%
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	115	124	146	125	136	159	17%	0,80%
Izglītība	10	6	25	24	25	20	-20%	0,09%
Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	11	4	6	9	10	16	60%	0,06%
Veselība un sociālā aprūpe	10	6	8	8	6	12	100%	0,06%

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas Bankas statistikas datubāzes datus

Lielākajā daļā ārvalstu investīciju darbības veidu dalījuma kategoriju 2021.gadā uzkrātais investīciju apjoms attiecībā pret 2020.gadu ir palielinājies. Taču, vislielākais investīciju uzkrājuma samazinājums attiecībā pret 2020.gadu ir neklasificētas darbības un izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu kategorijās, 26% apmērā.

2.2.att. Ārvalstu tiešo investīciju atlikums perioda beigās 2016.-2021. (milj. EUR)

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas Bankas statistikas datubāzes datus

Tiešo investīciju uzkrājums samazinājies arī finanšu un apdrošināšanas, un izglītības darbības jomu sekcijās. Visstraujāk uzkrātais tiešo investīciju apjoms pieaudzis profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu kategorijā. Taču straujš tiešo investīciju pieaugums attiecībā pret 2020.gadu bijis arī veselības un sociālās aprūpes, citu pakalpojumu, ūdens apgādes, mākslas, izklaides un atpūtas kā arī elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas kategorijās.

Pēc pieejamās statistikas datiem Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos ieguldījušas 130 valstis. Uzkrātie ārvalstu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos veido 11,39 miljardus eiro. 15 valstis ar lielākajiem reģistrētajiem ieguldījumiem Latvijas uzņēmumu pamatkapitālos veido 10,62 miljardu eiro lielus ieguldījumus jeb 93% no visiem ieguldījumiem Latvijā reģistrētu uzņēmumu pamatkapitālos. (2.2. tabula)

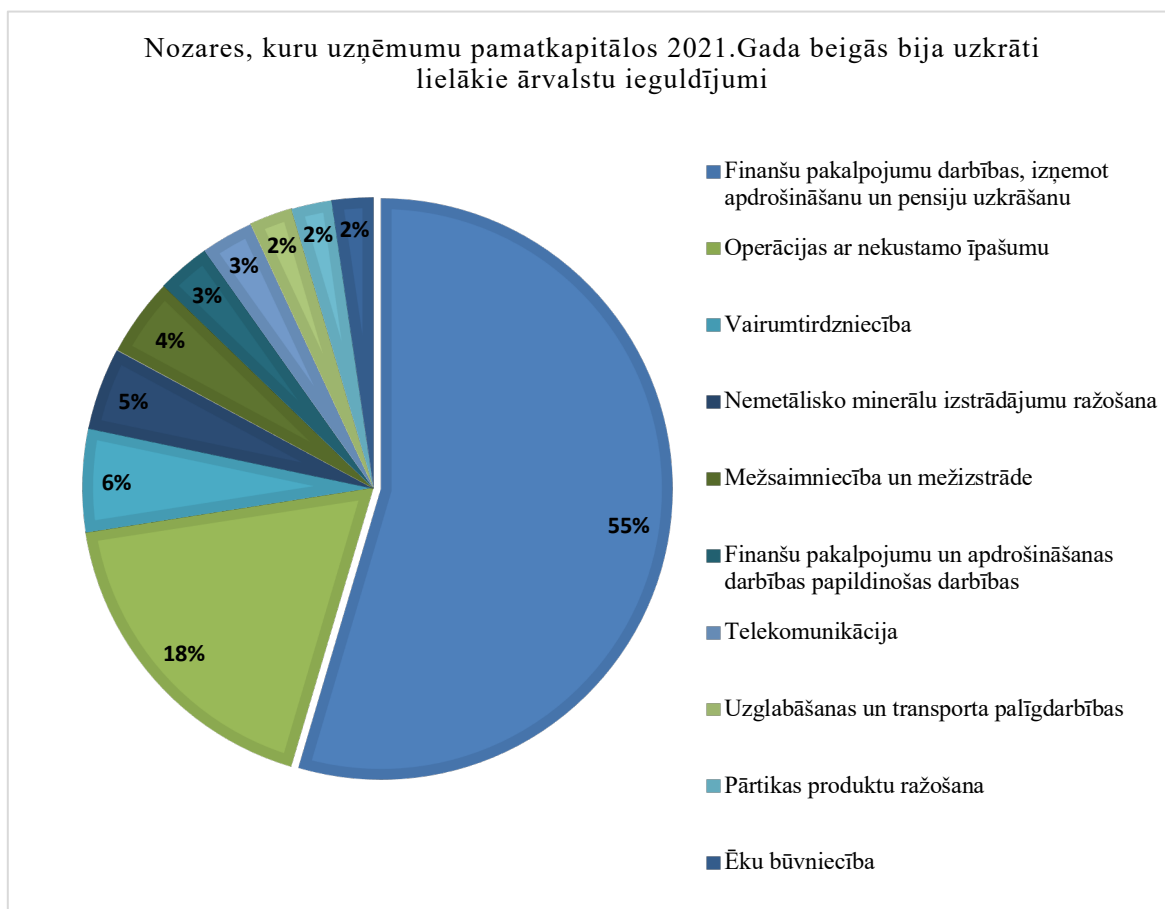
Ārvalstu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos 2021.gadā sadalījumā pa valstīm - 15 valstis ar lielākajām investīcijām (Milj. EUR)

Valsts	Ieguldījumi, Milj. EUR	% no kopējiem ieguldījumiem	Ieguldītāja parādīšanās
Zviedrijas Karaliste	4568	40%	15.02.1991
Lietuvas Republika	993,8	8%	06.03.1991
Igaunijas Republika	811,3	7%	27.04.1991
Vācijas Federatīvā Republika	791,9	6,9%	14.02.1991
Kipras Republika	648,8	5,6%	16.12.1991
Nīderlandes Karaliste	579,3	5%	20.03.1991
Krievijas Federācija	414,5	3,6%	04.03.1991
Luksemburgas Lielhercogiste	341,5	2,9%	23.03.1992
Norvēģijas Karaliste	325,2	2,8%	03.10.1991
Dānijas Karaliste	265,7	2,3%	11.06.1991
Maltas Republika	225,4	2%	12.07.1994
Somijas Republika	205,5	1,8%	27.06.1991
Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste	191,4	1,7%	13.03.1991
Amerikas Savienotās Valstis	155,8	1,4%	04.03.1991
Šveices Konfederācija	117,2	1%	13.02.1991
Kopā	10628	93,2%	

Avots: Autora izveidots, Lursoft statistikas datus

Valsts, kas veikusi vislielākos ieguldījumus Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos ir Zviedrija. Zviedrijas uzkrātie ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos 2022.gadā veido 4,56 miljardus eiro, tie ir 40% no visiem ārvalstu ieguldījumiem. Var secināt, ka Zviedrija viennozīmīgi ir lielākais investors Latvijā reģistrētu uzņēmumu pamatkapitālos. Otrs lielākais investors Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos ir Lietuva, tās ieguldījumi veido 8% no kopējiem ieguldījumiem. Savukārt, tālāk seko Igaunija ar 7% un Vācija ar 6,9% no kopējiem ieguldījumiem. Ievērojamas investīcijas Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos veikušas arī Kipra, Nīderlande, Krievija, Luksemburga, Norvēģija, Dānija un Malta. Gandrīz visas no 15 lielākajām ieguldītājām pirmās investīcijas veikušas 1991.gadā. No lielākajiem ieguldītājiem tikai Luksemburga un Malta parādījušās nedaudz vēlāk, attiecīgi 1992.gadā un 1994.gadā.

2021.gadā, pēc Lursoft datiem, ārvalstu ieguldījumu apjoms Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos palielinājies par 40 nozaru.

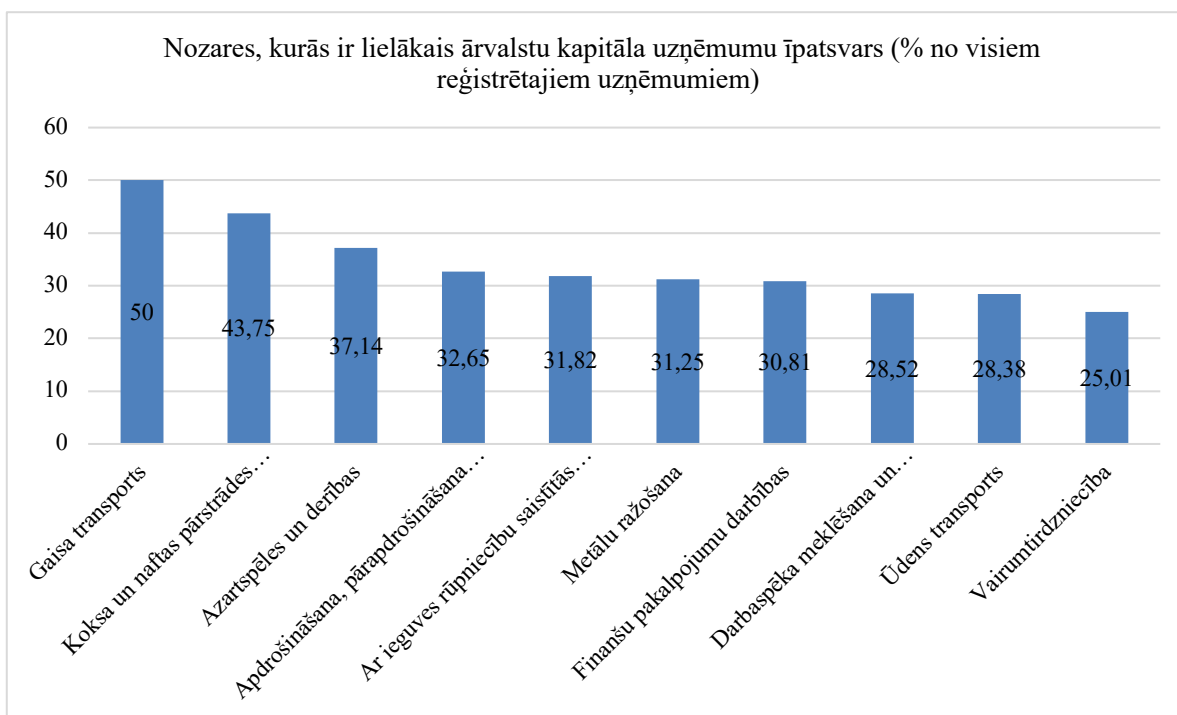

2.3.att. Nozares, kuru uzņēmumu pamatkapitālos 2021.Gada beigās bija uzkrāti lielākie ārvalstu ieguldījumi

Avots: Autora izveidots, Lursoft statistikas datu

2021.gadā vienai desmitajai daļai uzņēmumu bija reģistrēts ārvalstu pamatkapitāls. Finanšu pakalpojumu darbību nozarē 2021.gadā reģistrēti vislielākie ārvalstu ieguldījumi, to uzkrājums 2021.gadā sasniedza 4,59 miljardus eiro, veidojot 40,63% no kopējiem ārvalstu ieguldījumiem Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos. Ārvalstu kapitāls reģistrēts gandrīz trešajā daļā finanšu pakalpojumu nozarē strādājošo uzņēmumu. Otra lielākā nozare, kurā arī ārvalstu investīciju apjoms pārsniedza vienu miljardu eiro ir operācijas ar nekustamo īpašumu. Ieguldījumi šajā nozarē sasniedza 1,51 miljardu eiro 2021.gadā. Liels ārvalstu ieguldījumu apjoms 483 miljonu eiro apmērā uzkrāts arī vairumtirdzniecības nozarē.

2021.gadā gaisa transporta nozarē aptuveni 50% no visiem reģistrētajiem uzņēmumiem bija reģistrēts ārvalstu kapitāls, tas ir lielākais uzņēmumā reģistrētais ārvalstu kapitāla īpatsvars no visām nozarēm. (2.3. attēls)

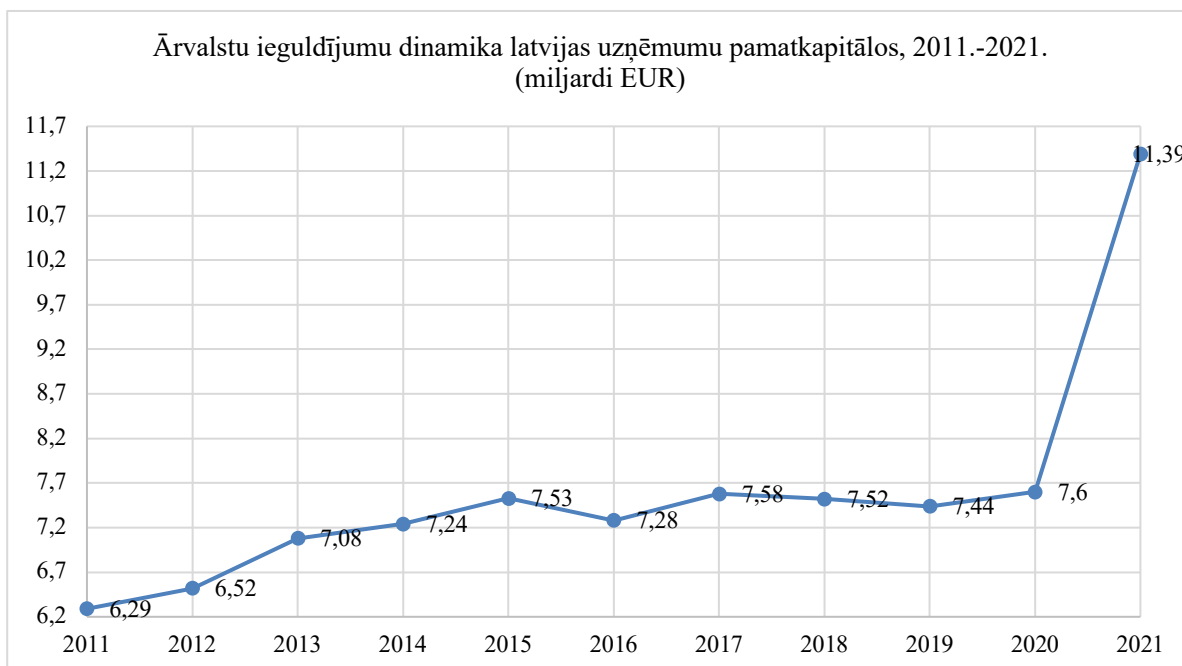
2.4.att. Nozares, kurās ir lielākais ārvalstu kapitāla uzņēmumu īpatsvars (% no visiem reģistrētajiem uzņēmumiem)

Avots: Autora izveidots, Lursoft statistikas datu

Otrā nozare, ar ievērojamu ārvalstu kapitāla īpatsvaru ir koksa un naftas produktu ražošana. 43,75% no uzņēmumiem, kas darbojas koksa un naftas pārstrādes produktu ražošanā reģistrēts ārvalstu kapitāls. Arī azartspēļu nozarē ir relatīvi augsts ārvalstu kapitāla uzņēmumu īpatsvars - 37,14%. Apdrošināšanas, pārāpdrošināšanas un pensiju uzkrāšanas kategorijā Latvijā 32,65% no visiem reģistrētajiem uzņēmumiem ir ārvalstu izcelsmes pamatkapitāls. Tāpat arī ar ieguves rūpniecību saistīto palīgdarbību nozarē (31,82%), metālu ražošanas industrijā (31,25%), finanšu pakalpojumu darbību jomā (30,81%), darbaspēka meklēšanas un personāla nodrošināšanas nozarē (28,52%), ūdens transporta nozarē (28,38%) un arī vairumtirdzniecības jomā (25,01%).

Ārvalstu investīcijas Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos ir mēreni pieaugušas no 6,29 miljardiem eiro 2011.gadā līdz 7,6 miljardiem eiro 2020.gadā. (2.4. attēls) Kopumā ārvalstu ieguldījumiem Latvijas uzņēmumu pamatkapitālos ir pozitīva tendence. 2021.gadā ir bijis vislielākais ārvalstu investīciju Latvijas uzņēmumu pamatkapitālos pieaugums, tās pieaugušas par 3,79 miljardiem eiro, sasniedzot 11,39 miljardu eiro lielu ārvalstu kapitāla uzkrājumu Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos. Straujais ārvalstu kapitāla kāpums radies holdingkompānijas AS “Swedbank” reģistrācijas 2021.gada februārī rezultātā. Ārvalstu tiešo investīciju akumulētais uzkrājums Latvijā 2021.gadā ir 20,96 miljardi eiro (2.1. attēls),

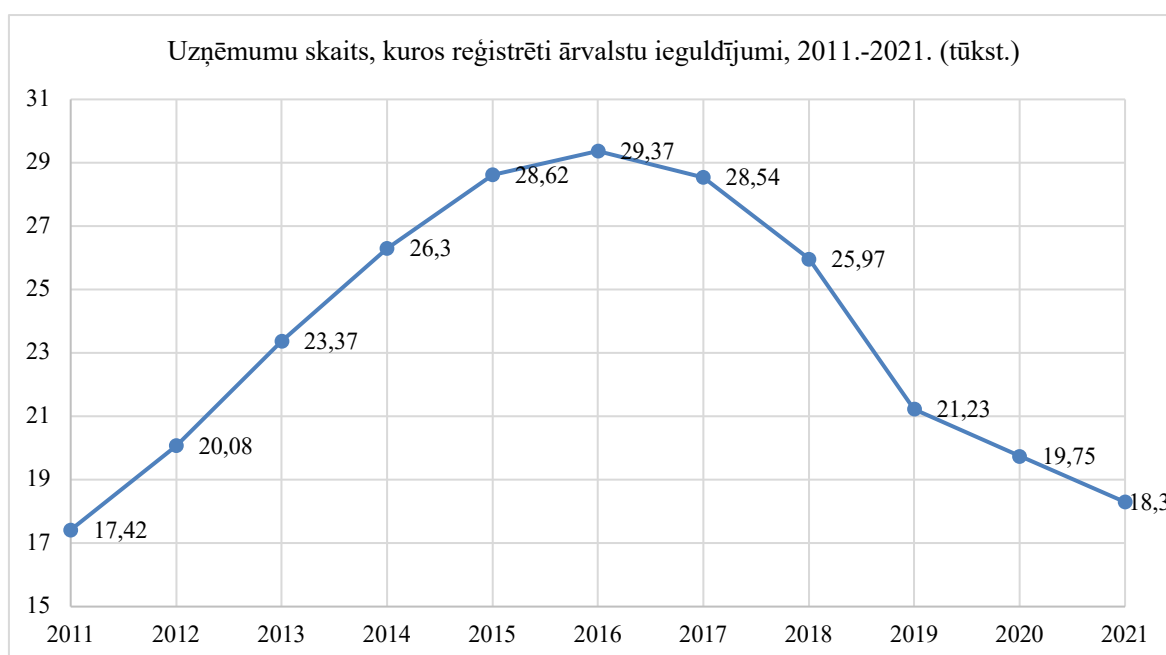
11,39 miljardi eiro jeb 54% no tā ir ārvalstu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos.

2.5.att. Ārvalstu ieguldījumu dinamika Latvijas uzņēmumu pamatkapitālos, miljardi EUR

Avots: Autora izveidots, Lursoft statistikas datus

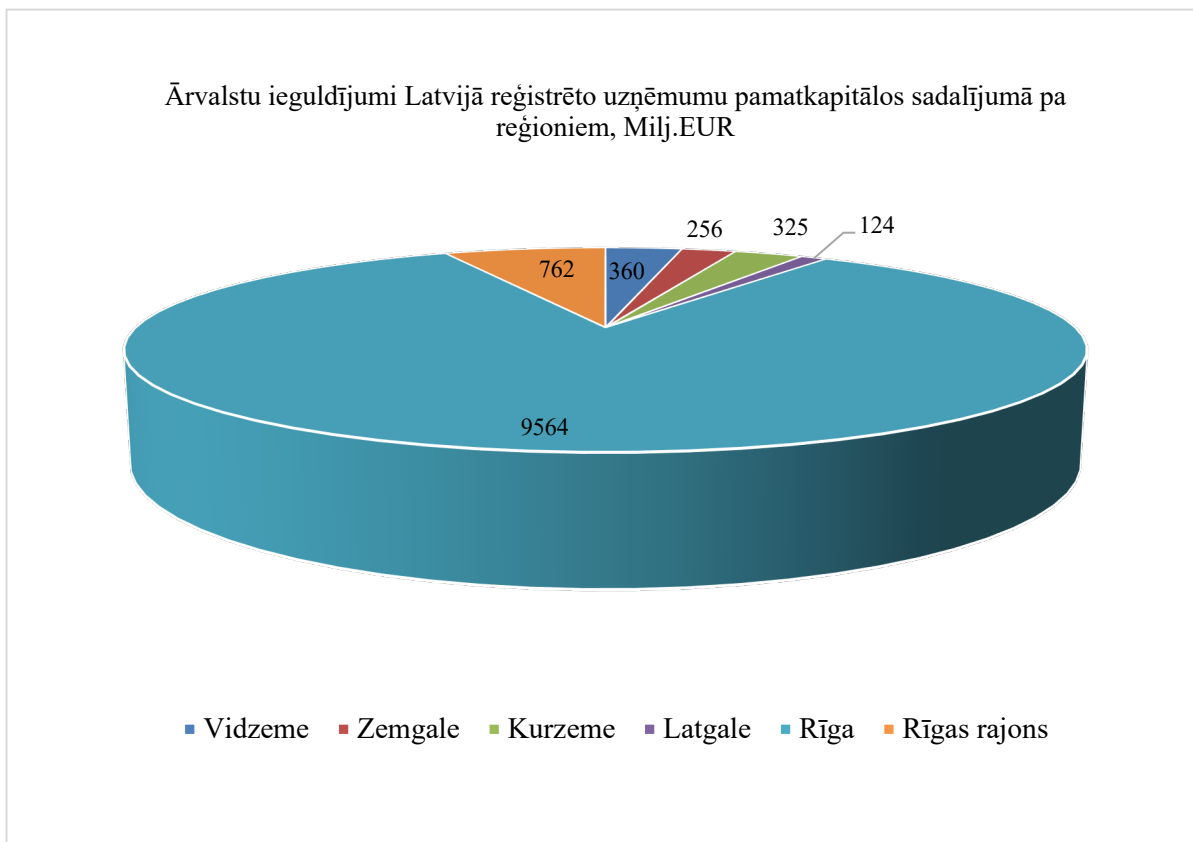
No 2011. gada līdz 2016.gadam Latvijā izteikti strauji pieauga uzņēmumu skaits, kuros reģistrēts ārvalstu kapitāls. (2.5. attēls) Tas pieauga par 59% jeb 11,95 tūkstošiem uzņēmumu no 17,42 tūkstošiem uzņēmumu 2011.gadā līdz 29,37 tūkstošiem uzņēmumu 2016.gadu.

2.6.att. Uzņēmumu skaits, kuros reģistrēti ārvalstu ieguldījumi, tūkst.

Avots: Autora izveidots, Lursoft statistikas datu

Neskatoties uz to, ka ārvalstu ieguldījumu Latvijā reģistrētu uzņēmumu pamatkapitālos tendence ir pozitīva, un 2021.gadā ieguldījumu apjoms pieauga, uzņēmumu skaits, kuros tas bija reģistrēts samazinājās līdz 18,3 tūkstošiem.

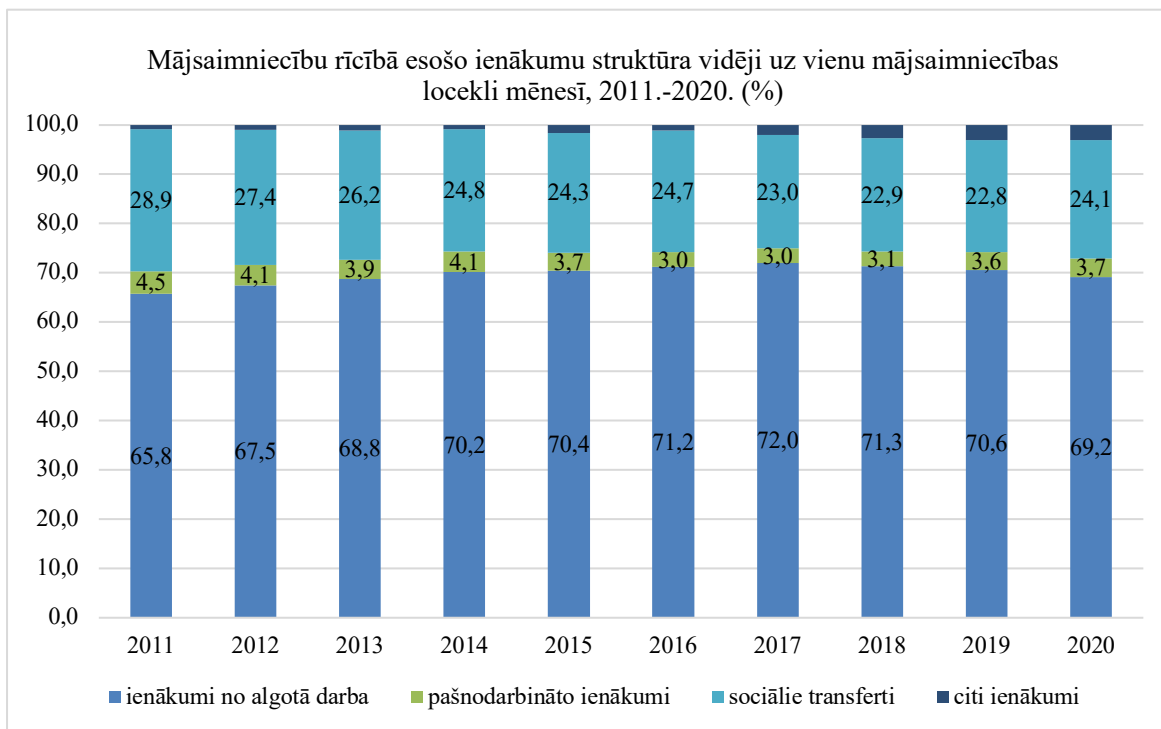
2.7.att. Ārvalstu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos sadalījumā pa reģioniem, Milj. EUR

Avots: Autora izveidots, Lursoft statistikas datus

83% jeb 9,56 miljardi no Latvijā reģistrētajām ārvalstu investīcijām uzņēmumu pamatkapitālos ir Rīgā. Rīgas rajonā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos ir ārvalstu investīcijas 762 miljonu eiro jeb 6,7 % no kopējiem ārvalstu ieguldījumiem uzņēmumu pamatkapitālos. Vidzemes reģionā reģistrētajiem uzņēmumiem pamatkapitālos ir ārvalstu ieguldījumi 360 miljonu eiro apmērā. Kurzemē ieguldīti 325 miljoni eiro. Zemgales uzņēmumu pamatkapitālos ir ārvalstu investīcijas 256 miljonu eiro apmērā. Savukārt, Latgalē reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos ir 124 miljoni eiro jeb 1,08% no viesiem ārvalstu ieguldījumiem Latvijas uzņēmumu pamatkapitālos. Jo vairāk ārvalstu investīciju ieplūst Latvijas reģionos, jo labāk valsts ekonomikai kopumā. Šobrīd Rīga un Rīgas rajons ir izteiktas ārvalstu ieguldījumu koncentrācijas vietas.

2.2 Ienākumu sadalījums Latvijā

Laika posmā no 2011.-2020. mājsaimniecību rīcībā esošā ienākumu struktūras tendences ir bijušas līdzīgas. Salīdzinot ar 2011. gadu, 2020.gadā par 4,7% samazinājies sociālo transfertu (pensiju, pabalstu u.c. budžeta maksājumu) īpatsvars kopējā ienākumu struktūrā.

2.8.att. Mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu struktūra vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī (%)

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

Sociālie transferti 2020.gadā Latvijā veidoja 24,1% no kopējās mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu struktūras. Savukārt, ienākumu no darba algas īpatsvars, kas ir lielākais mājsaimniecību ienākumu avots, palielinājies par 3,4%, 2020.gadā sasniedzot 69,2% īpatsvaru. Pašnodarbinātā ienākumi 2020.gadā veido 3,7% no mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu struktūras vidēji un vienu mājsaimniecības locekli mēnesī. Citu ienākumu kategorija gan 2019.gadā, gan 2020.gadā veidoja 3% īpatsvaru no ienākumu struktūras. Citu ienākumu kategorija mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu struktūrā ir ar pozitīvu tendenci no 2011.gada līdz 2020.gadam, pieaugot no 0,8% līdz 3%.

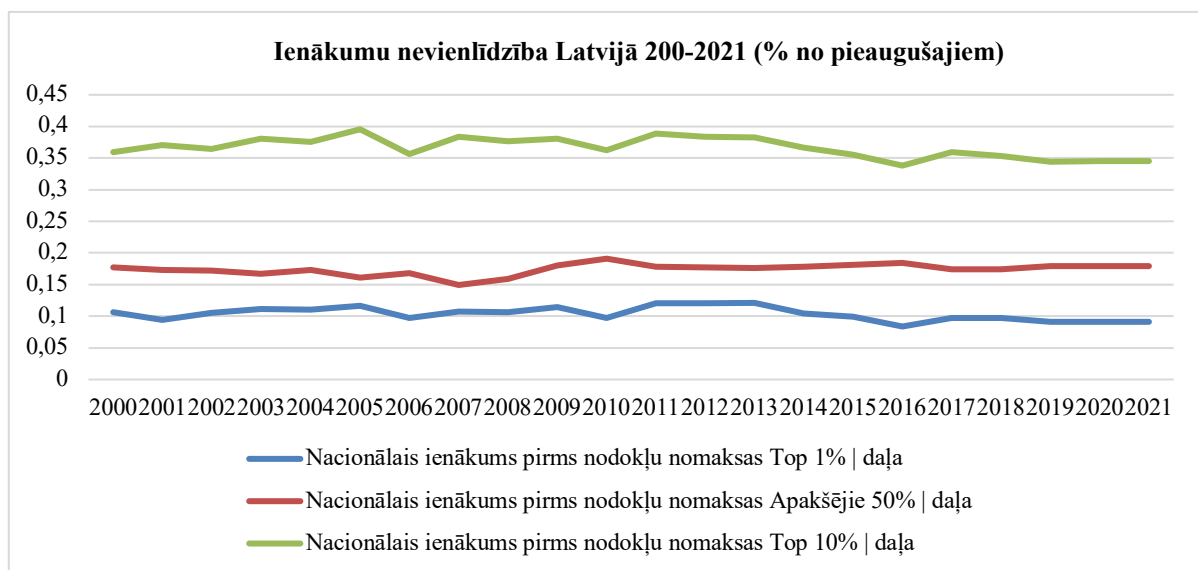
2020.gadā Latvijā vistrūcīgākajās mājsaimniecībās (pirmajā kvintiļu grupā) ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli bija 214 eiro mēnesī, turpretī turīgākajās mājsaimniecībās jeb piektajā kvintiļu grupā ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli bija 1408 eiro mēnesī. (2.3. tabula). No otrās līdz ceturtajai kvintiļu grupai jeb mājsaimniecībās ar vidējiem ienākumiem, uz vienu mājsaimniecības locekli vidējie ienākumi mēnesī bija diapazonā no 367 eiro līdz 721 eiro.

Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli (eiro mēnesī)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ienākumu pieaugums 2020.gadā attiecībā pret 2019.gadu (%)
1. kvintile (trūcīgākās mājsaimniecības)	105	112	125	135	150	154	162	186	203	214	5,5%
2. kvintile	199	209	228	245	257	266	285	320	353	367	3,9%
3. kvintile	260	272	295	317	340	360	401	444	483	509	5,2%
4. kvintile	352	372	413	449	483	514	572	638	680	721	6,1%
5. kvintile (turīgākās mājsaimniecības)	681	701	780	847	896	942	1076	1213	1290	1408	9,1%
Vidēji valstī	319	333	368	399	425	447	499	560	602	644	6,9%

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

2020.gadā vislielākais ienākumu uz vienu mājsaimniecības locekli pieaugums 9,1% apmērā bija turīgāko mājsaimniecību grupā. Trūcīgāko mājsaimniecību vidējie ienākumi uz vienu iedzīvotāju 2020.gadā pieauga par 5,5%, tātad par 3,6% straujāks pieaugums novērojams 5.kvintiles grupā. Vidējie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli valstī kopumā 2020.gadā pieauga par 6,9%. Iedzīvotāju grupas ar augstākajiem ienākumiem (5.kvintile - turīgākās mājsaimniecības) rīcībā esošie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli 2020.gadā ir aptuveni 6,6 reizes augstāki kā iedzīvotāju grupas ar zemākajiem ienākumiem (1.kvintile - trūcīgākās mājsaimniecības) rīcībā esošie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli.

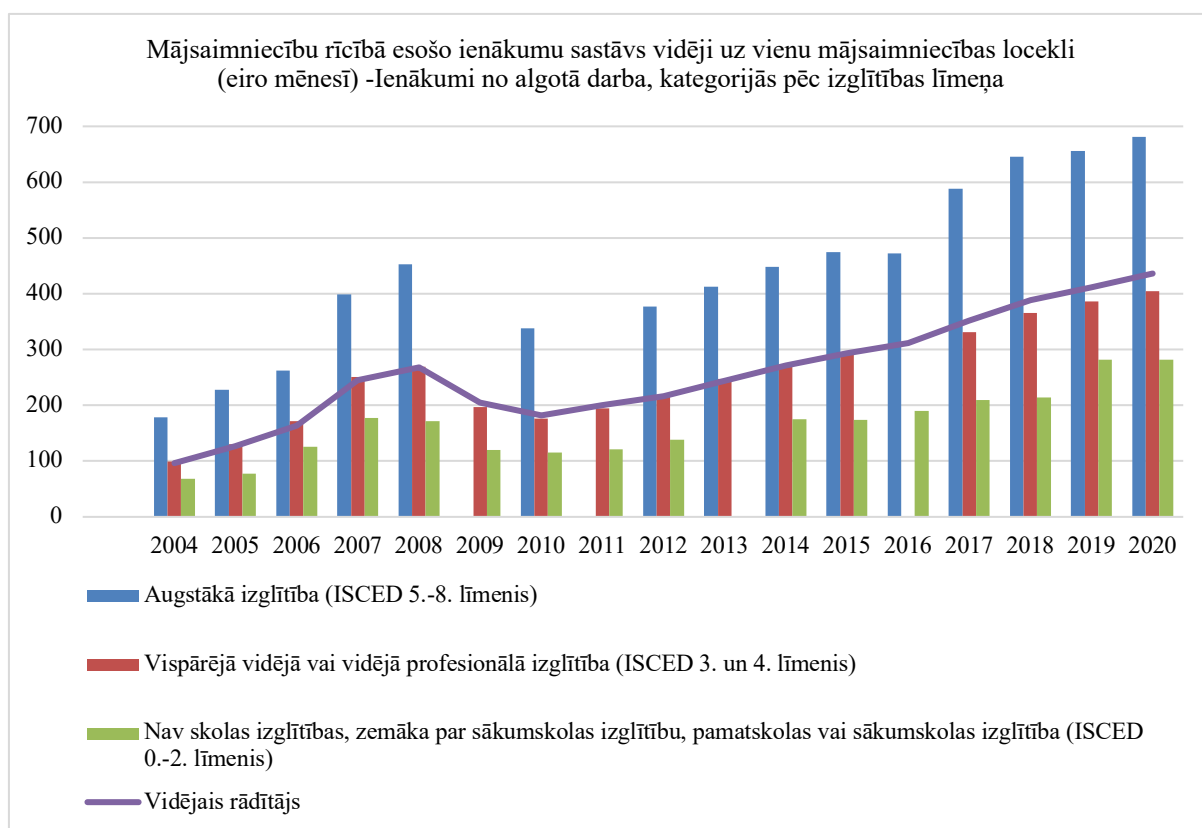
2.9.att. Ienākumu sadales nevienlīdzība. Augšējās un zemākās kvintiles attiecība (%)

Avots: Autora izveidots, izmantojot Eurostat datus

Ienākumu nevienlīdzību valstī var apskatīt arī pēc tā, cik lielai sabiedrības daļai pieder cik liela valsts ienākumu daļa. 2000.gadā 35% no pieaugušajiem Latvijā piederēja 10% no kopējiem ienākumiem, 2021.gadā tie bija 34%, būtiskas izmaiņas šim rādītājam nav novērotas. (2.8. attēls) Apakšējiem 50% 2021.gadā piederēja 17% kopējo ienākumu, taču augšējam 1% 2021.gadā piederēja 9% ienākumu.

2.2.1 Iedzīvotāju ienākumi no darba algām Latvijā

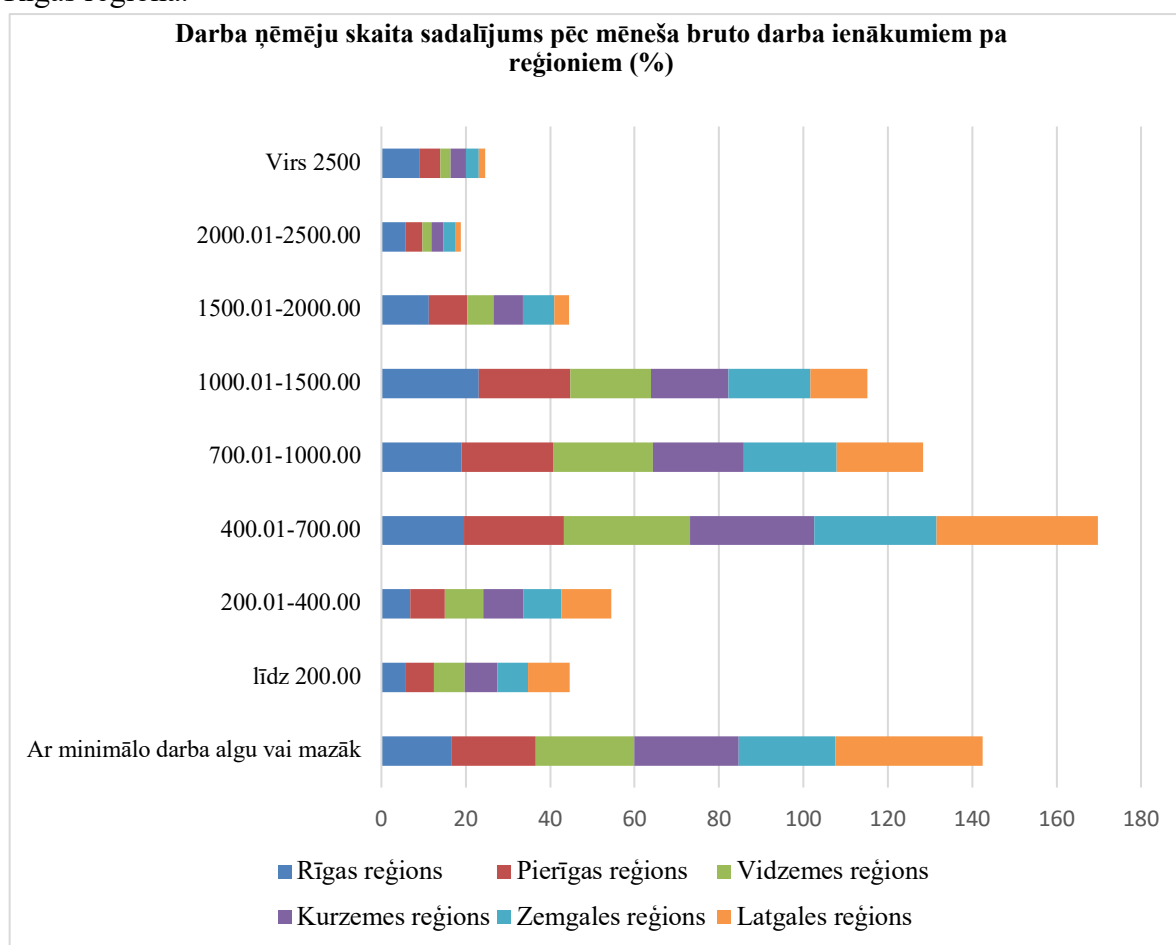
Ienākumus no algotā darba var apskatīt no dažādiem skatupunktiem, taču viens no veidiem kā tos izvērtēt ir pēc iedzīvotāju izglītības līmeņa. 2020.gadā Latvijā mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu sastāvs (eiro mēnesī) no algotā darba vidēji bija 436,21 eiro, taču mājsaimniecībās, kurās algotajam darbiniekam bija augstākā izglītība tas bija 690,96 eiro salīdzinot ar 281,52 ienākumiem uz vidējo mājsaimniecības, kurā algotajam darbiniekam nav vidējās izglītības, rādītāju. Laika posmā no 2004. līdz 2020.gadam mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu sastāvs uz vienu tās locekli ievērojami lielāks ir tieši mājsaimniecībās ar augstāko izglītību. Ienākumu starpība starp mājsaimniecībām ar augstāko izglītību un tām, kurās nav vidējās izglītības ir palielinājusies no 38% 2004.gadā līdz 41% 2020.gadā.

2.10.att. Mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu sastāvs vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli (eiro mēnesī). Ienākumi no algotā darba, kategorijās pēc izglītības līmeņa

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

Atšķirības privātā sektora ienākumu kategorijās ir novērojamas arī Latvijas reģionālajā griezumā. 2020.gadā procentuāli lielākais privātajā sektorā nodarbināto skaits, kas bruto darba ienākumu izteiksmē saņem minimālo darba algu vai mazāk ir koncentrēts Latgales reģionā. Arī ienākumu kategorijās no 200 līdz 400 eiro un no 400 līdz 700 eiro (bruto) mēnesī procentuāli lielākais iedzīvotāju īpatsvars ir Latgales reģionā, šie dati apskatīti pēc darba devēja biroja vai pamatdarbības adreses. Procentuāli lielākā darba ņēmēju daļa jeb 23,6 % darba samaksas kategorijā 700 līdz 1000 eiro atradās Vidzemes reģionā. Taču 2020.gadā visās bruto darba samaksas kategorijās virs 1000 eiro reģionāli procentuāli lielākais darba ņēmēju skaits atradās Rīgas reģionā.

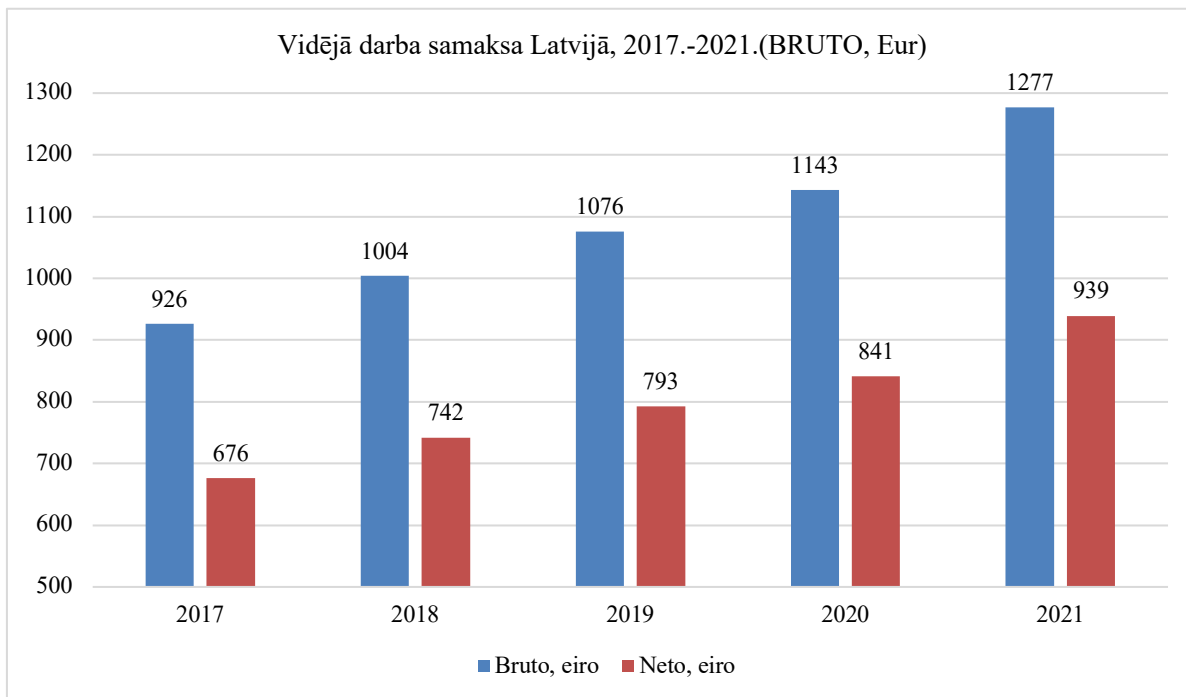

2.11.att. Darba ņēmēju skaita sadalījums pēc mēneša bruto darba ienākumiem pa reģioniem (%)
 Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

Latvijas privātajā sektorā strādājošo mēneša vidējās darba samaksas pārmaiņas attiecībā pret iepriekšējo periodu no 2000. līdz 2008. gadam pieaugušas pakāpeniski izteikti strauji. 2007.gadā bruto algu pieaugums Latvijas strādājošajiem iedzīvotājiem sasniedza augstāko rādītāju 30,4% apmērā. Laika posmā no 2010.gada līdz 2021. gadam vidējo algu pieaugums attiecībā pret iepriekšējo gadu svārstījies diapazonā no 4,6% līdz 11,9% izaugsmei 2021.gadā.

2.2.2 Vidējā darba samaksa Latvijā

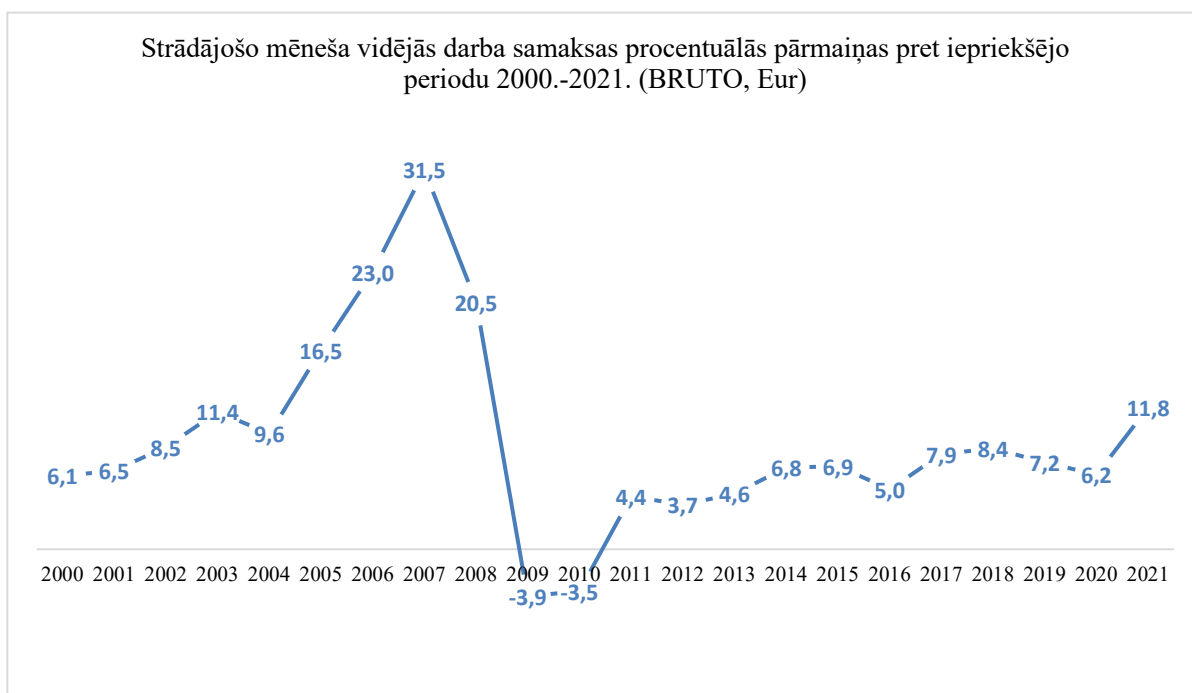
Saskaņā ar Centrālās Statistikas Pārvaldes datiem 2021.gadā mēneša vidējā darba samaksa Latvijā par pilnas slodzes darbu bija 1277 eiro. Salīdzinot ar 2020.gadu bruto darba samaksa palielinājās par 134 eiro jeb 11,8%. Laika periodā no 2017.gada līdz 2021.gadam bruto darba alga par pilnas slodzes darbu ir palielinājusies par 351 eiro. No 2017.gada līdz 2021. gadam novērojams pakāpeniski mērens vidējās darba samaksas pieaugums Latvijā.

2.12.att. Vidējā darba samaksa Latvijā, 2017.-2021.(BRUTO, Eur)

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

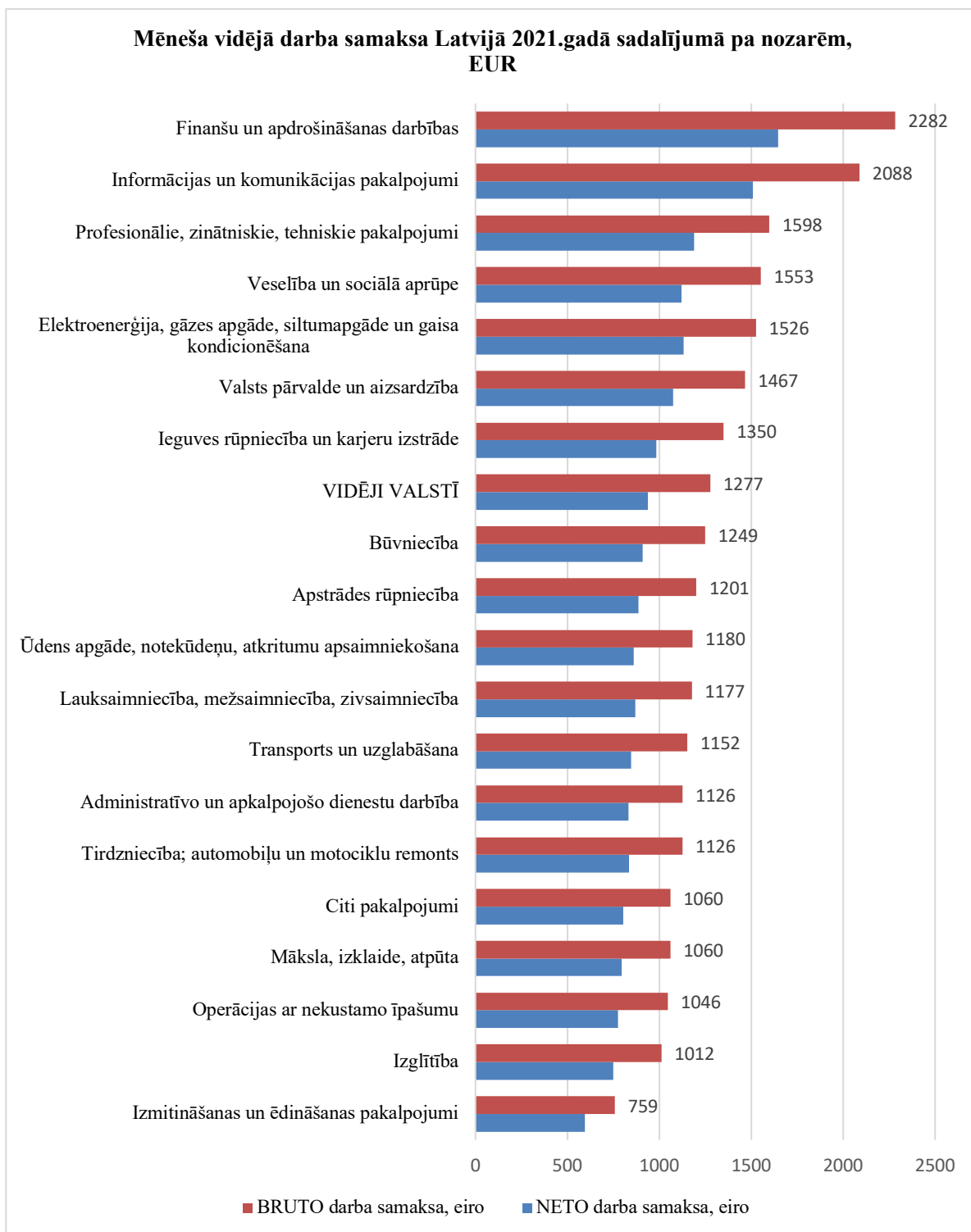
No 2000.gada līdz 2008.gadam novērojams straujš ikgadējs strādājošo bruto atalgojuma pieaugums. 2007.gadā attiecībā pret 2006.gadu bruto atalgojums privātajā sektorā pieauga par 31,5%. Pēc 2008.gada finanšu krīzes bruto algas privātajā sektorā attiecībā pret iepriekšējo gadu samazinājās, taču 2010.gadā algu pārmaiņu dinamika kļuva pozitīva un tās sāka pakāpeniski pieaugt. 2021.gadā attiecībā pret 2020.gadu bruto algas strādājošiem pieauga par 11,8%.

2.13.att. Strādājošo mēneša vidējās darba samaksas procentuālās pārmaiņas pret iepriekšējo periodu 2000.-2021. (BRUTO, Eur)

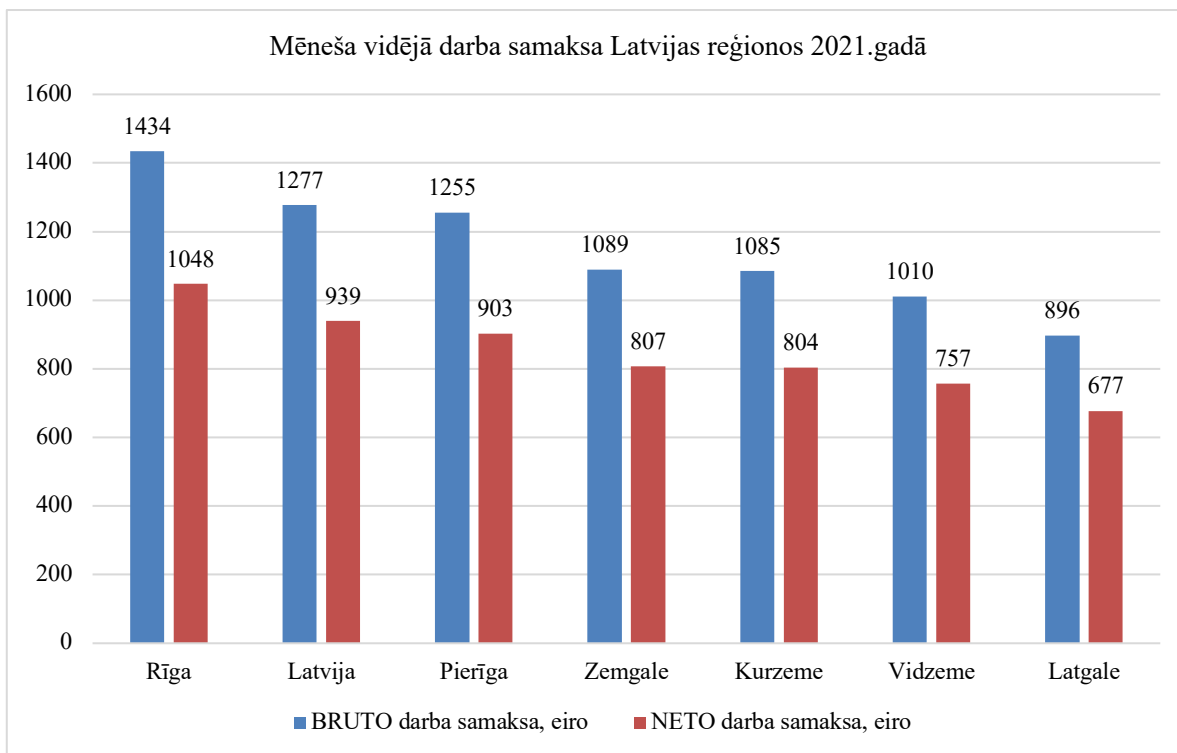
Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

2021.gadā vidējā darba samaksa mēnesī par pilnas slodzes darbu Latvijā visaugstākā bija finanšu un apdrošināšanas darbību nozarē. Šajā nozarē strādājošo vidējā mēneša alga 2021.gadā bija 2282 eiro bruto jeb 1646 eiro neto. Arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu, profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu, veselības un sociālās aprūpes, enerģētikas, valsts pārvaldes kā arī ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarēs vidējā mēneša alga bija augstāka par valsts kopējo vidējo mēneša algu 1277 eiro bruto. Vidējā darba samaksa zem valsts vidējā līmeņa 2021.gadā ir būvniecības, apstrādes rūpniecības, ūdens apgādes, lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības, transporta un uzglabāšanas, administratīvo un apkalpojošo dienestu, tirdzniecības, citu pakalpojumu kā arī mākslas un mūzikas nozarēs. Savukārt, operāciju ar nekustamo īpašumu nozarē, izglītības kā arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarēs 2021.gadā bija viszemākās vidējās mēneša algas Latvijā. 2021.gadā izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē strādājošo vidējā mēneša alga bija 795 eiro bruto jeb 596 eiro pēc nodokļu nomaksas.

2.14.att. Mēneša vidējā darba samaksa Latvijā 2021.gadā sadalījumā pa nozarēm, EUR
Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

2021.gadā vidējā mēneša Bruto darba samaksa Rīgā bija 1434 eiro. Tā bija par 157 eiro augstāka nekā vidējā darba samaksa valstī kopumā. Pierīgas reģionā vidējā mēneša darba samaksa pilnas slodzes darba bija nedaudz zemāka par valsts vidējo - 1277 eiro pirms nodokļu nomaksas. Zemgales, Kurzemes un Vidzemes reģiona strādājošo vidējās mēneša algas bija zem valsts vidējās darba samaksas 2021.gadā.

2.15.att. Mēneša vidējā darba samaksa Latvijā 2021.gadā sadalījumā pa reģioniem, EUR

Avots: Autora izveidots, izmantojot Latvijas oficiālā statistikas portāla datus

Savukārt, viszemākā vidējā mēneša darba samaksa 2021.gadā bija Latgalē strādājošiem - 896 eiro bruto. Mēneša vidējā darba samaksa Latgales reģiona strādājošiem 2021.gadā bija 67% no mēneša vidējās darba samaksas Rīgā strādājošajiem.

3. ALGAS LATVIJAS UZŅĒMUMOS PĒC TO KAPITĀLA IZCELSMES VEIDA

3.1 Latvijas vērtīgākie uzņēmumi kapitāla izcelsmes un nozaru griezumā

Neskatoties uz Covid-19 pandēmijas izraisītajām sekām un ierobežojumiem, uzņēmumi 2021.gadā ir turpinājuši attīstīties. 2020.gads bija pirmais gads kopš 2011.gada, kad Latvijā bija vērojama IKP samazināšanās.⁶⁷ 2020.gadā IKP samazinājās par 3,9%. Neskatoties uz IKP kritumu, Latvijas 101 vērtīgākā uzņēmuma (Top101) vērtība pieauga no 16,4 miljardiem eiro līdz 22,5 miljardiem eiro. Salīdzinot ar 2019.gada Latvijas vērtīgāko uzņēmumu kopējo vērtību, tas ir 37,5% pieaugums. 2021.gada atvijas vērtīgākais uzņēmums ir Akciju Sabiedrība “Latvenergo”, tā vērtība pieauga par 25% no 1653,82 miljoniem eiro 2020.gadā līdz 2026,15 miljoniem eiro 2021.gadā. 5 no 10 vērtīgākajiem Latvijas 2021.gada uzņēmumiem pamatā ir vietējais Latvijas kapitāls, savukārt, 5 uzņēmumi ir arī ar ārzemnieku īpašniekiem. 3 uzņēmumi no 10 vērtīgākajiem darbojas valsts sektorā.

3.1. tabula

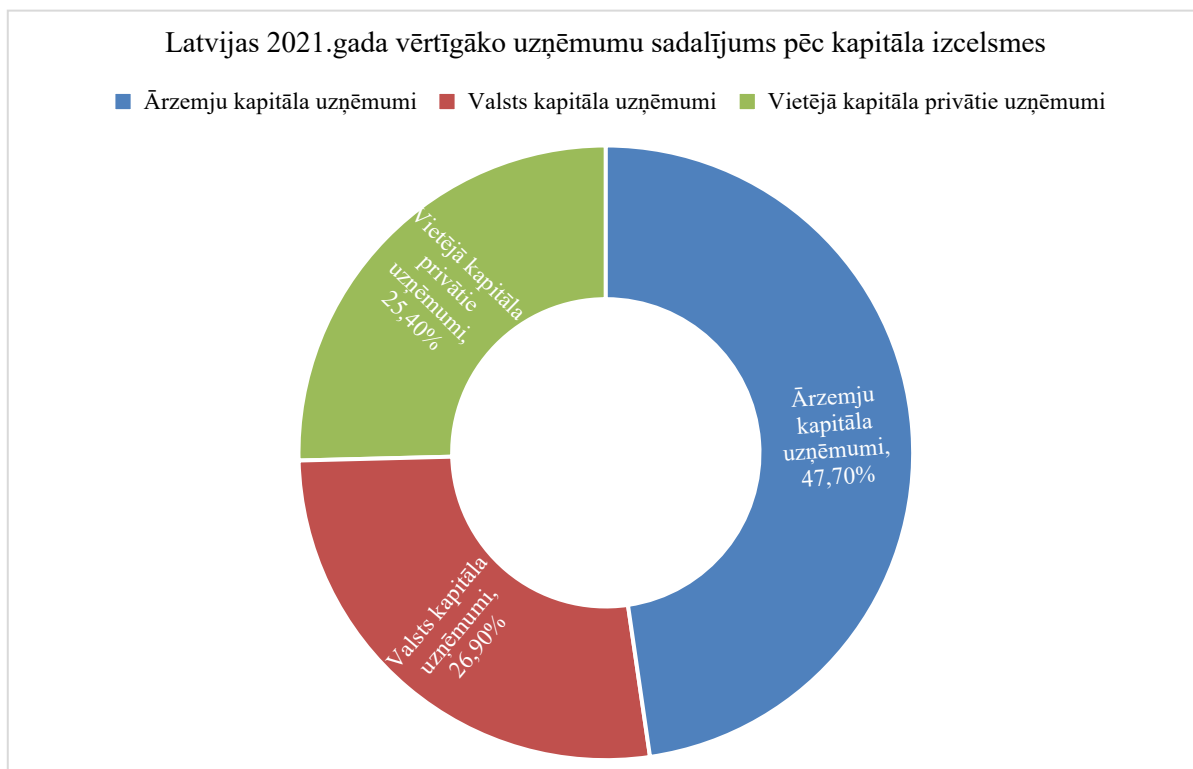
2021.gada Latvijas vērtīgākie uzņēmumi

Top 2021	Top 2020	Uzņēmuma nosaukums	Vērtība 2021, Milj.EUR	Vērtība 2020, Milj.EUR	Vērtības izmaiņas	Īpašnieku tips	Sektors	Industrija
1	1	Latvenergo, AS	2026,15	1653,82	25%	Vietējais	Valsts	Komunālie pakalpojumi
2	2	Latvijas Valsts Meži, AS	1460,07	1159,35	26%	Vietējais	Valsts	Dabas resursu ieguve
3		Mikrotīkls, SIA	1241,27	-	-	Vietējais	Privāts	Pārstrādes rūpniecība: industriālas preces
4	6	Swedbank, AS	964,31	432,56	123%	Ārzemju	Privāts	Finanšu pakalpojumi
5	4	Maxima Latvija, SIA	608,06	503,5	21%	Ārzemju	Privāts	Tirdzniecība: patēriņa preces

Avots: Autora izveidots, izmantojot „Prudentia” un Nasdaq Rīga TOP101 datus

⁶⁷ „Prudentia” un Nasdaq Rīga. Latvijas vērtīgāko uzņēmumu TOP 101.

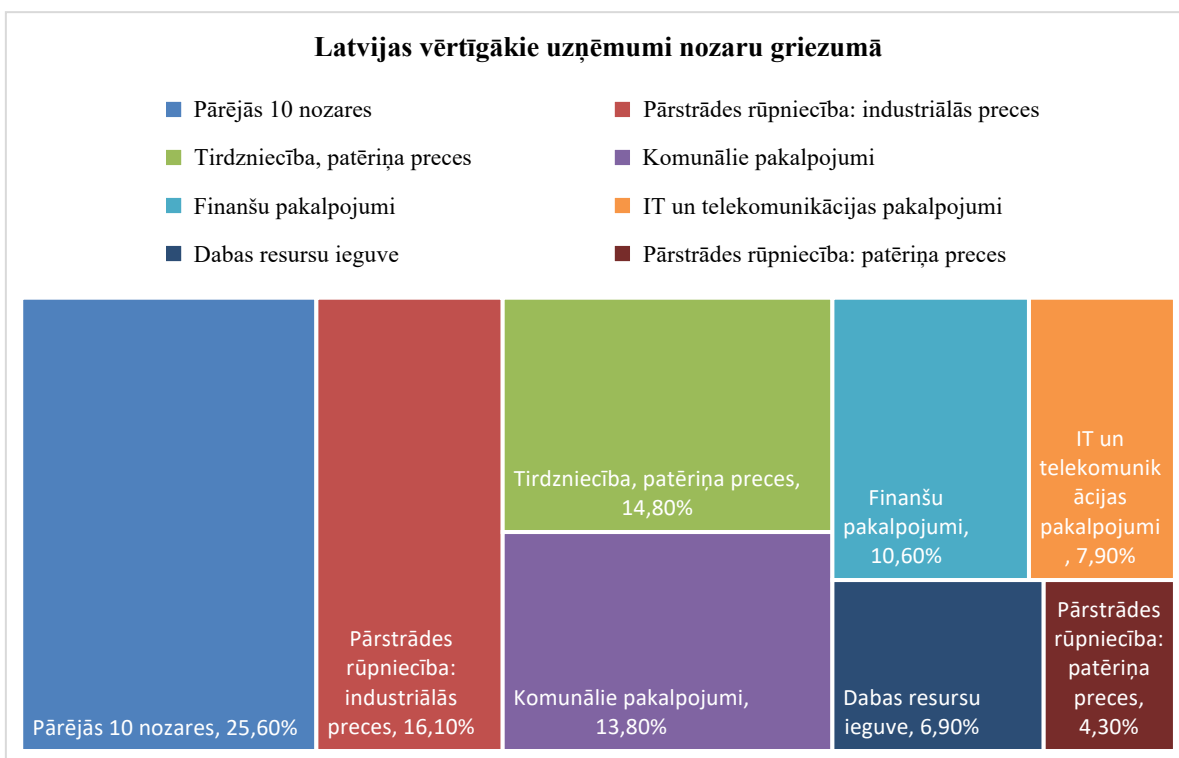
47,7% no Latvijas 101 vērtīgākā uzņēmuma 2021.gadā bija uzņēmumi ar ārzemju pamatkapitālu. Valsts kapitāla uzņēmumi veidoja 26,9% no vērtīgākajiem uzņēmumiem. Savukārt, procentuāli, Latvijas 101 vērtīgākā uzņēmuma sarakstā vismazāk 2021.gadā ir vietējā Latvijas kapitāla privātie uzņēmumi - tie veido 25,4% no vērtīgāko uzņēmumu Top101. Salīdzinot ar 2020.gadu, vietējā kapitāla privāto uzņēmumu apjoms vērtīgāko uzņēmumu topā pieaudzis par 5,6%.

3.1.att. Latvijas 2021.gada vērtīgāko uzņēmumu sadalījums pēc kapitāla izcelsmes, %

Avots: Autora izveidots, izmantojot „Prudentia” un Nasdaq Rīga TOP101 datus

Starp 2021.gada Latvijas 101 vērtīgāko uzņēmumu, visvairāk uzņēmumi (16,1%) darbojās industriālo preču pārstrādes rūpniecības nozarē. 14,8% no visiem Top101 uzņēmumiem darbojās patēriņa preču tirdzniecības nozarē. 13,8% uzņēmumu ir komunālo pakalpojumu sektorā. 10,6% no Latvijas vērtīgāko uzņēmumu saraksta sastāda Finanšu pakalpojumu uzņēmumi. IT un telekomunikāciju uzņēmumi veido 7,9% no topa; dabas resursu ieguves uzņēmumi - 6,9%, savukārt, patēriņa preču pārstrādes rūpniecības uzņēmumi sastāda 4,3% no Latvijas vērtīgāko uzņēmumu topa.

3.2.att. Latvijas vērtīgākie uzņēmumi nozaru griezumā, %

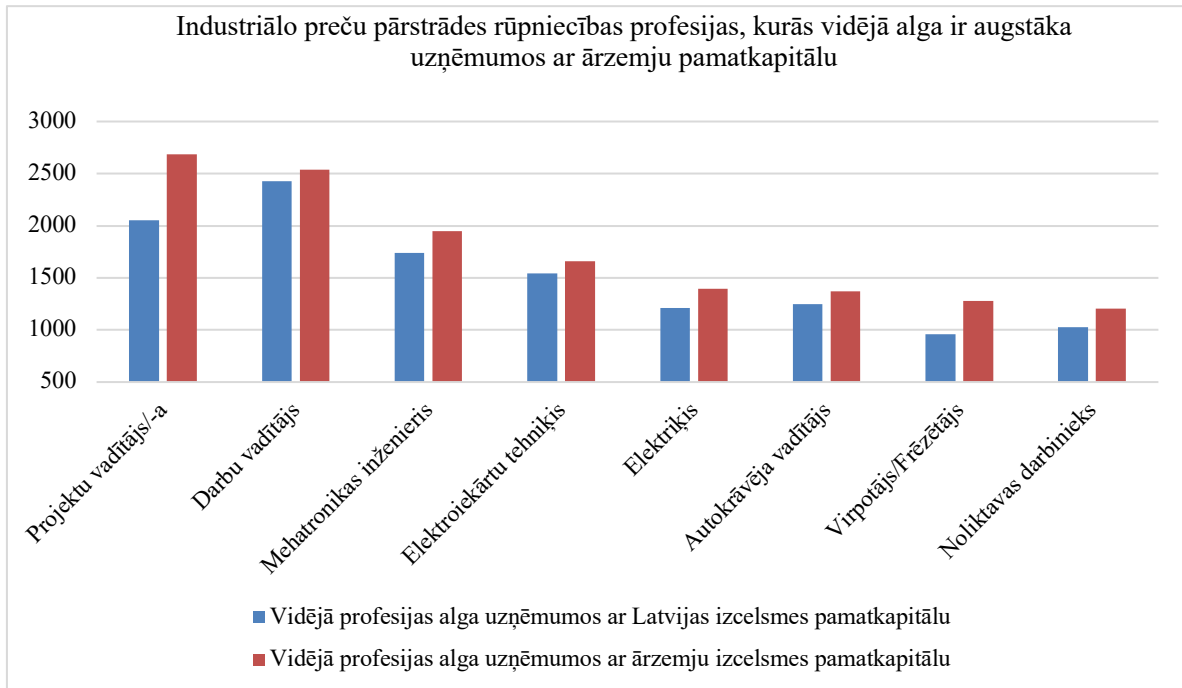
Avots: Autora izveidots, izmantojot „Prudentia” un Nasdaq Rīga TOP101 datus

Pārējās 10 nozares, tostarp pārvade un uzglabāšana; operācijas ar nekustamo īpašumu; transports, tranzīts un loģistika, u.c. veido topa atlikušos 25,6%.

3.2 Nozaru algas Latvijas uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes

Industriālo preču pārstrādes rūpniecības nozare

Industriālo preču pārstrādes rūpniecības uzņēmumi vērtības izteiksmē sastāda procentuāli lielāko daļu no Latvijas TOP101 vērtīgākā uzņēmuma - 16,10%. Šīs nozares vērtīgāko uzņēmumu starpā ir tādi uzņēmumi kā SIA “Mikrotīkls”, SIA “Kronospan Rīga”, AS “Latvijas Finieris”, SIA “Schwenk Latvija ” u.c. Šie un vēl 13 citi industriālo preču pārstrādes rūpniecības uzņēmumi izmantoti, lai analizētu vidējo algu atšķirības nozarē starp uzņēmumiem, kuru pamatkapitāls ir Latvijas izcelsmes un uzņēmumiem ar ārzemju pamatkapitālu. 7 no analizētajiem uzņēmumiem ir ar Latvijas izcelsmes pamatkapitālu, taču 10 uzņēmumiem ir ārzemju īpašnieka tips. Vidējo mēneša bruto algu atšķirības salīdzinātas 25 profesijām starp 17 nozares uzņēmumiem. 64% jeb 16 no apskatītajām profesijām augstākas vidējās algas ir pašmāju uzņēmumos, 8 profesijās augstāka vidējā alga novērojama ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos, savukārt, 1 profesijā vidējā alga ir vienāda gan ārvalstu, gan pašmāju uzņēmumos.

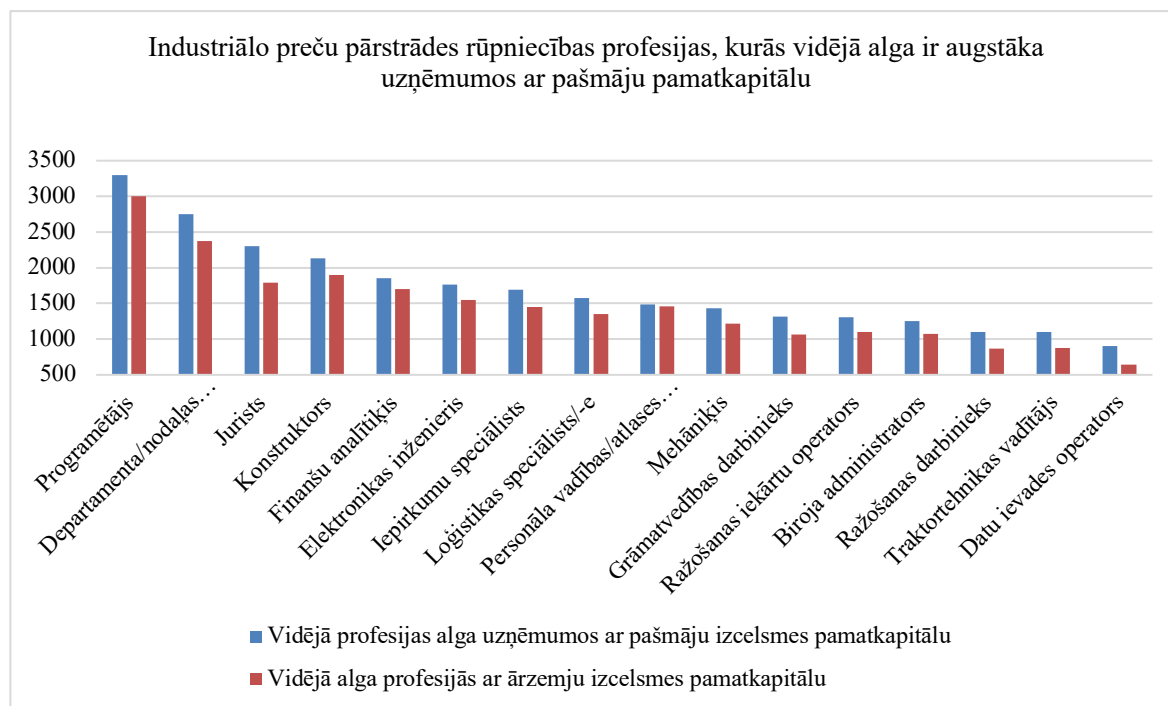

3.3.att. Industriālo preču pārstrādes rūpniecības profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka uzņēmumos ar ārzemju pamatkapitālu

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Starp industriālo preču pārstrādes rūpniecības profesijām, kurās vidējā alga ir augstāka uzņēmumos ar ārvalstu pamatkapitālu, projektu vadītāja profesijai ir lielākā vidējā alga 2683,33 eiro pirms nodokļu nomaksas ārvalstu uzņēmumos, taču 2050 eiro pirms nodokļu nomaksas pašmāju uzņēmumos. Virpotāja/frēzētāja alga ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos ir par 24,8% augstāka. Projektu vadītāja profesijai ir otrā lielākā vidējo algu atšķirība - 23,6% - ārvalstu un pašmāju uzņēmumos starp profesijām, kuru vidējās alga ir lielāka ārvalstu uzņēmumos. Industriālo preču pārstrādes rūpniecības nozarē lielāka vidējā alga ārvalstu uzņēmumos ir arī mehatronikas inženiera, elektroiekārtu tehniķa, elektriķa autokrāvēja vadītāja, virpotāja, noliktavas darbinieka un darbu vadītāja profesijās. Starp profesijām darbu vadītāja vidējās algas atšķirība ir vismazākā - tā ir par 112,50 eiro pirms nodokļu nomaksas jeb 4,4% augstāka ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos. Noliktavas darbinieku algu atšķirība ir 14,7%. Mehatronikas inženieru vidējā nozares alga ārvalstu uzņēmumos ir par 10,9% augstāka nekā pašmāju kapitāla uzņēmumos. Elektriķa profesijas vidējā alga ir par 13,2% augstāka. Autokrāvēja vidējā alga ir par 8,9% augstāka, taču elektroiekārtu tehniķa vidējā darba samaksa ir par 7,1% augstāka.

16 profesijās industriālo preču pārstrādes rūpniecībā apskatītajos 25 uzņēmumos vidējā alga ir vidēji par 234,55 eiro bruto augstāka uzņēmumos, kuros ir pašmāju izcelsmes pamatkapitāls. Lielākā procentuālā vidējās algas atšķirība starp profesijām, kurās lielāka alga ir pašmāju uzņēmumos ir datu ievades operatora amatam, darba samaksa šajā profesijā pašmāju uzņēmumos ir par 28,9% augstāka kā ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos.

3.4.att. Industriālo preču pārstrādes rūpniecības profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

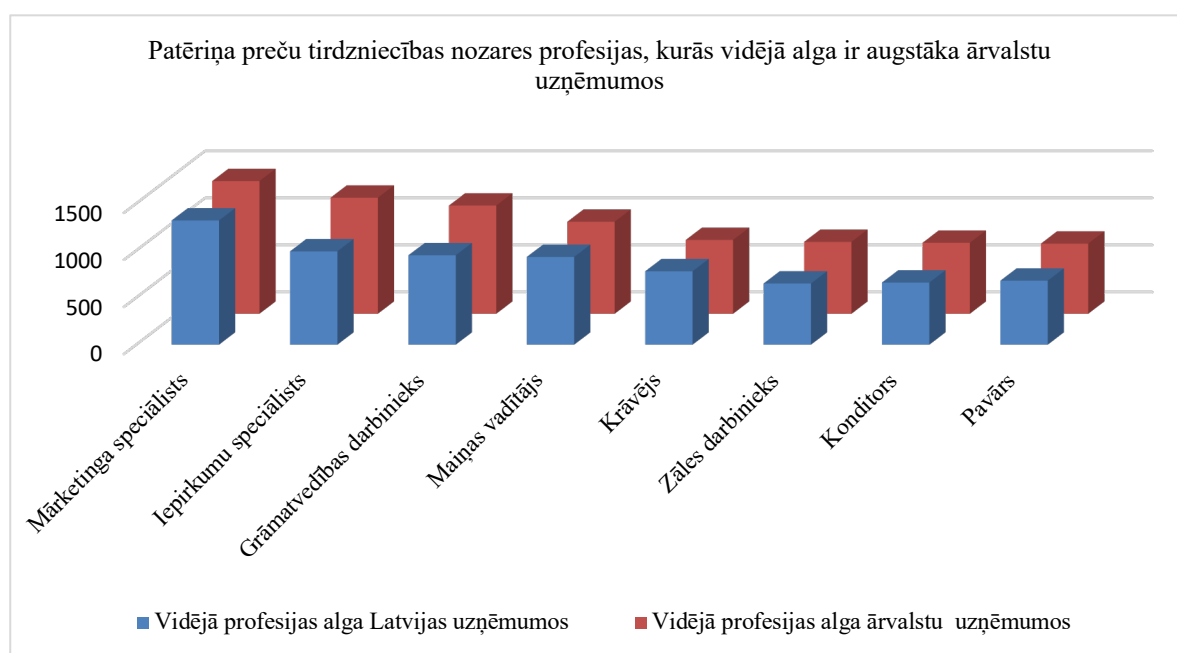
Ievērojami augstāka vidējā alga pašmāju uzņēmumos šajā nozarē ir arī juristiem (22,2%), ražošanas darbiniekiem (21,1%), traktortehnikas vadītājiem (20%), grāmatvedības darbiniekiem (18,7%), ražošanas iekārtu operatoriem (16,1%), mehāniķiem (14,9%), loģistikas speciālistiem (14,3%), iepirkumu speciālistiem(14,1%) kā arī biroja administratoriem (14%) un departamenta vai nodaļas vadītājiem (13,6%). Vismazākā procentuālā vidējās algas atšķirība nozarē ir personāla vadības/atlases speciālistiem - Latvijas uzņēmumos tā ir par 1,7% jeb 25 eiro bruto augstāka nekā ārzemju uzņēmumos. Savukārt, industriālo preču pārstrādes rūpniecības nozares atslēdznieku profesijas vidējā alga gan pašmāju, gan ārzemju uzņēmumos ir 1280 eiro pirms nodokļu nomaksas.

Patēriņa preču tirdzniecības nozare

Latvijas vērtīgāko uzņēmumu saraksta procentuāli vērtības izteiksmē otro lielāko uzņēmumu daļu veido patēriņa preču tirdzniecības nozares uzņēmumi. (14,80%) Šīs nozares vērtīgāko uzņēmumu starpā ir tādi uzņēmumi kā SIA “Maxima Latvija”, SIA “Rimi Latvija”,

AS “Elko Grupa”, AS “Recipe Plus”, AS “Drogas” un citi gan Latvijas īpašnieku, gan ārzemnieku īpašumā esoši uzņēmumi. Vidējo algu analīzē kopā izmantot 14 patēriņa preču tirdzniecības nozares vērtīgākie uzņēmumi, 5 no tiem ar pašmāju izcelsmes pamatkapitālu, savukārt 9 uzņēmumi ar ārvalstu investīcijām pamatkapitālā. 17 profesijās jeb 68% no analīzē izmantotajām nozares profesijām lielāka vidējā alga ir uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu. 8 patēriņa preču tirdzniecības profesijās jeb 32% no visām profesijām lielāka vidējā alga ir ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos.

Starp patēriņa preču tirdzniecības nozares profesijām, kurās lielāka vidējā alga ir ārvalstu uzņēmumos, lielākā algas atšķirība 19,6% jeb 241,67 eiro bruto apmērā ir starp latviešu un ārvalstu uzņēmumos strādājošiem iepirkumu speciālistiem.

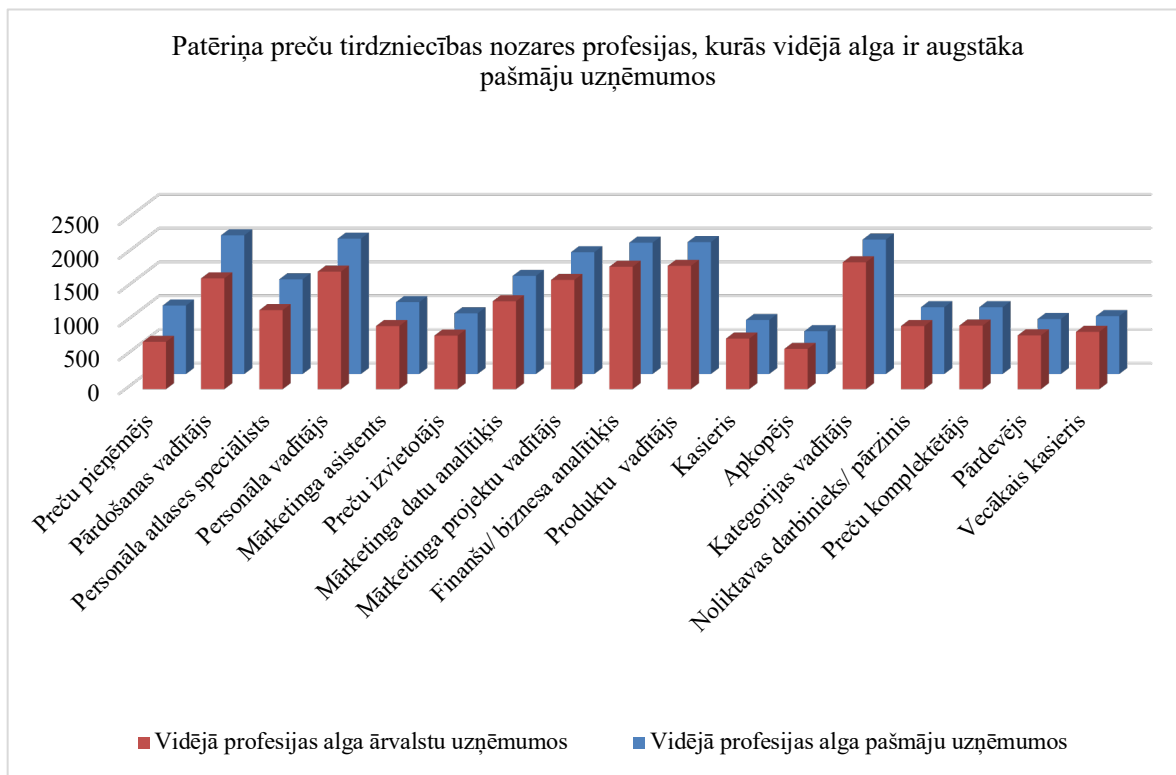

3.5.att. Patēriņa preču tirdzniecības nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka ārvalstu uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Arī grāmatvedības darbinieku vidējā alga nozares uzņēmumos ar ārvalstu pamatkapitālu ir vidēji par 17,4% jeb 200 eiro pirms nodokļu nomaksas augstāka. Augstākas vidējās algas ārvalstu uzņēmumos amplitūdā no 45 eiro bruto līdz 114 eiro bruto ir arī tirdzniecības zāles darbiniekiem (14,9%), konditoriem (12,5%), pavāriem (8,8%), mārketinga speciālistiem (6,3%) un maiņas vadītājiem (4,6%). Krāvēja profesijas pārstāvju vidējās mēneša algas atšķirība starp uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes ir vismazākā - ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos tā ir par 4 eiro bruto jeb 0,5% augstāka nekā pašmāju uzņēmumos. Vidēji šajās astoņās profesijās mēneša alga ir par 106,68 eiro bruto augstāka kā šo pašu profesiju pārstāvju alga Latviešu īpašumā esošajos uzņēmumos.

17 profesijās vidējā alga patēriņa preču tirdzniecības nozarē ir augstāka Latvijas pamatkapitāla izcelsmes uzņēmumos. Lielākā profesijas algu atšķirība, kurās pašmāju uzņēmumu darba samaksa ir augstāka, starp uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes patēriņa preču tirdzniecības nozarē ir preču pieņēmēja amatā - 30,8%.

3.6.att. Patēriņa preču tirdzniecības nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka pašmāju uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

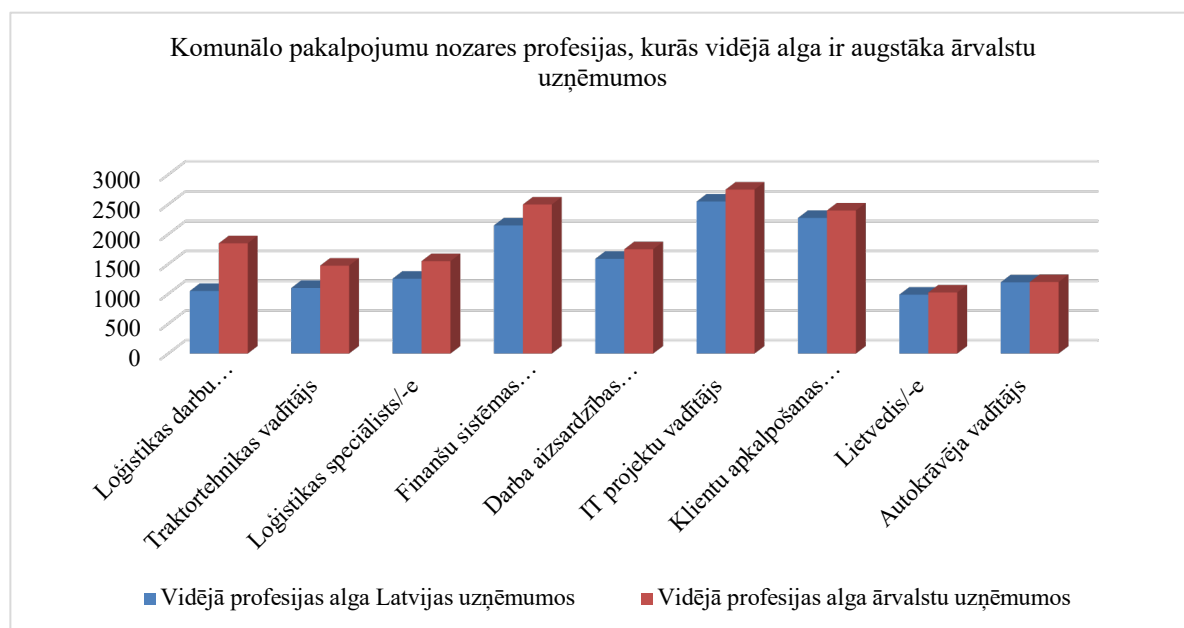
Par 412,50 eiro bruto jeb 20,1% vidējā alga šajā nozarē pašmāju uzņēmumos ir lielāka pārdošanas vadītāju profesijā, tā ir otrā lielākā algu starpība starp patēriņa preču tirdzniecības profesijām, kurās algas ir augstākas pašmāju uzņēmumos. Arī personāla atlases speciālistiem (16,5%), personāla vadītājiem (13,1%), mārketinga asistentiem (12,2%), preču izvietotājiem (11,8%), mārketinga datu analītiķiem (10,3%), mārketinga projektu vadītājiem (10,3%), finanšu un biznesa analītiķiem (6,8%) un produktu vadītājiem (6,5%) vidējā alga patēriņa preču tirdzniecības nozarē ir par 128 eiro bruto līdz 312 eiro augstāka uzņēmumos, kuru pamatā ir Latvijas izcelsmes pamatkapitāls.

Mazākā algu atšķirība kategorijā ir vecākā kasiera amatam, profesijas vidējā alga nozarē ir par 0,9% jeb 8 eiro pirms nodokļu nomaksas augstāka pašmāju uzņēmumos. Pārdevējiem (2,2%), preču komplektētājiem (4,8%), noliktavas darbiniekiem (5,5%), kategoriju vadītājiem (5,7%), apkopējiem (5,9%) un kasieriem (6,3%) kuri darbojas patēriņa preču tirdzniecības nozarē vidējā mēneša alga bruto izteiksmē ir salīdzinoši augstāka pašmāju uzņēmumos. Patēriņa preču

tirdzniecības nozares profesiju, kuru vidējā mēneša alga ir augstāka Latvijas īpašniekiem piederošajos uzņēmumos, vidēji algas ir par 139,70 eiro bruto augstākas.

Komunālo pakalpojumu nozare

Komunālo pakalpojumu nozares uzņēmumi vērtības izteiksmē veido 13,8% no Latvijas 2021.gada 101 vērtīgākā uzņēmumu saraksta. Četriem no šiem uzņēmumiem - AS "Latvenergo", AS "Rīgas Siltums", SIA "Rīgas ūdens" un AS "Tak investīcijas" ir Latvijas izcelsmes pamatkapitāls, tātad tie ir pašmāju uzņēmumi. Turpretim, AS "Latvijas Gāze" un AS "Eco Baltia", kas arī darbojas komunālo pakalpojumu nozarē Latvijā, ir ārzemju investīcijas pamatkapitālā, tātad to īpašnieku izcelsme ir ārzemju. Tā pat kā industriālo preču pārstrādes un patēriņa preču tirdzniecības nozarēs arī komunālo pakalpojumu sektorā procentuāli lielākā daļa - 61% - no analizē izmantotajām profesijām vidējā bruto mēneša alga ir augstāka pašmāju uzņēmumos. Salīdzinot vidējo mēneša algu 23 profesijās starp 6 komunālo pakalpojumu nozares uzņēmumiem, 14 profesijās vidējā alga ir augstāka pašmāju īpašumā esošajos uzņēmumos, taču 9 nozares profesijās vidējā alga ir augstāka ārvalstniekiem piederošajos uzņēmumos.

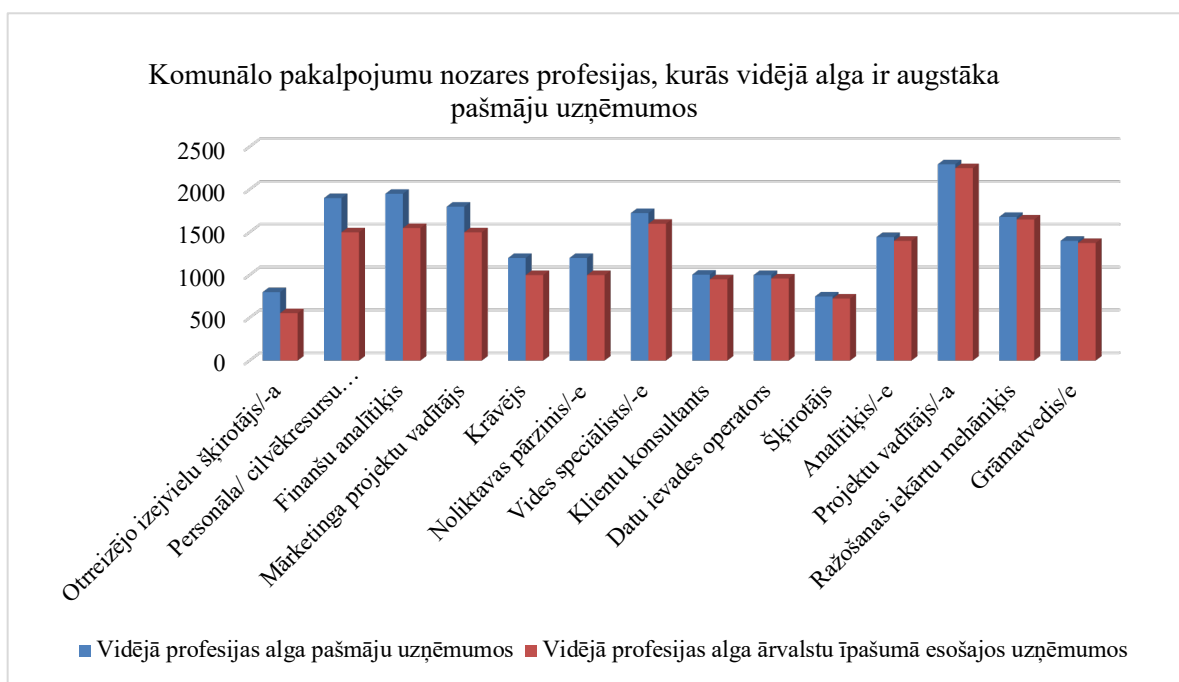
3.7.att. Komunālo pakalpojumu nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka ārvalstu uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

No 9 komunālo pakalpojumu nozares profesijām, kurās vidējā mēneša alga ir augstāka ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos, vislielākā algu atšķirība ir loģistikas darbu vadītāja profesijā, tai ārvalstu uzņēmumu vidējā mēneša alga komunālo pakalpojumu nozarē ir par 43,2% jeb 800 eiro bruto augstāka kā šīs pašas profesijas pārstāvim Latvijas kapitāla izcelsmes uzņēmumos. Traktortehnikas vadītājiem (25,4%), loģistikas speciālistiem (19%), finanšu

sistēmas procesu analītiķiem (14%), darba aizsardzības speciālistiem (9,2%), IT projektu vadītājiem (7,3%), un klientu apkalpošanas daļas vadītājiem (5,2%) vidēji algas komunālo pakalpojumu nozarē ir augstākas ārzemniekiem piederošajos uzņēmumos. Arī lietvežiem un autokrāvēju vadītājiem vidējā profesijas alga komunālo pakalpojumu nozarē ir augstāka Latvijā esošajos ārvalstu uzņēmumos, taču vidējo profesijas algu atšķirības nav izteikti lielas - attiecīgi 3,6% jeb 36,67 eiro bruto un 0,4% vai 5 eiro bruto. Vidēji komunālo pakalpojumu nozarē, profesijās, kurās algas augstākas ir ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos, tās ir par 260,69 eiro bruto augstākas.

Lielākā procentuālā vidējās profesijas algas atšķirība starp komunālo pakalpojumu nozares profesijām, kurās lielāks vidējais atalgojums ir uzņēmumos ar pašmāju kapitālu ir otrreizējo izejvielu šķīrotājiem 30,6% apmērā. Komunālo pakalpojumu nozarē strādājošo finanšu analītiķu un cilvēkresursu datu analītiķu vidējā alga Latviešu īpašumā esošajos uzņēmumos ir par 21,1% jeb 400 eiro bruto augstāka kā šo pašu profesiju nozares pārstāvju alga uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu.

3.8.att. Komunālo pakalpojumu nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka pašmāju uzņēmumos

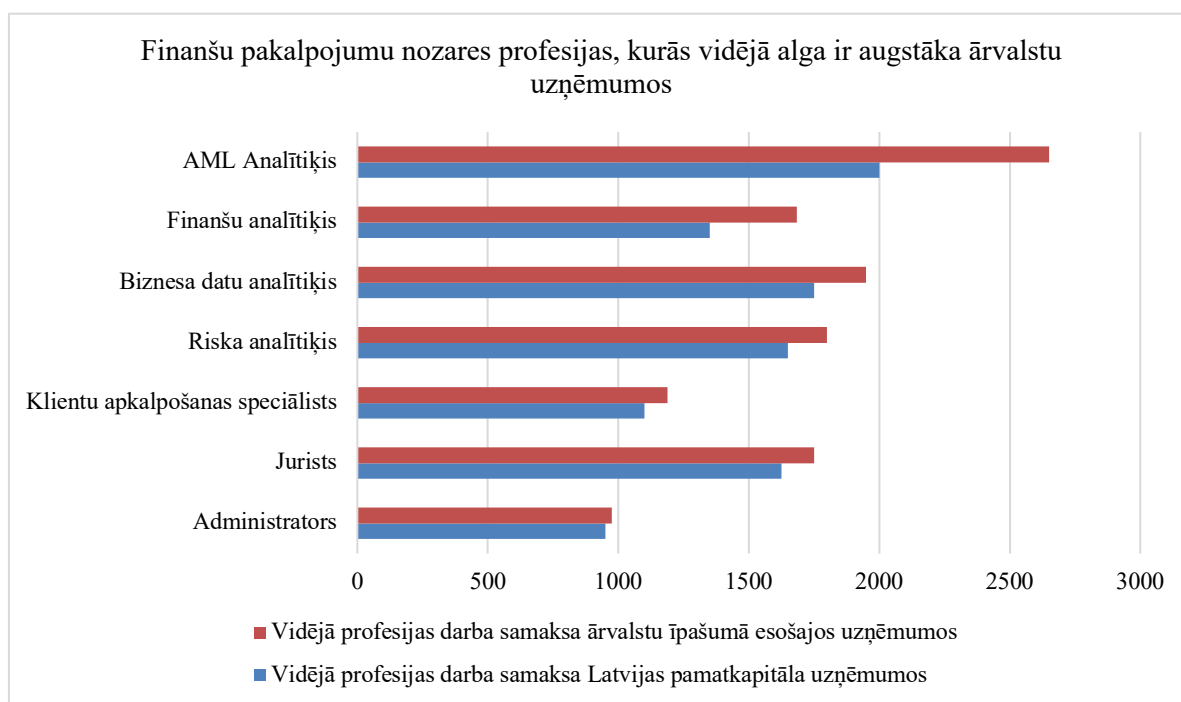
Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Vidējās darba samaksas pašmāju Komunālo pakalpojumu nozares uzņēmumos ir augstākas arī tādās profesijās kā mārketinga projektu vadītājs (16,7%), krāvējs (16,7%), noliktavas pārzinis (16,7%), vides speciālists (7,2%), klientu konsultants (5,5%), datu ievades operators (4%) un šķīrotājs (3,3%) Mazākās algu atšķirības šo profesiju starpā ir analītiķiem (3,0%), projektu vadītājiem (2%), ražošanas iekārtu mehāniķiem (1,8%) un grāmatvedības darbiniekiem (1,8%).

Finanšu pakalpojumu nozare

Finanšu pakalpojumu nozares uzņēmumu vērtības sastāda 10,6% no Latvijas 2021.gada 101 vērtīgākā uzņēmumu saraksta. Starp vērtīgākajiem uzņēmumiem šajā nozarē ir viens, kam ir pašmāju izcelsmes kapitāls - AS "Rietumu Banka" un seši uzņēmumi ar ārvalstu izcelsmes kapitālu, tostarp, AS "Swedbank", AS "SEB Banka", AS "Citadele Banka", AS "BTA Baltic Insurance Company", AS "Balta" un AS "4 Finance". 7 no 11 jeb 64% analizētajām nozares profesijām augstāka vidējā alga ir ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos; 3 profesijām jeb 27% augstāka vidējā mēneša darba samaksa ir uzņēmumos ar pašmāju izcelsmes pamatkapitālu; 1 profesijā darba samaksa ir vienāda neatkarīgi no uzņēmuma kapitāla izcelsmes.

Profesiju starpā, kurās lielāka vidējā alga finanšu sektorā ir ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos AML analītiķa amatam ir vislielākā algu atšķirība starp uzņēmumiem - ārzemju uzņēmumu vidējā darba samaksa ir par 32,5% jeb 650 eiro bruto augstāka.

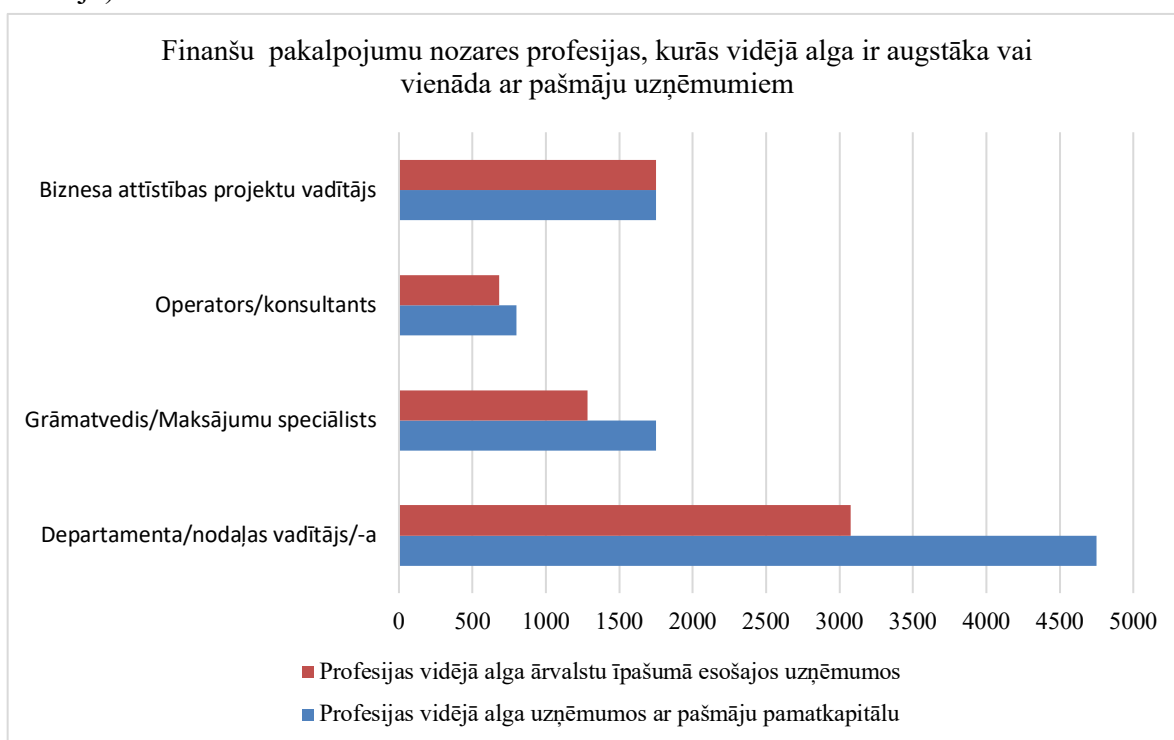

3.9.att. Finanšu pakalpojumu nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka ārvalstu uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Augstāka darba samaksa ārzemju uzņēmumos ir arī finanšu analītiķiem (24,7%), biznesa datu analītiķiem (11,4%), riska analītiķiem (9,1%), klientu apkalpošanas speciālistiem (8,1%), juristiem (7,7%), un vismazākā vidējās profesijas darba samaksas atšķirība - administratoriem 2,6% apmērā. Vidējā nozares algu atšķirība profesijās, kurās ārvalstu uzņēmumu atalgojums ir lielāks ir 224,62 eiro bruto.

Finanšu pakalpojumu nozares grāmatvedības un maksājumu speciālistiem, operatoriem un konsultantiem, departamenta vai nodaļas vadītājiem vidējās darba samaksas starp Latvijas vērtīgākajiem industrijas uzņēmumiem ir augstākas uzņēmumos, kuru pamatkapitāls ir pašmāju izcelsmes. Grāmatvedības speciālistu algas ir par 26,7% augstākas pašmāju uzņēmumos; Operatoru/konsultantu algu atšķirība ir 14,6%; departamenta vai nodaļas vadītāja algu starpība pašmāju un ārvalstu kapitāla uzņēmumos ir 35,3%. Savukārt, biznesa attīstības projektu vadītāju profesijas pārstāvjiem vidējā darba alga finanšu pakalpojumu nozarē ir vienāda neatkarīgi no uzņēmuma kapitāla izcelsmes valsts jeb īpašumtiesību veida (pašmāju vai ārzemju).

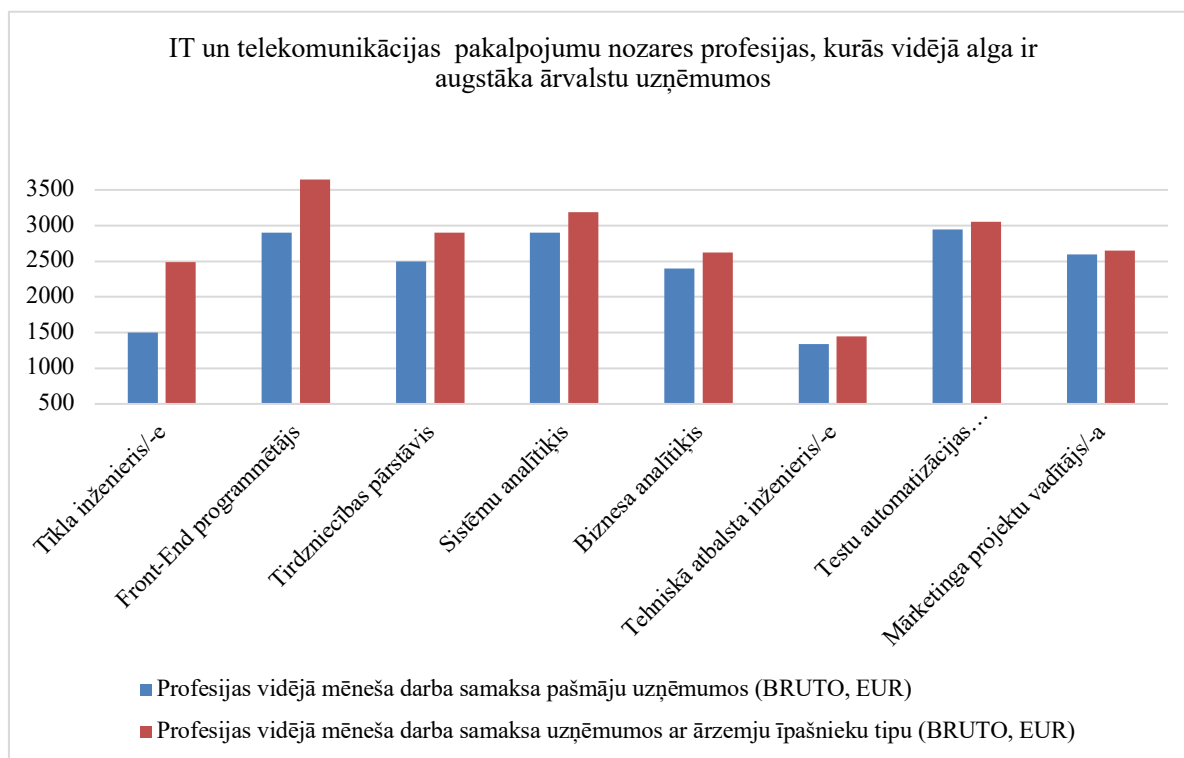
3.10.att. Finanšu pakalpojumu nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka vai vienāda ar pašmāju uzņēmumiem

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

IT un telekomunikācijas pakalpojumu nozare

IT un telekomunikāciju nozares uzņēmumi vērtības izteiksmē veido 7,9% no Latvijas 2021.gada vērtīgāko uzņēmumu saraksta. Šo uzņēmumu starpā ir uzņēmumi ar pašmāju izcelsmes pamatkapitālu: SIA “TET” un SIA “Zabbix”. Atlikušos uzņēmumus veido tie, kuru pamatkapitālā ir ārvalstu investīcijas: SIA “Latvijas Mobilais Telefons”, SIA “Tele2”, SIA “Bite Latvija”, SIA “C.T.CO” kā arī SIA “Tieto Latvia”. 60% jeb 12 no 20 analizētajām profesijām šo uzņēmumu starpā, lielāka vidējā mēneša bruto darba samaksa ir uzņēmumos : SIA “TET” un SIA “Zabbix”, kuru pamatā ir pašmāju izcelsmes pamatkapitāls. Atlikušajos 40% jeb 8 no visām analizētajām profesijām vidējā mēneša bruto darba alga ir augstāka uzņēmumos, kas pieder ārvalstniekiem.

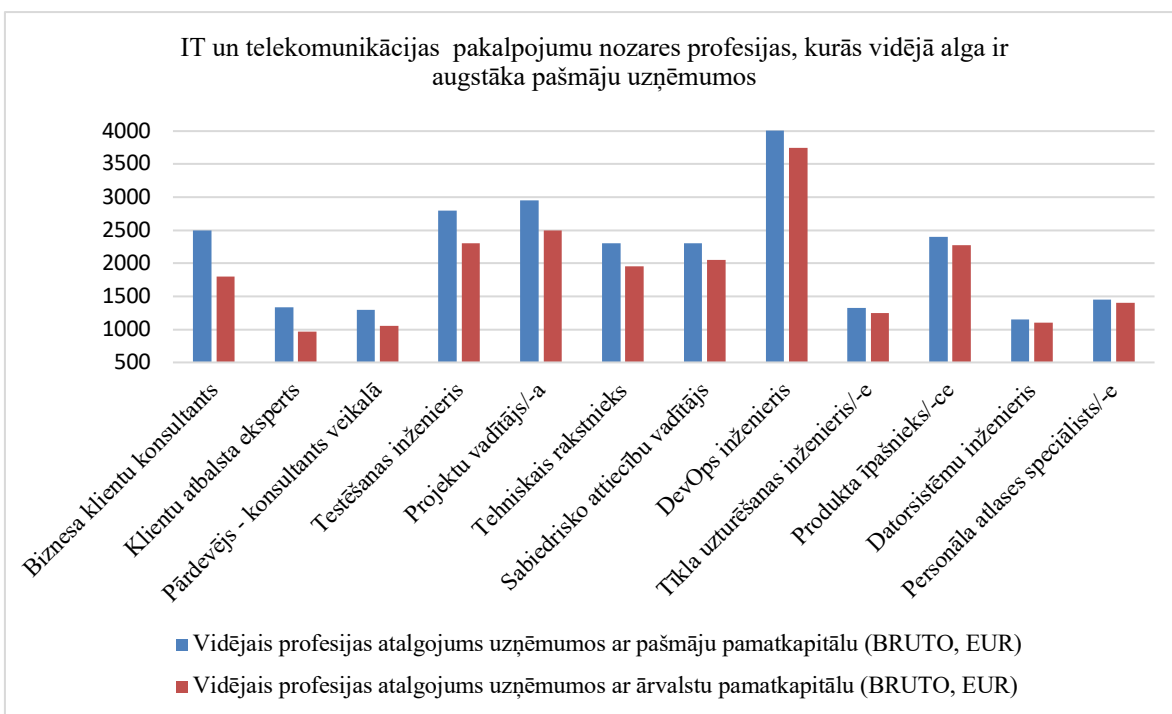
Starp nozares profesijām, kurās ārvalstu uzņēmumu vidējais darba atalgojums ir augstāks tīkla inženiera profesijas atalgojuma starpība ir lielākā - ārzemju īpašumā esošu uzņēmumu algas profesijai ir par 39,7% lielākas. Starp uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes, ārvalstniekiem piederošajos uzņēmumos labāk atalgotas ir arī tādas IT un telekomunikāciju profesijas kā Front-End programmētāji (20,5% augstāks atalgojums), tirdzniecības pārstāvji (13,8%), sistēmu analītiķi (9,1%), biznesa analītiķi (8,6%), tehniskā atbalsta inženieri (7,6%), testu automatizācijas inženieri (3,3%) un arī mārketinga projektu vadītāji (1,9%).

3.11.att. IT un telekomunikācijas pakalpojumu nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka ārvalstu uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

No 12 profesijām IT un telekomunikāciju nozarē, kurās vidējā darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu, biznesa klientu konsultanta profesijai ir vislielākā procentuālā algas atšķirība starp uzņēmumiem - pašmāju uzņēmumu vidējais atalgojums ir par 28% lielāks. IT un telekomunikāciju sektora klientu atbalsta eksperti pašmāju uzņēmumos saņem par 27,3% augstāku vidējo atalgojumu kā klientu atbalsta eksperti uzņēmumos, kuru pamatā ir ārvalstu kapitāls. Arī citas šīs nozares profesijas ir vidēji labāk atalgotas pašmāju uzņēmumos: pārdevēja/konsultanta samaksa ir par 19,2% augstāka, testēšanas inženieri saņem par 17,9% lielāku atalgojumu, tehniskie rakstnieki - 15,2%, sabiedrisko attiecību vadītāji - 10,9%, DevOps inženieri - 6,5%. Savukārt, tīkla inženieru (5,7%), produkta īpašnieku (5,2%), datorsistēmu inženieru (4,3%) un personāla atlases speciālistu (3,4%) atalgojuma atšķirības ir 6% - 3% robežās.

3.12.att. IT un telekomunikācijas pakalpojumu nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka pašmāju uzņēmumos

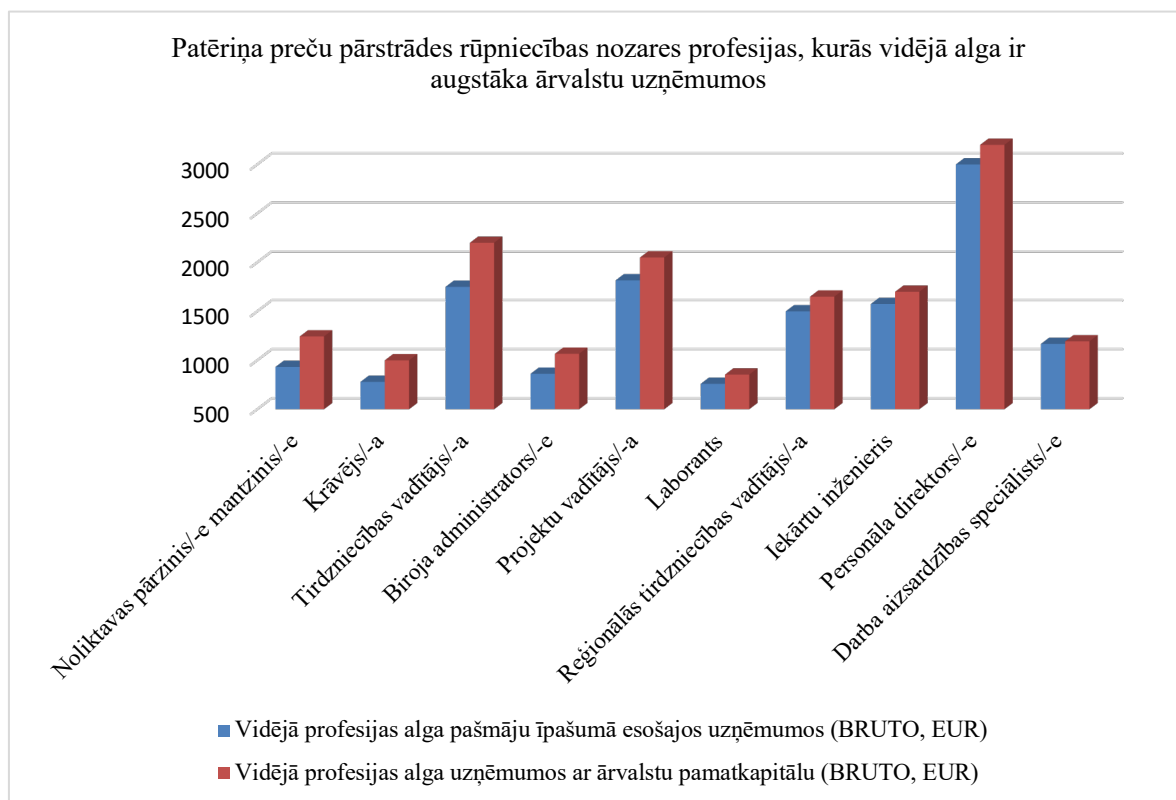
Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Patērīna preču pārstrādes rūpniecība

Latvijas 2021.gada vērtīgāko uzņēmumu starpā ir tādi patērīna preču pārstrādes rūpniecības uzņēmumi ar pašmāju izcelsmes kapitālu kā AS “Grindeks”, AS “Olainfarm”, SIA “Karavela” un AS “Madara Cosmetics”. Turpretim, AS “Dobeles Dzirnāvnīks”, AS “Rīgas Piena Kombināts”, SIA “Orkla Latvija”, AS “Cēsu Alus” un AS “Latvijas Balzams” ir uzņēmumi, kuru pamatā ir ārzemju izcelsmes pamatkapitāls. 10 no 24 profesijām (42%), salīdzinot starp šiem uzņēmumiem pēc to pamatkapitāla tipa (pašmāju vai ārvalstu), lielāka vidējā profesijas alga nozarē ir ārvalstnieku īpašumā esošajos uzņēmumos. Savukārt, lielākajai daļai jeb 58% profesiju augstāka vidējā darba alga ir uzņēmumos, kuru pamatā ir Latvijas jeb pašmāju kapitāls.

Starp profesijām, kurās lielāka vidējā darba samaksa patērīna preču pārstrādes rūpniecības sektorā ir ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos, noliktavas pārziņa jeb mantziņa profesijai procentuāli ir lielākā vidējās algas atšķirība starp uzņēmumiem. Noliktavas pārziņi uzņēmumos ar ārvalstu pamatkapitālu saņem vidēji par 25% augstāku atalgojumu nekā šīs pašas profesijas pārstrādi pašmāju uzņēmumos patērīna preču pārstrādes rūpniecības uzņēmumos. Ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos augstāka vidējā darba samaksa ir arī krāvējiem (22%), tirdzniecības vadītājiem (20,5%), biroja administratoriem (19,1%), projektu

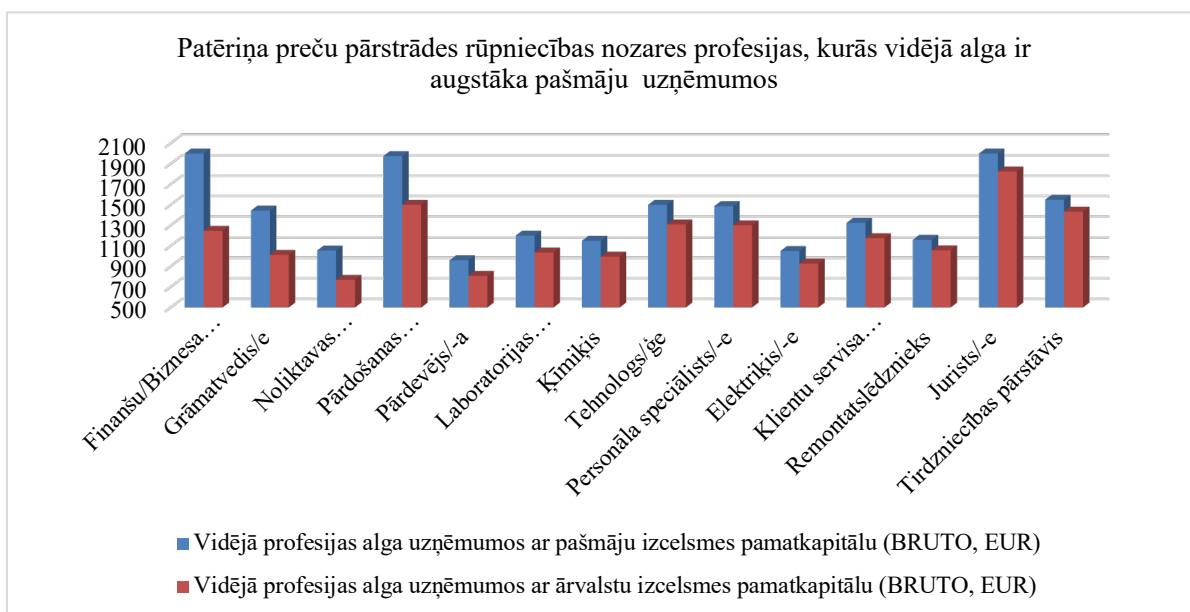
vadītājiem (11,4%), reģionālās tirdzniecības vadītājiem (9,1%), iekārtu inženieriem (7,4%), personāla direktoriem (6,3%) un arī darba aizsardzības speciālistiem (2,2%).

3.13.att. Patēriņa preču pārstrādes rūpniecības nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka ārvalstu uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

14 no 24 profesiju pārstāvju patēriņa preču tirdzniecības nozarē lielāka vidējā mēneša darba samaksa ir uzņēmumos, kuru pamatkapitāls ir pašmāju izcelsmes. Procentuāli lielākā algu atšķirība starp nozares profesiju pārstāvjiem uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes ir finanšu un biznesa analītiķu profesijā, kuru atalgojums par 37,7% ir augstāks pašmāju uzņēmumos. Lielāks vidējais atalgojums uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu ir arī grāmatvežiem (29,9%), noliktavas darbiniekiem (27,1%), pārdošanas speciālistiem (24,1%), pārdevējiem (15,8%), laboratorijas analītiķiem (13,8%), ķīmiķiem (13,5%), tehnologiem (12,8%), elektriķiem (11,6%), klientu servisa speciālistiem (11,3%), remontatslēdzniekiem (8,9%), juristiem (8,8%) un arī tirdzniecības pārstāvjiem (7,5%).

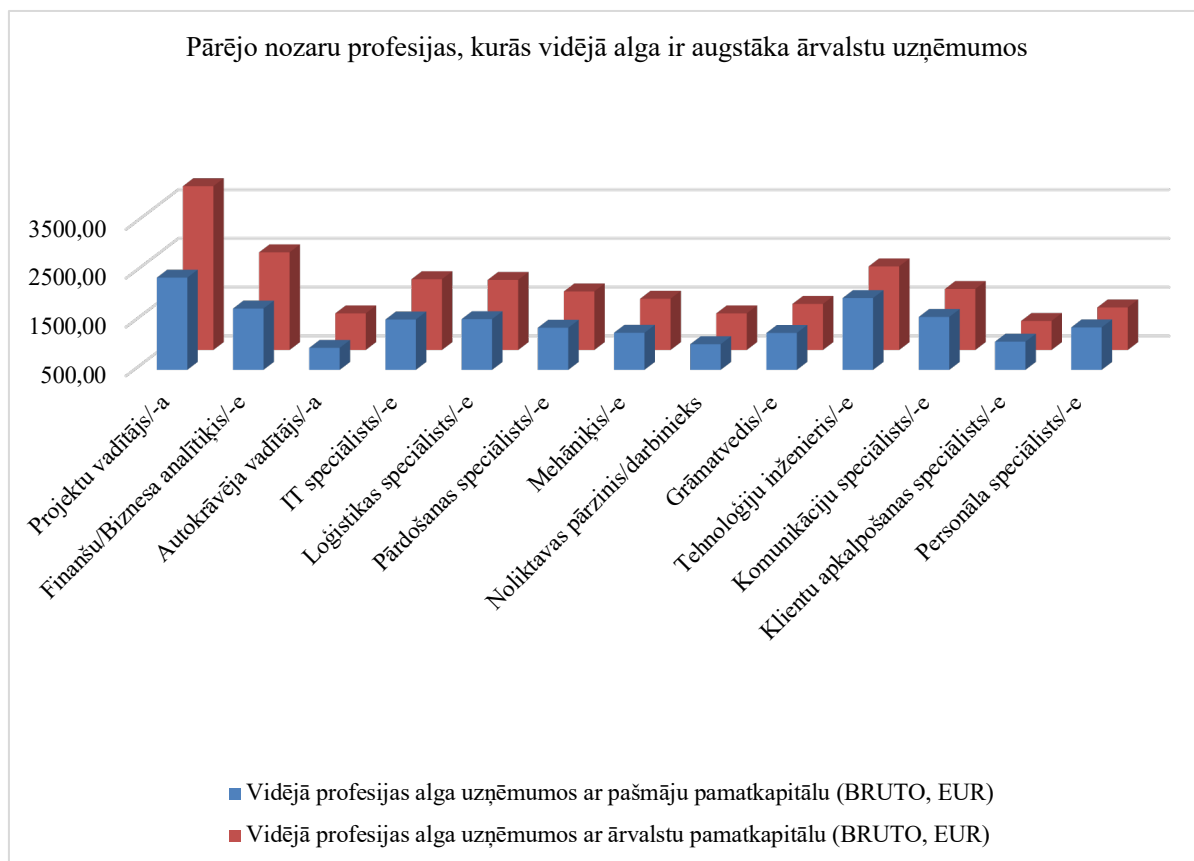
3.14.att. Patēriņa preču pārstrādes rūpniecības nozares profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka pašmāju uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Pārējās nozares

Papildus industriālo preču pārstrādes rūpniecībai, patēriņa preču tirdzniecībai, komunālajiem pakalpojumiem, finanšu pakalpojumiem, IT un telekomunikācijām, patēriņa preču pārstrādes rūpniecībai Latvijas vērtīgāko 2021.gada uzņēmumu sarakstā ir arī uzņēmumi, kuri darbojas 11 citās nozarēs. Pārējo uzņēmumu, kas darbojas citās nozarēs kopējā vērtība sastāda 32,50 % no Latvijas 101 vērtīgāko uzņēmumu topa. Šajā kategorijā ietilpst tādas nozares kā transports, tranzīts un loģistika (AS “AirBaltic Corporation”, VAS “Latvijas Dzelzceļš” u.c.); Operācijas ar nekustamo īpašumu (VAS “Valsts Nekustamie Īpašumi”); Industriālo preču tirdzniecība (“Uralchem Trading, SIA”); Patērētāju pakalpojumi (SIA “Olympic Casino Latvia” u.c.); Būvniecība (AS “UPB” u.c.); Energoresursu tirdzniecība (SIA “Circle K” u.c.); Citi komerciālie pakalpojumi (AS “Printful Latvia” u.c.); Energoresursu pārstrādes rūpniecība (SIA “Latgran”); Veselības aprūpe (SIA “Centrālā Laboratorija u.c.”); Pārvade un uzglabāšana (AS “Augstsprieguma Tīkls”), kā arī Dabas resursu ieguve (AS “Latvijas valsts meži” un SIA “Pindstrup Latvia”). Pārējo nozaru kategorijā kopā ir 25 uzņēmumi, 56% no tiem ir pašmāju pamatkapitāls, savukārt, 44% uzņēmumu ir ar ārvalstu īpašnieku tipu. Lielākajā daļā jeb 62% no 21 profesijas starp pārējās nozares uzņēmumu vidējo atalgojumu pēc uzņēmuma kapitāla izcelsmes augstāks atalgojums ir uzņēmumos ar ārvalstu pamatkapitālu.

Starp 13 profesijām pārējās nozarēs, kurās lielāks vidējais mēneša bruto atalgojums ir uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu, vislielākā atalgojuma atšķirība ir projektu vadītāja profesijā - ārvalstu īpašumā esošo uzņēmumu projektu vadītāju vidējā dara samaksa ir par 38% augstāka nekā uzņēmumos ar pašmāju īpašniekiem.

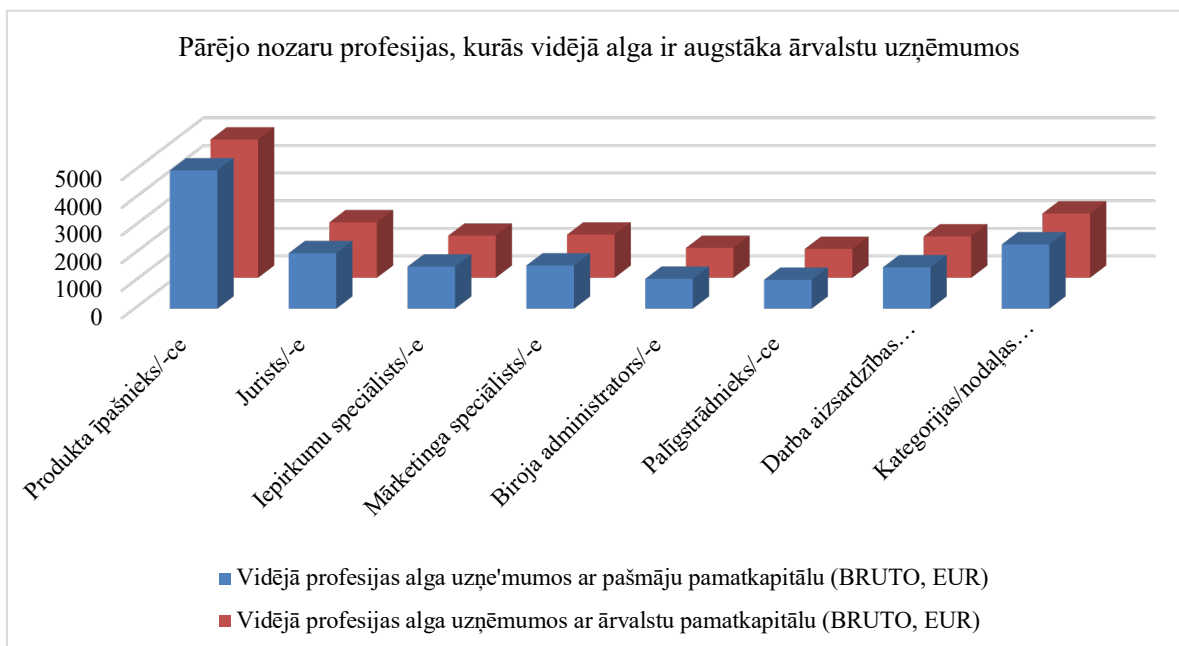

3.15.att. Pārējo nozaru profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka ārvalstu uzņēmumos

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos augstāks vidējais atalgojums ir arī finanšu analītiķiem (29,8%), autokrāvēja vadītājiem (24%), IT speciālistiem (21,5%), loģistikas speciālistiem (20,5%), pārdošanas speciālistiem (19,9%), mehāniķiem (18,8%), noliktavas pārziņiem (18%), grāmatvežiem (13,1%), tehnoloģiju inženieriem (11%), komunikāciju speciālistiem (9,5%), klientu apkalpošanas speciālistiem (1,6%) un arī personāla speciālistiem (0,2%).

Starp profesijām pārējās nozarēs, kurās vidējā darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu, lielākā algu atšķirība 25% apmērā ir produkta īpašnieka profesijai.

3.16.att. Pārējo nozaru profesijas, kurās vidējā alga ir augstāka pašmāju uzņēmumos

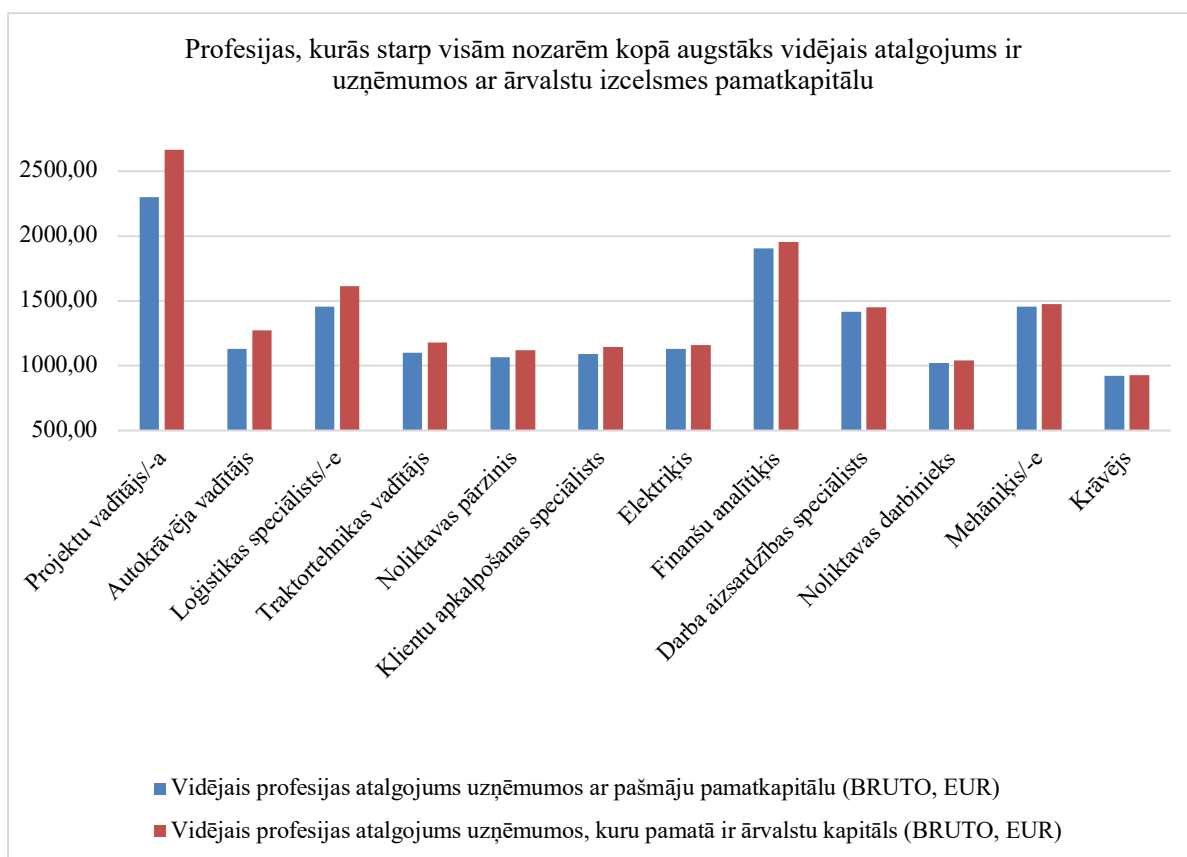
Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Augstāku algu pārējās nozarēs pašmāju īpašumā esošajos uzņēmumos saņem arī juristi (15,3%), iepirkumu speciālisti (14,6%), mārketinga speciālisti (8,3%), biroja administratori (7,4%), palīgstrādnieki (6,6%), darba aizsardzības speciālisti (6,4%), nedaudz augstāks atalgojums ir arī kategorijas vai kādas nodaļas vadītājiem (0,4%).

3.3 Algu atšķirības starp Latvijas uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes

Starp 25 profesijām, kuras nav nozarei specifiskas un ir raksturīgas vairākām nozarēm, 52% lielāka vidējā profesijas samaksa ir uzņēmumos, kuru pamatā ir pašmāju kapitāls. Kopumā projektu vadītāju atalgojums starp visām nozarēm ārvalstu pamatkapitāla uzņēmumos ir vidēji par 13,8% augstāks nekā šīs pašas profesijas pārstāvju atalgojums kādā no Latvijas 2021.gada vērtīgākajiem uzņēmumiem, kuru pamatā ir pašmāju izcelsmes pamatkapitāls.

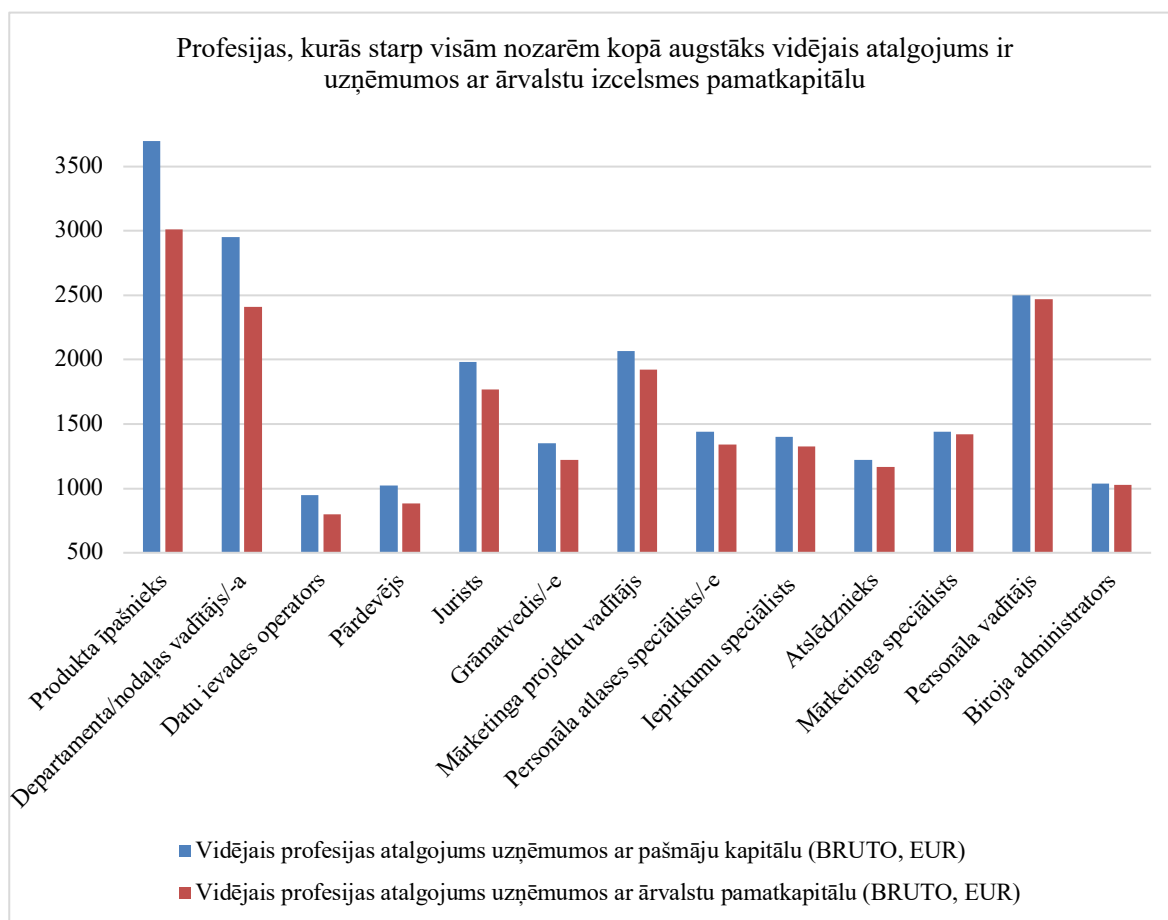
Augstāks vidējais mēneša bruto darba atalgojums visās nozarēs kopā ārvalstu īpašumā esošajos uzņēmumos ir arī autokrāvēja vadītāja profesijā (11,2%), loģistikas speciālistiem (9,6%), traktortehnikas vadītājiem (6,6%), noliktavas pārziņiem (5%), klientu apkalpošanas speciālistiem (4,7%), elektriķiem (2,7%), finanšu analītiķiem (2,4%), darba aizsardzības speciālistiem (2,1%), noliktavas darbiniekiem (1,5%), mehāniķiem (1,1%) un arī krāvējiem (0,9%).

3.17.att. Profesijas, kurās starp visām nozarēm kopā augstāks vidējais atalgojums ir uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

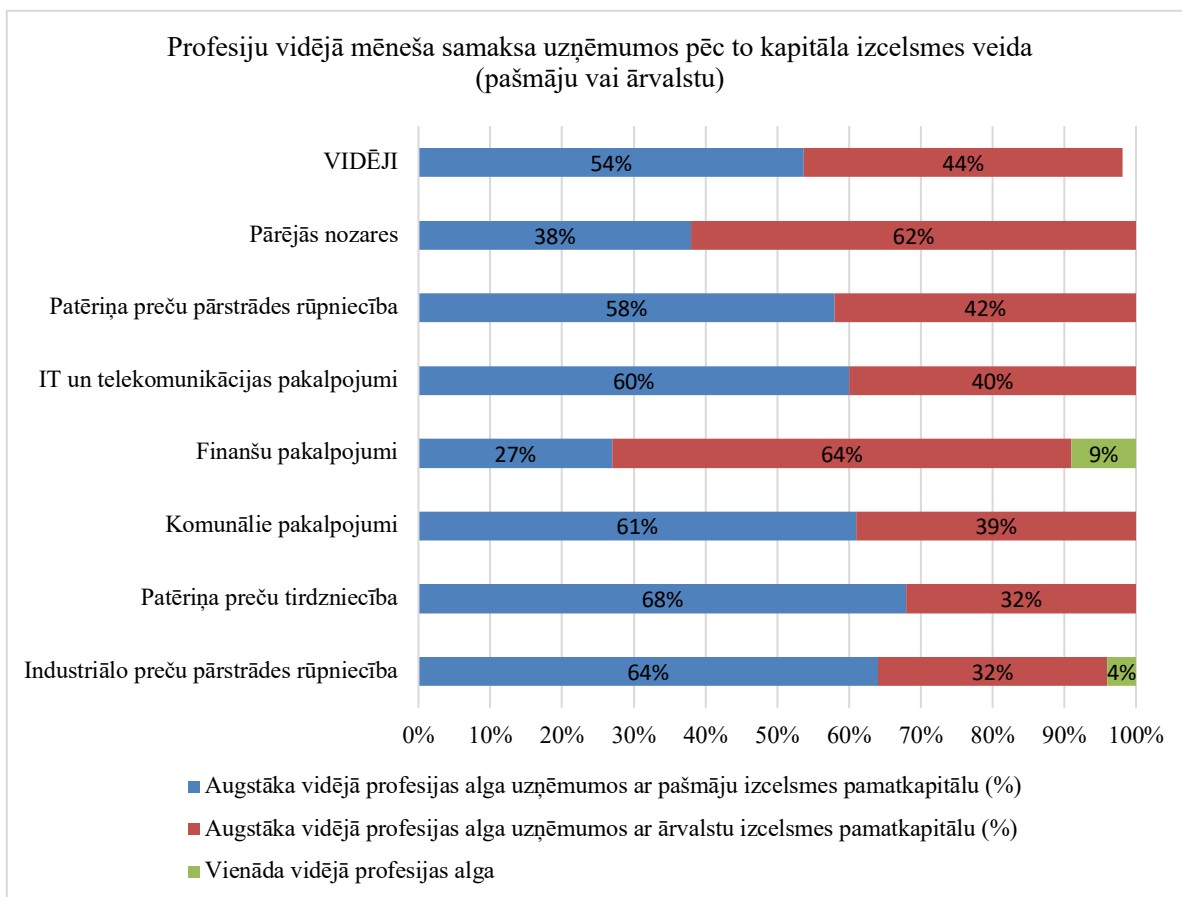
Turpretī, starp visu nozaru profesijām, kurās vidējais atalgojums ir augstāks uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu, lielākā atalgojuma starpība ir produkta īpašniekiem, viņu vidējais mēneša bruto atalgojums pašmāju īpašnieku uzņēmumos ir par 18,6% augstāks nekā šīs pašas profesijas pārstāvju vidējais mēneša bruto atalgojums uzņēmumos ar ārvalstu īpašnieku tipu. Augstāks atalgojums pašmāju īpašnieku uzņēmumos starp visām nozarēm ir arī departamenta vai nodaļas vadītājiem (18,4%), datu ievades operatoriem (15,8%), pārdevējiem (13,6%), juristiem (10,9%), grāmatvežiem (9,6%), mārketinga projektu vadītājiem (7%), personāla atlasējiem speciālistiem (6,8%), iepirkumu speciālistiem (5,2%), atslēdzniekiem (4,2%), mārketinga speciālistiem (1,4%), personāla vadītājiem (1,3%) un biroja administratoriem (0,6%).

3.18.att. Profesijas, kurās starp visām nozarēm kopā augstāks vidējais atalgojums ir uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Industriālo preču pārstrādes rūpniecības, patēriņa preču tirdzniecības, komunālo pakalpojumu, IT un telekomunikācijas pakalpojumu kā arī patēriņa preču pārstrādes rūpniecības nozarēs starp Latvijas vērtīgākajiem uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes (pašmāju vai ārvalstu) procentuāli lielākam profesiju skaitam vidējā darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu. Turpretī, finanšu pakalpojumu nozarē, kurā starp Latvijas vērtīgākajiem uzņēmumiem ir tikai viens un arī pārējo nozaru kategorijā procentuāli lielākam profesiju skaitam augstāks vidējais mēneša bruto darba atalgojums ir uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu. Kopumā vidēji 54% no profesijām starp visām nozarēm vidējā mēneša bruto darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju izcelsmes pamatkapitālu, 44% profesiju atalgojums ir lielāks uzņēmumos, kuru pamatā ir ārvalstu investīcijas, taču 2% profesiju atalgojums ir vienāds.

3.19.att. Profesiju vidējā mēneša samaksa uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes veida (pašmāju vai ārvalstu)

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Lielākā vidējā algu atšķirība starp profesijām, kurās vidējā mēneša darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju kapitālu ir finanšu pakalpojumu nozarē - pašmāju uzņēmumu vidējās algas ir par 19,3% augstākas. Pretēji, lielākā vidējā algu atšķirība starp profesijām, kurās vidējā mēneša darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar ārvalstu pamatkapitālu ir pārējo nozaru kategorijā, kurā ārvalstu uzņēmumu algas ir vidēji par 17,4% augstākas.

Profesiju vidējā mēneša samaksa un atalgojumu procentuālās starpības uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes veida (pašmāju vai ārvalstu)

Nozare	Augstāka vidējā profesijas alga uzņēmumos ar pašmāju izcelsmes pamatkapitālu (%)	Augstāka vidējā profesijas alga uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu (%)	Vienāda vidējā profesijas alga (%)	Vidējā algu starpība profesijās, kurās augstāka alga pašmāju uzņēmumos (%)	Vidējā algu starpība profesijās, kurās augstāka alga ārvalstu uzņēmumos (%)
Industriālo preču pārstrādes rūpniecība	64%	32%	4%	15%	13,50%
Patēriņa preču tirdzniecība	68%	32%	-	10%	10,60%
Komunālie pakalpojumi	61%	39%	-	10,80%	14,10%
Finanšu pakalpojumi	27%	64%	9%	19,30%	13,70%
IT un telekomunikācijas pakalpojumi	60%	40%	-	13,20%	13,10%
Patēriņa preču pārstrādes rūpniecība	58%	42%	-	16,80%	13,40%
Pārējās nozares	38%	62%	-	10,50%	17,40%
VIDĒJI	54%	44%	-	14%	14%

Avots: Autora izveidots, pēc autora aprēķiniem

Kopā starp visām nozarēm vidējā algu starpība gan profesijās, kurās alga ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu, gan profesijās, kurās vidējā darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu, vidējā atalgojumu starpība starp uzņēmumiem ir 14%.

SECINĀJUMI

1. ĀTI var būt gan pozitīva, gan negatīva ietekme uz ienākumu nevienlīdzību valstī. Tiesās investīcijas palīdz samazināt algu nevienlīdzību, ja tās tiek īstenotas, lai izmantotu lielu daļu nekvalificēta darba spēka ar zemiem ienākumiem. ĀTI stimulē ekonomikas izaugsmi un ieguvumi no šīm investīcijām redzami visā ekonomikā. Turpretī, ĀTI var arī pasliktināt ienākumu sadali valstī, paaugstinot algas konkrētās nozarēs un palielinot reģionālo ienākumu nevienlīdzību.
2. ĀTI ietekme uz ienākumu sadali var būt dažāda un atkarīga no blakus faktoriem, kā piemēram, darbinieka kvalifikācijas līmeņa un pieredzes, uzņēmuma izmēra un darba sarežģītības pakāpes.
3. Latvijā vislielākais ĀTI uzkrājums ir tādās nozarēs kā profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības un operācijas ar nekustamo īpašumu.
4. Neskatoties uz to, ka ārvalstu ieguldījumu Latvijā reģistrētu uzņēmumu pamatkapitālos tendence ir pozitīva, un ieguldījumu apjoms turpina pieaugt, uzņēmumu skaits, kuros reģistrēts ārvalstu kapitāls pakāpeniski turpina samazināties.
5. Latvijā ir izteikti nevienlīdzīga ĀTI izkliede reģionālā griezumā, 89,7% no Latvijā reģistrētajām ārvalstu investīcijām uzņēmumu pamatkapitālos ir Rīgā un Rīgas rajonā.
6. Starp Latvijas vērtīgākajiem uzņēmumiem, privātā sektora uzņēmumu ar pašmāju kapitālu skaits 2021.gadā pieauga par 5,6%.
7. 2021.gadā vidējā darba samaksa mēnesī par pilnas slodzes darbu Latvijā visaugstākā bija finanšu un apdrošināšanas darbību nozarē. Starp Latvijas vērtīgākajiem uzņēmumiem finanšu pakalpojumu nozarē augstākās vidējās darba algas ir ārzemju īpašumā esošajos uzņēmumos. Turpretī, viszemākā vidējā darba samaksa valstī bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē.

8. Uzņēmuma īpašumtiesības (iekšzemes vai ārvalstu) būtiski neietekmē darbinieku algu sadalījumu Latvijā. Algu atšķirības starp vietējiem un ārvalstu īpašumā esošajiem uzņēmumiem ir saistītas ar citiem faktoriem.
9. Vidējā algu starpība starp uzņēmumiem gan profesijās, kurās alga ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju pamatkapitālu, gan profesijās, kurās vidējā darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar ārvalstu izcelsmes pamatkapitālu, ir 14%.
10. Kopumā vidēji 54% no profesijām starp visām nozarēm vidējā mēneša bruto darba samaksa ir augstāka uzņēmumos ar pašmāju izcelsmes pamatkapitālu, 44% profesiju atalgojums ir lielāks uzņēmumos, kuru pamatā ir ārvalstu investīcijas, taču 2% profesiju atalgojums ir vienāds.

PRIEKŠLIKUMI

1. Latvijas Investīciju un Attīstības aģentūrai nepieciešams turpināt aktīvi veicināt ārvalstu tiešo investīciju piesaisti, nosakot mērķa nozares, ņemot vērā to, ka bakalaura darbā netika konstatēta negatīva ĀTI ietekme uz ienākumu sadali Latvijā.
2. Pētniekiem turpmāk nepieciešams pētīt darba algu nevienlīdzību starp uzņēmumiem pēc to kapitāla izcelsmes Latvijā, ņemot vērā dažādus blakus faktorus, kā, piemēram, uzņēmuma izmēru un uzņēmuma nozares īpatsvaru, darbinieku kvalifikācijas līmeni un pieredzi un darba sarežģītības pakāpi.
3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai nepieciešams mazināt ĀTI reģionālo koncentrāciju Rīgas un Pierīgas reģionā, piesaistot ĀTI pārējos Latvijas reģionos, lai sekmētu vienmērīgu investīciju akumulāciju reģionālā griezumā.
4. Ekonomikas ministrijai nepieciešams mazināt reģionālās disproporcijas un darbinieku prasmju neatbilstības darba tirgū.
5. Darba devējiem ir nepieciešams detalizēti izskatīt amatus, kuros ir augstākās darba samaksas atšķirības vienas profesijas pārstāvjiem, lai secinātu vai noteiktā kvalifikācija ir atbilstoša.
6. Pētniekiem turpmākajos pētījumos jāveic padziļinātāka analīze, lai konstatētu, kādēļ viena amata pārstāvju atalgojumi var krasi atšķirties un kādēļ vidējās atalgojuma atšķirības vienas profesijas pārstāvjiem ir 14%. Pēc turpmāko pētījumu rezultātiem var izdarīt padziļinātākus secinājumus un izstrādāt plānu, kā mazināt darba samaksu nevienlīdzību.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. Aitken, B., Harrison, A., & Lipsey, R. E. (1996). Wages and foreign ownership A comparative study of Mexico, Venezuela, and the United States. *Journal of International Economics*, 40(3–4), 345–371. [https://doi.org/10.1016/0022-1996\(95\)01410-1](https://doi.org/10.1016/0022-1996(95)01410-1)
2. Alderson, A. S., & Nielsen, F. (2002). Globalization and the Great U-Turn: Income Inequality Trends in 16 OECD Countries. *American Journal of Sociology*, 107(5), 1244–1299. <https://doi.org/10.1086/341329>
3. Andrews, M. J., Bellmann, L., Schank, T., & Upward, R. (2007). The Takeover and Selection Effects of Foreign Ownership in Germany: An Analysis Using Linked Worker-Firm Data. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.962335>
4. Antal, G. A. (2011). *Foreign Ownership and the Distribution of Wages in Hungary, 1992–2000: An Unconditional Quantile Decomposition Approach*. Pieejams: https://www.cerge-ei.cz/pdf/gdn/rrc/RRCX_92_paper_01.pdf
5. Baiashvili, T., & Gattini, L. (2020). *Impact of FDI on Economic Growth*. <https://doi.org/10.2867/846546>
6. Bogliaccini, J. A., & Egan, P. J. W. (2017). Foreign direct investment and inequality in developing countries: Does sector matter? *Economics & Politics*, 29(3), 209–236. <https://doi.org/10.1111/ecpo.12098>
7. Brännlund, R., Nordström, J., Stage, J., & Svedin, D. (2016). Foreign ownership and its effects on employment and wages: the case of Sweden. *IZA Journal of European Labor Studies*, 5(1). <https://doi.org/10.1186/s40174-016-0058-1>
8. Broniatowska, P., & Strawiński, P. (2021). Foreign- and domestic firm ownership and its impact on wages. Evidence from Poland. *European Journal of Industrial Relations*, 27(4), 445–466. <https://doi.org/10.1177/0959680121996675>
9. Brown, J. D., Earle, J. S., & Telegdy, A. (2008). Employment and Wage Effects of Privatization: Evidence from Hungary, Romania, Russia, and Ukraine. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1267829>
10. Chintrakarn, P., Herzer, D., & Nunnenkamp, P. (2011). FDI And Income Inequality: Evidence From A Panel Of U.S. States. *Economic Inquiry*, 50(3), 788–801. <https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.2011.00384.x>
11. Clark, J. B. (1909). The Theory of Collective Bargaining. *American Economic Association Quarterly*, 10(1), 24–39. Pieejams: <https://www.jstor.org/stable/2635409?seq=37>
12. Criscuolo, C., Hijzen, A., Schwellnus, C., Chen, W. H., Fabling, R., Fialho, P., . . . Zwysen, W. (2020). Workforce Composition, Productivity and Pay: The Role of Firms in Wage Inequality. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3596678>
13. Dabla-Norris, E., Kochhar, K., Suphaphiphat, N., Ricka, F., & Tsounta, E. (2015). Causes and Consequences of Income Inequality: A Global Perspective. *Staff Discussion Notes*, 15(13), 1. <https://doi.org/10.5089/9781513555188.006>

14. Dreher, A., & Gaston, N. (2006). Has Globalisation Increased Inequality? *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.928403>
15. Eichengreen, B., Csonto, B., ElGanainy, A., & Koczan, Z. (2021). Financial Globalization and Inequality. *IMF Working Papers*, 21(4). <https://doi.org/10.5089/9781513566382.001>
16. Eurostat datu bāze. (n.d.). Inequality of income distribution. Pieejams: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tespm151&lang=ne> [skatīts 13.03.2022]
17. Fazaaloh, A. M. (2019). Is foreign direct investment helpful to reduce income inequality in Indonesia? *Economics & Sociology*, 12(3), 25–36. <https://doi.org/10.14254/2071-789x.2019/12-3/2>
18. FELICIANO, Z. M., & LIPSEY, R. E. (2006). FOREIGN OWNERSHIP, WAGES, AND WAGE CHANGES IN U.S. INDUSTRIES, 1987–92. *Contemporary Economic Policy*, 24(1), 74–91. <https://doi.org/10.1093/cep/byj003>
19. Figini, P., & Go`Rg, H. (2011). Does Foreign Direct Investment Affect Wage Inequality? An Empirical Investigation. *The World Economy*, 34(9), 1455–1475. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9701.2011.01397.x>
20. LIAA.(2020). Foreign Direct Investment. Pieejams: https://www.liaa.gov.lv/en/invest-latvia/business-guide/foreign-direct-investment?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F
21. Glossary DataBank. (2022). Pieejams: <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/jobs/series/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS>
22. Goldberg, P. K., & Pavcnik, N. (2007). Distributional Effects of Globalization in Developing Countries. *Journal of Economic Literature*, 45(1), 39–82. <https://doi.org/10.1257/jel.45.1.39>
23. Henry, J. F. (2015). Classical political economy: the subsistence wage, and job guarantee concerns. *Journal of Post Keynesian Economics*, 38(2), 280–301. <https://doi.org/10.1080/01603477.2015.1075357>
24. Herzer, D., & Nunnenkamp, P. (2013). Inward and outward FDI and income inequality: evidence from Europe. *Review of World Economics*, 149(2), 395–422. <https://doi.org/10.1007/s10290-013-0148-3>
25. Heyman, F., Sjöholm, F., & Gustavsson Tingvall, P. (2005). Is There Really a Foreign Ownership Wage Premium? Evidence from Matched Employer-Employee Data. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.764308>
26. Hicks, J. R. (1963). *The Theory of Wages* (2Rev Ed). Pieejams: <http://pombo.free.fr/hickswages.pdf>
27. ILO Department of Statistics. (2021). Labour income and inequality. Pieejams: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-income/>
28. Income Inequality. (2021).Pieejams:<https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/lac-equity-lab1/income-inequality>

29. Income inequality (indicator). (2017). *OECD 2021*. <https://doi.org/10.1787/459aa7f1-en>
30. inequality noun - Oxford Advanced Learner's Dictionary. (2021). Pieejams: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/inequality?q=inequality> [Skatīts 16.12.2021]
31. International Labour Organization. (2016, December). *Global Wage Report 2016/17: Wage inequality in the workplace*. ILO. Pieejams: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_537982.pdf
32. Jaumotte, F., Papageorgiou, C., & Lall, S. (2008). Rising Income Inequality: Technology, or Trade and Financial Globalization? *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1175363>
33. Jensen, N. M., & Rosas, G. (2007). Foreign Direct Investment and Income Inequality in Mexico, 1990–2000. *International Organization*, 61(03). <https://doi.org/10.1017/s0020818307070178>
34. Kryńska, E., & Kopycińska, D. (2015). Wages in Labour Market Theories. *Folia Oeconomica Stetinensia*, 15(2), 177–190. <https://doi.org/10.1515/fofi-2015-0044>
35. Latvijas Bankas statistikas datu bāze. (n.d.). Tiešo investīciju datu tabulas (atlikuma pārmaiņas). Pieejams: <https://statdb.bank.lv/lb/Data.aspx?id=189&lang=lv> [skatīts 13.03.2022]
36. Latvijas oficiālā statistikas portāla datubāze. (2022, April 13). Darba ņēmēju skaita sadalījums pēc mēneša bruto darba ienākumiem pa reģioniem | Oficiālās statistikas portāls. Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/darbs/alga/tabulas/dsn040m-darbanemeju-skaita-sadalijums-pec-menesa-bruto-darba> [skatīts 04.03.2022]
37. Latvijas oficiālā statistikas portāla datubāze. (n.d.-a). Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi (eiro mēnesī). Retrieved March 13, 2022, from https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__MI__MIS/MIS010
38. Latvijas oficiālā statistikas portāla datubāze. Mājsaimniecību rīcībā esošo ienākumu sastāvs un struktūra vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī 2004 - 2020. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__POP__MI__MIS/MIS020 [skatīts 13.03.2022]
39. Latvijas oficiālā statistikas portāla datubāze. (n.d.-c). Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa pa darbības veidiem reģionos (eiro) 2005Q1 - 2021Q4. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__DS__DSV/DSV050c [skatīts 13.03.2022]
40. Latvijas oficiālā statistikas portāla datubāze. Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa un mediāna (eiro; pārmaiņas pret iepriekšējo periodu (procentos)) 1990 - 202. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START__EMP__DS__DSV/DSV010 [skatīts 13.03.2022]
41. Lessmann, C. (2012). Foreign Direct Investment and Regional Inequality: A Panel Data Analysis. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2195504>

42. Lursoft. (2022, January 27). Ārvalstu ieguldījumi nozarēs. Pieejams: <https://blog.lursoft.lv/2022/01/27/arvalstu-ieguldijumu-apjoms-2021-gada-palielinajies-40-nozaru/> [skatīts 4.03.2022]
43. Lursoft statistika. Ārvalstu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos sadalījumā pa rajoniem / pilsētām. Pieejams: <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/arvalstu-ieguldijumi/pa-rajoniem/> [skatīts 13.03.2022]
44. Lursoft statistika. (n.d.-b). Ārvalstu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālos sadalījumā pa valstīm. Pieejams: <https://statistika.lursoft.lv/lv/statistika/arvalstu-ieguldijumi/pa-valstim/> [skatīts 4.03.2022]
45. Lysenko, D. (2018). The long-run effects of the real exchange rate on employment and wages in Canadian manufacturing. *International Review of Applied Economics*, 33(4), 477–504. <https://doi.org/10.1080/02692171.2018.1513457>
46. Martins, P. S. (2008). Paying More to Hire the Best? Foreign Firms, Wages and Worker Mobility. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1184015>
47. McLaren, J., & Yoo, M. (2017). FDI and inequality in Vietnam: An approach with census data. *Journal of Asian Economics*, 48, 134–147. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2016.11.002>
48. Melitz, M. J. (2003). The Impact of Trade on Intra-Industry Reallocations and Aggregate Industry Productivity. *Econometrica*, 71(6), 1695–1725. <https://doi.org/10.1111/1468-0262.00467>
49. Mihaylova, S. (2020). Foreign Direct Investment Attractiveness of Central, Eastern, and Southeastern European Countries: The Importance of Policy-Related Location Advantages. *Croatian Economic Survey*, 22(1), 65–101. <https://doi.org/10.15179/ces.22.1.3>
50. Mills, M. (2008). Globalization and Inequality. *European Sociological Review*, 25(1), 1–8. <https://doi.org/10.1093/esr/jcn046>
51. (2015, August 11). Marginal Productivity Theory: Types, Assumption and Limitations. Pieejams: <https://www.economicdiscussion.net/price/marginal-productivity-theory-types-assumption-and-limitations/3877> [skatīts 7.03.2022]
52. Orefice, G., Sly, N., & Toubal, F. (2015). The Multinational Wage Premium and Wage Dynamics. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2592305>
53. Pham, T. H. (2009). Assessment of FDI Spillover Effects for the Case of Vietnam: A Survey of Micro-data Analyses. In Corbett, J. and S. Umezaki (eds.). *Deepening East Asian Economic Integration. ERIA Research Project Report 2008–1*, 473–495. Pieejams: https://www.eria.org/uploads/media/Research-Project-Report/RPR_FY2008_1_Chapter_13.pdf
54. „Prudentia” un Nasdaq Riga. Latvijas vērtīgāko uzņēmumu TOP 101. Pieejams: <https://top101.lv> [skatīts 15.04.2022]

55. Reuveny, R., & Li, Q. (2003). Economic Openness, Democracy, and Income Inequality. *Comparative Political Studies*, 36(5), 575–601. <https://doi.org/10.1177/0010414003036005004>
56. The Role of Firms in Wage Inequality. (2021). *OECD*. <https://doi.org/10.1787/7d9b2208-en>
57. Sarel, M. (1997). How Macroeconomic Factors Affect Income Distribution: The Cross-Country Evidence. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.882728>
58. Ucal, M., Haug, A. A., & Bilgin, M. H. (2015). Income inequality and FDI: evidence with Turkish data. *Applied Economics*, 48(11), 1030–1045. <https://doi.org/10.1080/00036846.2015.1093081>
59. UN Development Strategy and Policy Analysis Unit. (2015). Concepts of Inequality. *Development Issues No. 1*, (1). Pieejams: https://www.un.org/en/development/desa/policy/wess/wess_dev_issues/dsp_policy_01.pdf
60. United Nations Development Programme. (2013, November). *Humanity Divided: Confronting Inequality in Developing Countries*. UNDP. Pieejams: <https://www.undp.org/publications/humanity-divided-confronting-inequality-developing-countries>
61. Verhoogen, E. A. (2008). Trade, Quality Upgrading, and Wage Inequality in the Mexican Manufacturing Sector. *Quarterly Journal of Economics*, 123(2), 489–530. <https://doi.org/10.1162/qjec.2008.123.2.489>
62. Veum, J. R. (1999). Training, Wages, and the Human Capital Model. *Southern Economic Journal*, 65(3), 526. <https://doi.org/10.2307/1060813>
63. wage theory | economics. (2022, February 13). Pieejams: <https://www.britannica.com/topic/wage-theory>
64. WDI - Classifying countries by income. (2021). Pieejams: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/stories/the-classification-of-countries-by-income.html>
65. World Bank Group. (2019, November). *Serbia's New Growth Agenda : FDI Spillovers. Country Economic Memorandum*. World Bank, Washington, DC. Pieejams: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33562>
66. Wu, J. Y., & Hsu, C. C. (2012). Foreign direct investment and income inequality: Does the relationship vary with absorptive capacity? *Economic Modelling*, 29(6), 2183–2189. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2012.06.013>
67. Yeaple, S. R. (2005). A simple model of firm heterogeneity, international trade, and wages. *Journal of International Economics*, 65(1), 1–20. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2004.01.001>
68. Yeboua, Y. K. (2019). Human capital and the FDI-Income inequality nexus in African countries: Panel smooth transition regression approach. *Theoretical and Applied Economics*, 26(1(618)), 73–88. Pieejams: <http://store.ectap.ro/articole/1376.pdf>

PIELIKUMI

Algas Latvijas vērtīgākajos uzņēmumos nozaru griezumā

Pārstrādes rūpniecība: industriālās preces							
Mikrotikls, SIA (LV)			Schwenk Latvija, SIA (Ārzemju)			RĪGAS ELEKTROMAŠINBŪVES RŪPNĪCA, AS, (Ārzemju)	
Profesija	Amplitūda	Vidējā alga					
MEHATRONIKAS INŽENIERIS/-E	1600-2000	1800	Personāla speciālists	1500-1700	1600	Komercdirektors	2200 2200
ELEKTRONIKAS INŽENIERIS	1800-2550	2175	Inženieris	1800-2000	1900	Virpotājs	1500-2000 1750
IoT C/C++ PROGRAMMĒTĀJS/-A	2100-4300	3200	Elektroniķis	2100-2430	2265	CIPARU VADĪBAS FRĒZĒŠANAS OPERATORS	1200-2000 1600
RAŽOŠANAS SISTĒMU PROGRAMMĒTĀJS	1800-5000	3400	Iepirkumu speciālists	1900-2200	2050	Frēzētājs	1200-1500 1350
JAUŅĀKAIS ELEKTRONIKAS INŽENIERIS/-E	1250-1800	1525	Rūpniecisko iekārtu mehāniķis	1100	1100	Gaujas koks, SIA (LV)	
Grāmatvedis	1800-2100	1950	Projektu koordinators	2000-2500	2250	Tehniskais direktors	2200-3600 2900
Iepirkumu speciālists	1500-1800	1650	PAŠĢĀJĒJA IEKRĀVĒJA VADĪTĀJS	1240-1300	1270	Grāmatvedis	1000 1000
Personāla speciālists	1700-2000	1850	Elektriķis	1240-1600	1420	PĀRDOŠANAS PROJEKTU VADĪTĀJS	2000-3000 2500
Biroja administrators	1100-1400	1250	AKZ, SIA (LV)			Kokapstrādes iekārtu operators	1500-1800 1650
ELEKTRONIKAS TEHNĪKIS/-E	1150-1400	1275	Personāla speciālists	1100	1100	Autokrāvēja vadītājs	1200-1685 1442,5
Jurists	1800-2800	2300	Traktortehnikas vadītājs	1100	1100	RAŽOŠANAS UZNĒMUMA VADĪTĀJS	3000-4000 3500
Atslēdznieks	1150-1550	1350	Atslēdznieks	1150-1450	1300	Virpotājs/ Frēzētājs	960 960
Konstruktors	1800-2200	2000	Ražošanas darbinieki	900	900	Iekārtu mehānikas inženieris - konstruktors	1400-4300 2850
FINANŠU PLĀNOŠANAS UN PROJEKTU MENĒ	3000-3300	3150	RAŽOŠANAS IECIRKŅA VADĪTĀJS	1700	1700	Atslēdznieks	850-1500 1175
Noliktavas darbinieks	1100	1100	Kokapstrādes operators	1150	1150	RETTEMEIER BALTIC TIMBER, SIA, (Ārzemju)	
Kronospan Rīga, SIA (Ārzemju)			Noliktavas grāmatvedis-uzskaitvedis/-e	800	800	Ceha strādnieks	750 750
Atslēdznieks	1120-1440	1280	Elektrotehniķis	1300	1300	Mehāniķis	1100 1100
Elektronikas speciālists	1143-1500	1322	KNAUF, SIA (Ārzemju)			VALMIERAS STIKLA ŠKĪEDRA, AS (Ārzemju)	
Autoiekārvēja vadītājs loģistikas nodaļā	1700-1900	1800	Ražošanas iekārtu operators	1200-1480	1340	Ražošanas operators	1200-1400 1300
Projektu vadītājs	2300-2500	2400	Noliktavas darbinieks	1110-1200	1155	Iekārtu operators	1200-1400 1300
Mehāniķis- inženieris	2100-2300	2200	Elektriķis	1316-1420	1368	Tekstila loģistikas strādnieks	900-1100 1000
Personāla vadības un atlasē speciālists	1400-1600	1500	Iepirkumu speciālists	1200-1700	1450	KONTROLINGA DAĻAS VADĪTĀJS/-A	2300-3000 2650
Rasētājs/konstruktors	1800-2000	1900	AUTOMATIZĒTĀS /MONTĀŽAS LĪNIJAS OPE	1200-1480	1340	Apstrādes iekārtu vadītājs	1200-1400 1300
Grāmatvedis	1300-1500	1400	Cementa iekārtu operators	1200-1480	1340	Mehatroniķis	1600-1800 1700
Noliktavas vadītājs	2000-2200	2100	Pata, SIA (LV)			Iepirkumu speciālists	1200 1200
BŪVNICĪBAS PROJEKTU VADĪTĀJS/-	2300	2300	LOĢISTIKAS SPECIĀLISTS/-E	1400-2000	1700	Kurekss, SIA (LV)	
Iepirkumu speciālists	1500-1700	1600	Autoiekārvēja vadītājs	1000-1100	1050	Mehatroniķis	1250-2100 1675
Biroja administrators	950-1200	1075	Grāmatvedis	1300-1700	1500	Kokapstrādes iekārtu remonta atslēdznieks	1250-1600 1425
Noliktavas pārzinis	1500-1600	1550	Personāla speciālists	1300-1500	1400	Traktora tehnikas mehāniķis	1200-1500 1350
Loģistikas speciālists	1600-1800	1700	Meža mašīnu mehāniķi	1500	1500	BYKO-LAT, SIA (Ārzemju)	
Virpotājs - Frēzētājs	1100-1300	1200	FINANŠU ANALĪTIĶIS/-E	1500-2600	1850	Autokrāvēja vadītājs	832 832
Jurists	2200	2200	Iepirkumu speciālists	1500-2200	1850	Kokapstrādes iekārtu operators	600-1000 800
Traktortehnikas vadītājs	5,5 eur/h	880	E-komercijas vadītājs/-a	1800-3000	2400	VIKA WOOD, SIA (Vika Wood, SIA) (Ārzemju)	
Kokapstrādes iekārtu operators	1143	1143	Noliktavas pārzinis	750-1150	950	Grāmatvedis	800 800
Ražošanas iekārtu mehāniķis	1400-1600	1500	Cream Optec, SIA (Ārzemju)			Mehāniķis	1000 1000
Datu ievades operators	640	640	Noliktavas darbinieks	900	900	GROGLASS, SIA (Ārzemju)	
Latvijas Finieris, AS (LV)			Elektronikas mehāniķis	1300-1500	1400	Personāla speciālists	1200-1700 1450
Konstruktors	1230-1840	1535	Elektronikas inženieris	1200	1200	FINANŠU ANALĪTIĶIS/-E	1700 1700
STARPTAUTISKO AUTOTRANSPORTA KRAVU	1450	1450	Grāmatvedis	1000	1000	Attīstības projektu vadītājs	3500 3500
Elektronikas inženieris	1600	1600	KĪMISKO VIELU /EKSTRAKTU PAGATAVOŠAN	1000-1200	1100	Virpotājs	880 880
Ražošanas maiņas vadītājs	1700-2200	1950	DATORIZĒTĀS CIPARU VADĪBAS (CNC) METĀ	1000	1000	Iepakojšanas izpakošanas operators	1000 1000
Personāla speciālists	1600	1600	STIKLA ŠKĪEDRAS /RAŽOŠANAS OPERATORS	1000-1200	1100	Iepirkumu speciālists	1400 1400
PERSONĀLA ATTĪSTĪBAS PROJEKTU VADĪTĀ	1600	1600	KOMPOZĪTO RAŽOJUMU MONTIERIS	800-1000	900	Amortizācijas programmētājs	3000 3000
Elektriķis/-e	920-1500	1210	Elektronikas inženieris/ optisko elektronisk	2500-3000	2750	Finanšu un biznesa procesu vadītājs	2500-3100 2800
Iepirkumu speciālists	1350-1780	1565	Iepirkumu speciālists	900	1000	LIGHT GUIDE OPTICS INTERNATIONAL, SIA (LV)	
Atslēdznieks/-ce	1000-1300	1150	Personāla speciālists	1300	1300	KVALITĀTES KONTROLES DEPARTAMENTA V	3000 3000
Mehāniķis	1250-1650	1450				Ražošanas darbinieks	1300 1300
Kokapstrādes ražošanas iekārtu operators/-	1000-1250	1125				Elektronikas un elektormehānikas tehniķis	2000 2000

Komunālie pakalpojumi								
Latvenergo, AS (LV)			ECO BALTA, AS, (Ārzemju)			RĪGAS ŪDENS, SIA, (LV)		
Profesija	Amplitūda	Vidējā alga	DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTU/-I	1700-1800	1750	DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTS/-E	1550-1705	1627
IT PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	2300-2800	2550	Klientu apkalpošanas speciālists	900-1150	1025	Klientu konsultants	900-1125	1012
Vides aizsardzības speciālists/-e	1600-1850	1725	Datu ievades operators	960	960	Projektu vadītājs/-a	2275-2505	2390
KLIENTU KONSULTANTS/	920-1075	998	Krāvējs	900-1100	1000	Loģistikas speciālists	1350-1687	1518,5
Pakalpojumu vadītājs klientu apkalpošana	2200-2350	2275	Ražošanas iekārtu mehāniks	1500-1800	1650	Biroja administrators	1000-1250	1125
Personāla datu analītiķis/-e	1800-2000	1900	Traktortehnikas vadītājs	1400-1550	1475	Analītiķis	1322-1454	1388
Projektu vadītājs	2000-2400	2200	Škirotājs	600-850	725	TAK INVESTĪCIJAS, AS, (LV)		
GRĀMATVEDIS/-E	1300-1500	1400	Autokrāvēja vadītājs	1150-1250	1200	DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTU/-I	1700	1700
Analītiķis/-e	1400-1600	1500	Vides speciālists/-e	1400-1800	1600	Škirotājs	750	750
NOLIKTAVAS PĀRZINIS/-E	1100-1300	1200	Loģistikas speciālists/-e	1400-1700	1550	Otreizējo izejvielu škirotājs	800	800
LIETVEDIS/-E	800-1000	900	Projektu vadītājs	2000-2500	2250	Loģistikas darbu vadītājs/-a	950-1150	1050
DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTS/-E	1600-1700	1650	OTRREIZĒJO IZEJVIELU ŠKIROTĀJS	550-560	555	Loģistikas speciālists	950	950
FINANŠU ANALĪTIĶIS/-E	1800-2100	1950	Loģistikas nodaļas vadītājs/-a	1700-2000	1850	Krāvējs	1200	1200
FINANŠU SISTĒMAS PROCESU ANALĪTIĶIS/-	2000-2300	2150	Grāmatvedis	1200-1300	1250	Ražošanas iekārtu mehāniks	1680	1680
Datu ievades operators	1000	1000	Noliktavas uzskaites operators/-e	1000	1000	Traktortehnikas vadītājs	1100	1100
Loģistikas speciālists/-e	1200-1400	1300	Mārketinga projektu vadītājs	1300-1700	1500	Mārketinga vadītājs	1800	1800
Latvijas Gāze, AS (Ārzemju)			Finanšu analītiķis	1400-1700	1550	Autokrāvēja vadītājs	990-1400	1195
KLIENTU APKALPOŠANAS DAĻAS VADĪTĀJS/	2300-2500	2400	IT projektu vadītājs	2500-3000	2750	RĪGAS SILTUMS, AS (LV)		
Grāmatvedis/-e	1500	1500				Darba aizsardzības vecākais speciālists	1380	1380
ANALĪTIĶIS	1300-1500	1400				Lietvedības sekretārs/-e	940	940
Cilvēkresursu datu analītiķis/e	1500	1500						
Klientu administrators	1000-1050	1025						
KLIENTU APKALPOŠANAS SPECIĀLISTS	800-950	875						
Biznesa un sistēmu analītiķis IT daļā	2300-2700	2500						
Finanšu pakalpojumi								
RIETUMU BANKA, AS (LV)			Swedbank AS (Ārzemju)			CITADELE BANKA, AS (Ārzemju)		
Profesija	Amplitūda	Vidējā alga	Head of Development and Technology at A	3300-4900	4100	Grāmatvedis	1200	1200
ANALĪTIĶIS/-E Maksājumu pakalpojumu s	1500-2000	1750	Maksājumu speciālists/grāmatvedis	1000-1500	1250	Administrators	900-1000	950
AML departamenta vadītājs/-a	4000-5500	4750	Klientu konsultants	1050-1450	1250	Finanšu konsultants/-e Sarakstes apkalpoš	1000	1000
Operators/-e	640-960	800	Administrators	850-1250	1050	Finanšu analītiķis AML	1800-3500	2650
Klientu apkalpošanas speciālists	900-1300	1100	SEB Banka, AS (Ārzemju)			BTA BALTIC INSURANCE COMPANY, AAS (Ārzemju)		
Finanšu analītiķis	1200-1500	1350	Algu grāmatvedis	1300-1500	1400	Jurists	1400-1600	1500
Riska analītiķis	1300-2000	1650	Biznesa attīstības projektu vadītājs	1500-2000	1750	Finanšu analītiķis	1500	1500
Jurists/-e Iekšējās kontroles pārvaldē	1000-2000	1500	Finanšu analītiķis	1600-2000	1800	KLIENTU ATBALSTA SPECIĀLISTS/-E	752-1504	1128
ANALĪTIĶIS/-E AML Biznesa tehnoloģiju at	1500-2500	2000	Operations Manager	2150-3200	2675	BALTA, AAS (Ārzemju)		
Administrators	800-1100	950	RISKA ANALĪTIĶIS	1400-2100	1750	Finanšu analītiķis	1400-2100	1750
Jurists/-e Darbības atbilstības kontroles no	1500-2000	1750	Jurists	1800-2200	2000	Administrators	800-1050	925
Grāmatvedis	1500-2000	1750	4 FINANCE, AS (Ārzemju)			Apdrošināšanas konsultants/-e	750-1350	1050
Biznesa attīstības projektu vadītājs	1500-2000	1750	Financial Risk Analyst	1500-2200	1850	Filiāls vadītājs	1900-3000	2450
			Biznesa datu analītiķis	1800-2100	1950	Attālinātās pārdošanas speciālists/-e Konta	1000-1800	1400

IT un telekomunikāciju pakalpojumi								
TET, SIA (LV)			TELE2, SIA (Ārzemju)			TIETO LATVIA, SIA (Tietoevery/Ārzemju)		
Profesija	Amplitūda	Vidējā alga						
Tīkla uzraudzības inženieris/-e	1000-1500	1250	Biznesa klientu attiecību vadītājs	1400-2800	2100	Continuous project manager	2600	2600
Inženieris tīkla vadības centrā	1650-1850	1750	RADIO TĪKLA EKSPLUATĀCIJAS INŽENIERIS	1600-2000	1800	SYSTEM ANALYST	3575	3575
Tehniskā atbalsta inženieris/-e	1340	1340	Pārdošanas speciālists	800-1700	1250	Product Marketing Lead	3500-4300	3900
Pārdevējs - konsultants veikalā	1200-1400	1300	Datorsistēmu inženieris	1000-1200	1100	Presales Specialist	2900	2900
Pakalpojumu ierīkošanas un uzturēšanas inženieris	1150-1500	1325	System manager	3000	3000	Test Engineer	2400	2400
Klientu atbalsta eksperts	1280-1380	1330	Personāla atlases speciālists	1300-1500	1400	Service Owner	2200-2350	2275
Sabiedrisko attiecību un korporatīvās komunikācijas speciālists	2300	2300	Projektu vadītājs/-a digitālajā nodalā	1500-1800	1650	Front-End developer	3400-4200	3800
Datorsistēmu inženieris	1000-1300	1150	BITE LATVIJA, SIA (Ārzemju)			DevOps Engineer	3500-4000	3750
Produkta īpašnieks/-ce	1800-3000	2400	Biznesa klientu pārdošanas speciālists	1000-2000	1500	ZABBIX, SIA (LV)		
Digitālā mārketinga komunikāciju vadītājs/-e	2000	2000	PĀRDOŠANAS SPECIĀLISTS	700-1300	1000	SALES REPRESENTATIVE	1400-3600	2500
Angular Front-End programmētājs	1800-3500	2650	Tīkla plānošanas inženieris	1300-1450	1375	TEST ENGINEER	2300-3300	2800
Biznesa analītiķis	2200-2600	2400	MĀRKETINGA PROJEKTU VADĪTĀJS/A	1800-2200	2000	PHP DEVELOPER (MID-SENIOR)	2000-4300	3150
Projektu vadības nodaļas vadītājs	1800-2200	2000	BITES BIZNESĀ DATU ANALĪTIĶIS	1800-2200	2000	PERSONĀLA ATLASĒS SPECIĀLISTS	1200-1700	1450
LATVIJAS MOBILĀIS TELEFONS, SIA (Ārzemju)			Tīkla uzturēšanas inženieris	1000-1500	1250	DevOps Engineer	3751-4274	4012,5
Klientu konsultants	800-1000	900	TEHNISKĀ ATBALSTA SPECIĀLISTS	1300-1600	1450	IT PROJECT MANAGER	3500-4300	3900
Sabiedrisko attiecību projektu vadītājs/-a	1800-2300	2050	PAKALPOJUMU PROJEKTU VADĪTĀJS	1800-2200	2000	SYSTEM ANALYST	2200-3600	2900
Personāla administrācijas speciālists/-e	1400-1800	1600	Klientu konsultants zvanu centrā	740-1200	970	TECHNICAL WRITER	2000-2600	2300
Sabiedrisko attiecību projektu vadītājs/-a	1800-2300	2050	C.T.CO, SIA (Ārzemju)			TEST AUTOMATION ENGINEER	2300-3600	2950
Pakalpojumu attīstības projektu vadītājs/-e	2000-2500	2250	HR Specialist	1000-1400	1200	HEAD OF MARKETING	2800-3600	3200
Sistēmu analītiķis/-e	2500-3500	3000	TECHNICAL PROJECT MANAGER	2800-5200	4000			
Biznesa klientu konsultants/-e	1600-2000	1800	BUSINESS ANALYST	2500-4000	3250			
Pakalpojumu konsultants/-e	830-1100	965	TEST AUTOMATION ENGINEER	1700-4400	3050			
			TECHNICAL WRITER	1600-2300	1950			
			FRONT - END DEVELOPER	2000-5000	3500			
			Test Engineer	1300-3100	2200			

Pārstrādes rūpniecība - patēriņa preces

GRINDEKS, AS (LV)			OLAINFARM, AS (LV)			MADARA COSMETICS, AS (LV)		
Profesija	Amplitūda	Vidējā alga						
TIRDZniecības PĀrstāvis	1550	1550	Pārdošanas Efektivitātes Analītiķis/-e	1800	1800	Pārdevējs/-a - Konsultants/-e	960	960
Remontatslēdznieks	1200-1400	1300	Ražošanas Vadošais Organizācijas Inženieris	1350	1350	Tehnologs/-ge	1200	1200
Iekārtu Eksploatācijas Inženieris	1600-2000	1800	Tirdzniecības Vadītājs/-a	1700	1700	Personāla Direktors/-e	3000	3000
Grāmatvedis/-e	1800-2000	1900	Kīmīkis (e) Kvalitātes kontroles nodajā	900	900	Biznesa Analītiķis	2000	2000
Kīmīkis/E	1400	1400	Elektriķis/-e	1000	1000	Grāmatvedis	1200	1200
Rx produktu grupas vadītājs Latvijas tirgū	2050	2050	Grāmatvede/-is	1125	1125	Pārdošanas speciālists/ agents	1800-4000	2800
Elektriķis	1000-1200	1100	Laborants/-e	760	760	Personāla vadības speciālists/-e	1500	1500
Komplektājs/ Nolikta vas darbinieks	1150	1150	Darba aizsardzības speciālists/-e darbavietā	960-1110	1035	Nolikta vas darbinieks/-ce	960	960
Jurists/-e	2000	2000	Personāla speciālists/-e	960	960	Laboratorijas analītiķis/-e	1200	1200
Darba aizsardzības vecākais speciālists	1300	1300	Remontatslēdznieks/-ce	851-953	902	Produktu izstrādes projektu vadītāju	1500	1500
Klientu servisa speciālists	1250-1400	1325	Krāvējs/-a	640	640	ORKLA LATVIJA, SIA (Ārzemju)		
Regiona vadītājs/-a Pārdošanas nodalā	2000-2400	1500	Biroja administrators/-e	700-900	800	Pārdevējs	650-800	725
Kīmijas tehniķis-analītiķis	1200	1200	Cilvēkresursu vadības daļas vadītājs/ vadītāja	3000	3000	Pārtikas produktu inovāciju tehnologs/-ge	1400-1700	1550
Projektu vadītājs/-a	1800-2100	1950	Projektu vadītājs/-a	2000	2000	Tirdzniecības pārstāvis	1000	1000
Krāvējs/-a	850	850	Mantzinis (e) Zāļu lieltirgotavā	715	715	Remontatslēdznieks	975-1050	1012,5
Personāla piesaistes un novērtēšanas speciālists	1900-2100	2000	Finanšu analītiķis/-e	2000	2000	Grāmatvedis/e	1100-1300	1200
Farmācijas tehnologs	2000	2000	Farmācijas tehnologs/-ge	1000-1300	1150	Finanšu analītiķis/-e	1000-1300	1150
Pārdošanas un tirgus attīstības speciālists	1600-2000	1800	RĪGAS PIENA KOMBINĀTS, AS (Ārzemju)			Laborants	832	832
DOBELES DZIRNAVNIKS, AS (Ārzemju)			Pārdošanas pārstāvis vidzemē	700-1300	1000	Jurists	1600-2000	1800
Grāmatvedis/-e	1000	1000	Laborants	810	810	Darba aizsardzības speciālists	900-1200	1050
Klientu servisa speciālists	1100	1100	Jurists	1700-2000	1850	Krāvējs/-a	1000-1500	1250
Laborants/-e	700	700	Pārdošanas un klientu servisa speciālists	1100-1400	1250	Nolikta vas darbinieks	745	745
Krāvējs	1000	1000	Jaunākais elektroautomātisko iekārtu inženieris	1400-2000	1700	Personāla speciālists	1000-1300	1150
Darba aizsardzības speciālists/-e	900	900	Galveno klientu tirdzniecības pārstāvis	1900-2200	2050	Stratēģiskais projektu vadītājs	2800-3200	3000
Nolikta vas darbinieks	800	800	Pārdošanas vadītājs/-a	1000-2000	1500	Izejošās nolikta vas pārzinis/-e	1700-1900	1800
Biroja administrators	1100	1100	Reģiona vadītājs (Rīga/Zemgale)	1000-2000	1500	CĒSU ALUS, AS (Ārzemju)		
Elektriķis	928	928	Tehnologs/-ge	1300	1300	Lielo klientu tirdzniecības vadītājs/-a	1900-2500	2200
KARAVELA, SIA (LV)			Darba aizsardzības jaunākais/-ā speciālists	1250-1500	1375	Personāla piesaistes un attīstības speciālists	1300-1600	1450
Biroja administrators/-e	850-1000	925	Personāla atlases speciālists	1200-1400	1300	Tirdzniecības pārstāvis/-e (RĪGĀ)	1000-1500	1250
Remontatslēdznieks/ce	1250-1300	1275	Krāvējs	750	750	Darba aizsardzības un vides speciālists	1300-1600	1450
Grāmatvedis/-e	1400-1700	1550	Laborants/-e	810-1000	905	Grāmatvedis/e	900-1200	1050
Krāvējs	850	850	Analītiķis	1200-1680	1440	Ražošanas datu analītiķis/-e (Finanšu)	1000-1300	1150
Reklāmas projektu vadītājs/-a	2200-2500	2350	Nolikta vas darbinieks	700	700	Kīmīkis	950-1100	1025
Jauno produktu attīstības tehnologs	1500-1800	1650	Nolikta vas pārzinis (Mantzinis)	1000-1200	1100	Laborants	950-1100	1025
Lielo klientu vadītājs - pārdošanas kabinētā	1400-1600	1500	Grāmatvedis/-e	800	800	Nolikta vas pārzinis/-e	700-960	830
Pārdošanas projektu koordinators	1350-1650	1500	Personāla direktors (-e)	3200	3200	Biroja vadītājs/-a	1050-1150	1100
			Digitālā mārketinga un e-komercijas	1300-1800	1550	Inventāra nolikta vas pārzinis/-e	750-1100	925
			LATVIJAS BALZAMS, AS (Ārzemju)			Tehnologs/-ge	940-1130	1035
			Pārdevējs	700	700	Eksporta pārdošanas speciālists/-e	1500-1800	1650
			Remontatslēdznieks	1100	1100	Regionālais tirdzniecības vadītājs/-a	1600-2000	1800
			Laboratorijas speciālists	1000-1070	1035			
			Kīmijas inženieris/-e	965	965			
			Biroja administrators/-e	1000	1000			
			Pārtikas un dzērienu tehnologs	1200-1500	1350			
			Projektu vadītājs	1600	1600			
			Mantzinis	1100-1200	1150			

Tirdzniecība: patēriņa preces								
Maxima Latvija, SIA (Ārzemju)			Elko Grupa, AS (LV)			Firma Madara 89, SIA (LV)		
Profesija	Amplītūda	Vidējā alga	Grāmatvedis	700	700	Preču komplektētājs	910-1100	1005
Biznesa datu analītiķis	1300	1300	Preču komplektētājs	850-1050	950	Noliktavas pārzinis	1000-1100	1050
Mārketinga un promo akciju DATU ANALĪT	1300	1300	Iepirkumu speciālists	1000	1000	Pārdevējs (Latgale)	620-670	
Grāmatvedis	1000	1000	Produktu vadītājs	1700-2200	1950	Pārdevējs (Rīga)	850-900	
Mārketinga projektu vadītājs	1500-2000	1750	Biznesa un sistēmu analītiķis	2350-2800	2575	Pārdevējs (Cēsis)	650-700	760
Mārketinga speciālists	1250-1500	1375	Reģionālā mārketinga speciālists	1250-1450	1350	Zāles darbinieks	650	650
Mārketinga projektu asistents	850	850	Noliktavas darbinieks	800-1050	925	Preču pienēmējs	864	864
Personāla atlases speciālists	900-1000	950	Mārketinga projektu vadītājs	1600-2000	1800	Grāmatvedis	850	850
Pārdošanas veicināšanas projektu vadītājs	1800	1800	Mārketinga speciālists	1340-1540	1440	Mainas vadītājs	930-1000	965
Mārketinga speciālists	1250-1500	1375	Digitālā mārketinga asistents	1300-1600	1450	Preču izvietotājs	960	960
Iepirkumu speciālists	1300	1300	Mārketinga analītiķis	1300-1600	1450	Mārketinga asistents	650-850	750
Preču komplektētājs	900-1900	1400	Digitālā mārketinga projektu vadītājs	1600-2000	1800	Kasieris	850-900	875
Krāvējs	900-1100	1000				Apkopējs	600	600
Noliktavas strādnieks	900-1100	1000	Recipe Plus, AS (LV)			Konditors	700	700
Pavārs	688-768	728	Kategoriju vadītāja asistents/-e	1100-1200	1150	Sanitex, SIA (Ārzemju)		
Krāvējs	624-736	680	Kategoriju vadītājs/-a	2000-2500	2250	Kasieris - pārdevējs	873-978	926
Kulinārs	688-768	728	Komplektētājs	835	835	Tirdzniecības zāles darbinieks	908-978	943
Konditors/-e	688-768	728	Iepirkumu speciālists	950-1100	1025	Finanšu analītiķis	1500-2000	1750
Klientu konsultants/-e - kasieris	648-736	692	Personāla vadītājs	2200	2200	Preču iepirkumu speciālists	1000-1600	1300
Pārdevējs	624-736	680	Biznesa analītiķis	1200-1400	1300	Personāla nodaļas vadītājs	1800-2100	1950
Zāles darbinieks	560-640	600	Digitālā mārketinga asistents	900	900	Produktu tirdzniecības vadītājs	1675-1970	1822,5
Veikala nodaļas vadītājs	752-864	808	Preču izvietotājs	835	835	Mārketinga speciālists	1115-1330	1222,5
Krāvējs	608-736	672	Drogas, AS (Ārzemju)			Personāla speciālists	1400-1650	1525
Mainas vadītājs	768-928	848	Pārdevējs/konsultants	640	640	Paul Mason Properties, SIA (Ārzemju)		
Apkopējs	512-560	536	Personāla speciālists	800-1200	1000	Pārdošanas vadītājs	3000	3000
Preču pienēmējs	592-720	656	Iepirkumu speciālists	900-1300	1100	Preču komplektētājs	864	864
Rimi Latvija, SIA (Ārzemju)			Personāla attīstības speciālists	1100-2000	1550	Personāla atlases speciālists	1200	1200
Pārdevējs - kasieris/-e	688-816	752	Mārketinga projektu vadītājs	1700-2200	1950	Zāles darbinieks	672-1008	840
Zāles darbinieks/-ce	640-704	672	Datu analītiķis	1500-2000	1750	Mainas vadītājs	1160	1160
Kasieris - konsultants/-e	720-784	752	DEPO DIY, SIA (LV)			Mārketinga projektu vadītājs	1700	1700
Preču izvietotājs/-a	608-640	624	Kasieris	880-1040	960	Telpu apkopējs	656	656
Mainas vadītājs/-a	850-1000	925	Pārdevējs	960-1280	1120	Noliktavas darbinieks	960	960
Finanšu datu analītiķis	1450-1650	1550	Kreditoru grāmatvedis	1200-1400	1300	DOUGLAS BALTIC, SIA (Ārzemju)		
Pavārs/-e	744-816	780	Preču pienēmējs	1120-1200	1160	Pārdevējs	850-1000	925
Konditors/-e	744-816	780	Preču komplektētājs	1120-1200	1160	Preču komplektētājs	600	600
Vecākais kasieris	832-864	848	Krāvējs	960	960	Mārketinga projektu vadītājs	1000-1200	1100
Noliktavas pārzinis	816-864	840	Apkopējs	800	800	Iepirkumu speciālists	1100-1200	1150
Preču komplektētājs	1000-1200	1100	Personāla atlases speciālists	1400	1400	Mārketinga projektu vadītājs	1000-1200	1100
Grāmatvedis	1100-1400	1250	Veikala personāla vadītājs	1800	1800	Mārketinga speciālists	1100	1100
Pieprasījuma plānošanas speciālists	1200-1350	1275	Pārdošanas sektora vadītājs	1800-2300	2050	Grāmatvedis	1200	1200
Vecākais personāla speciālists	1500-1800	1650	Iepirkumu speciālists	900-1000	950	MAGNUM MEDICAL, SIA (Ārzemju)		
Kategorijas vadītājs	1550-2200	1875	Kategorijas vadītājs	1300-2150	1725	Iepirkumu speciālists	1200-1350	1275
Mārketinga speciālists	1600-1900	1750	Finanšu analītiķis	1800-2100	1950	Preču komplektētājs	550-900	725
Mārketinga asistents	900-1100	1000	Mārketinga projektu koordinators	1200	1200	Biznesa analītiķis	2700	2700
Mego, SIA (LV)			Vecākais kasieris	1136	1136	Sporthand, SIA (Ārzemju)		
Apkopējs	500	500	SIROWA GROUP, SIA (Ārzemju)			Mārketinga speciālists	1400-1800	1600
Kasieris	512-608	560	Preču komplektētājs	900-1000	950	MĀRKETINGA PROJEKTU VADĪTĀJU	1400-1750	1575
Kasieris/pārdevējs	512-608	560	Personāla vadītājs	1700-1900	1800	Pārdevējs	700-1000	850
Pavārs	680	680	Mārketinga asistents	900-1000	950	Kasieris	800	800
Pārdevējs	512-608	560	Pārdošanas vadītājs	1500-2000	1750			
Vecākais kasieris	512-640	576						
Konditors	560-680	620						
Krāvējs	600	600						
Nodaļas vadītājs	900	900						

Pārējās nozares		
TRANSPORTS, TRANZĪTS, LOĢISTIKA		
LATVIJAS DZELZCEĻŠ, VAS (LV)		
IT Lietotāju atbalsta speciālists/-e	1200	1200
IT pakalpojumu speciālists/-e	1050-1200	1125
Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģiju sistēmu	1500	1500
Iekšējās komunikācijas projektu vadītājs/-a	1300	1300
Attīstības projektu vadītājs/-a nekustamo īpašumu	2200	2200
GALVENAIS IEPIRKUMU SPECIĀLISTS/-E	1700	1700
Elektroniņu mehāniķis/-e	700-770	735
Preses sekretārs/-e /Komunikācijas projektu	2000-2300	2150
FINANŠU UN INVESTĪCIJU ANALĪTIKIS /KON	2000	2000
Projektu vadītājs/-a	2500	2500
Darba aizsardzības inženieris	950	950
AIR BALTIC CORPORATION, AS (LV)		
Ieņēmumu analītiķis/-e	1800-2200	2000
Lidostas biļešu kases aģents	1100-1200	1150
Drošuma un atbilstības monitoringa speciālists	1800-2000	1900
Mobilās aplikācijas attīstības projekta vadītājs	2500-2800	2650
E-komercijas projektu vadītājs/-a	2500-3000	2750
Personāla Servisa Projektu un Kvalitātes Spe	1500-1600	1550
Iekšējās komunikācijas speciālists/-e	1200-1500	1350
Jaunākais komponentu inženieris/-e	1300	1300
Iepirkumu koordinators	1600	1600
Zemes aprikojuma komandas vadītājs	2500	2500
Grāmatvedis/-e	1300-1500	1400
Pārdošanas un apkalpošanas konsultants	1100-1400	1250
Email Marketing Speciālist	1500	1500
Loģistikas speciālists	1700-2000	1850
Mehāniķis/-e (bez aviācijas pieredzes)	1365-2350	1857,5
JURISTS/-E	2500-2800	2650
Noliktavas pārzinis	1200	1200
KREISS, SIA (LV)		
Finanšu analītiķis	1400-1600	1500
Biroja administrators	1000-1300	1150
Personāla atlases speciālists	1400-1500	1450
Klientu apkalpošanas speciālists	1200-1400	1300
GRĀMATVEDIS/-E/USKAITVEDIS/-E	900	900
LOGISTIKAS SPECIĀLISTS	1070-1200	2035
Pārdošanas speciālists	1300-1500	1400
Jurists	1700-2000	1850
STARPTAUTISKĀ LIDOSTA RĪGA, VAS (LV)		
PASAŽIERU APKALPOŠANAS AGENTS/-E	960-1102	1031
Komunikācijas daļas vadītājs/-a	2000	2000
Lidlauka tehniskās uzturēšanas nodaļas vadītājs	3000	3000
DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTS/-E	1420	1420
MĀRKETINGA PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	2000	2000
PERSONĀLA SPECIĀLISTS/-E	1300	1300
GRĀMATVEDIS/-E	1400	1400
IEPIRKUMU KOORDINATORS/-E	1700	1700
PERSONĀLĒLĀUDAS TEHNIKAS INŽENIERIS	1420	1420
IT atbalsta vecākais/-ā speciālists/-e	1700	1700
JURISTS/-E Iepirkumu nodaļā	2000	2000
"VENTSPILS NAFTA" TERMINĀLS, SIA (Ārzmju)		
Biroja administrators	900	900
DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTS/-E	1400	1400
Projektu vadītājs	1700	1700
Personāla speciālists	1500	1500
IT ATBALSTA SPECIĀLISTS/-E	1900	1900
Tehnoloģijas inženieris	1800	1800
VESELĪBAS APRŪPE		
VESELĪBAS CENTRU APVIENĪBA, AS (LV)		
BIROJA ADMINISTRATORS	950	950
	1500	1500
CENTRĀLĀ LABORATORIJA, SIA (LV)		
DIGITĀLĀ MĀRKETINGA PROJEKTA VADĪTĀJS	2100	2100
IT NODALĪS DIREKTORS	1500-2500	2000
IEPIRKUMU SPECIĀLISTS	1200	1200
NOLIKTAVAS DARBINĪKS	800	800
OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU		
VALSTS NEKUSTAMIE ĪPAŠUMI, VAS (LV)		
FINANŠU ANALĪTIKIS/-E	1800	1800
BIM PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	2000-2500	2250
Darba aizsardzības speciālists/-e	1700	1700
Iekšējā audita daļas vadītājs/-a	2400	2400
Jurists/-e NI apsaimniekošanas jomā	1600	1600
TIRDZNIECĪBA: INDUSTRIĀLĀS PRECES		
URALCHEM TRADING, SIA (Ārzmju)		
LOGISTIKAS SPECIĀLISTS/-E	1800	1800
URAL KALI TRADING, SIA (Ārzmju)		
PROJEKTA VADĪTĀJS	7000-9000	8000
LOGISTIKAS SPECIĀLISTS	1143-3000	2071,5
Grāmatvedis	1500-2000	1750
PATĒRĒTĀJU PAKALPOJUMI		
OLYMPIC CASINO LATVIA, SIA (Ārzmju)		
SPEĻU AUTOMĀTU KAZINO APKALPOŠĀJA	1000-1500	1250
BIROJA ADMINISTRATORS/-E	900-1100	1000
Komunikāciju speciālists	1500-2000	1750
Grāmatvedis	1350	1350
ALFOR, SIA (Ārzmju)		
IT speciālists	2000	2000
PAKALPOJUMU PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	2700	2700
KLIĒNTU APKALPOŠANAS SPECIĀLISTS/-E	1000	1000
GRĀMATVEDIS/-E	1170-1370	1270
MĀRKETINGA SPECIĀLISTS/-E	1000-1200	1100
PALĪGSTRĀDNIEKS	1000	1000
JOKER LTD, SIA (Ārzmju)		
BIROJA UN PERSONĀLA ADMINISTRATORS	1100	1100
Algu grāmatvedis/-e	1250	1250
PERSONĀLA SPECIĀLISTS/-E	1200	1200
Jurists/-e	1700	1700
Digitālā mārketinga speciālists/-e	1700	1700
BŪVNIECĪBA		
UPB, AS (LV)		
FINANŠU ANALĪTIKIS/-E	1700-200	1850
JURISTS/-E	1600-2600	2100
DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTS/-E	1000-2000	1500
DIGITĀLĀ MĀRKETINGA SPECIĀLISTS/-E	1200-1500	1350
Biroja administrators	900-1000	950
Loģistikas speciālists/-e	1200-1400	1300
PRODUCT OWNER	4000-6000	5000
IT PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	4000-6000	5000
PERSONĀLA ATLASES SPECIĀLISTS/-E	1300-1600	1450
IEPIRKUMU SPECIĀLISTS/-E	1400-1600	1500
PROJEKTĒŠANAS INŽENIERIS/-E	1100-1500	1300
NOLIKTAVAS PĀRZINIS/-E	900-1250	1075
PALĪGSTRĀDNIEKS/-CE	1000	1000
RAŽOŠANAS VADĪTĀJS/-A	3000-3600	3300
GRĀMATVEDIS/-E	1100-1400	1250
PĀRDOŠANAS SPECIĀLISTS/-E	900-1200	1050
RAŽOŠANAS IEKĀRTU MEHĀNIKIS/-E	1000-1500	1250
KOMUNIKĀCIJU SPECIĀLISTS/-E	1100-1500	1300
AUTOIEKĀRĒJĀ VADĪTĀJS/-A	950	950
LATVIJAS AUTOCEĻU UZTURĒTĀJS, AS (LV)		
Mehāniķis	1080-1300	1190
DARBA UN VIDES AIZSARDZĪBAS DAĻAS VADĪTĀJS	1820-2600	2210
GRĀMATVEDIS	1100-1300	1200
IEPIRKUMU SPECIĀLISTS/-E	1260-1600	1430
CEĻU BŪVSTRĀDNIEKS	780-1199	989,5
BINDERS, CEĻU BŪVES FIRMA SIA (LV)		
BIROJA ADMINISTRATORS/-E	1000-1300	1150
ALGU GRĀMATVEDIS/-E	1400-1600	1500
PERSONĀLA SPECIĀLISTU/I	1150-1300	1225
RŪPNIECIŠKO IEKĀRTU MEHĀNIKIS/-E	1264	1264
Palīgstrādnieks	1143	1143
CEĻU BŪVDARBU VADĪTĀJS/-A	1500-2300	1900
TIRDZNIECĪBA: ENERĢONĒSIJI		
CIRCLE LATVIA, SIA (Ārzmju)		
PĀRDOŠANAS ATTĪSTĪBAS UN ATBALSTĀNĀS	1700	1700
PERSONĀLA ATLASES SPECIĀLISTS/-E	1415	1415
Pārdošanas atbalsta speciālists	1500	1500
LOYALTY ANALYST	1900	1900
Pārdevējs/-a	800-960	880
VIRŠI-A, AS (LV)		
Biroja administratore (-s)	1200	1200
PĀRDEVĒJS/-A	912	912
IT PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	2200	2200
Bilancspējīgs grāmatvedis (-e)	1400	1400
BIZNESĀNALĪTIKIS (-E)	1800	1800
REGIONĀLAIS VADĪTĀJS/-AKURZEMĒ	2000	2000
DARBA AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTS/-E	1500	1500
MĀRKETINGA PROJEKTU VADĪTĀJS (-A)	1800	1800
JURISTS (-E)	1500-1800	1650
CITI KOMERCIĀLIE PAKALPOJUMI		
PRINTFUL LATVIA, AS (LV)		
Biznesa analītiķis/-e	1300-2300	1800
Jurists/-e	2000	2000
Radošo pakalpojumu projektu vadītājs/-a	1400-1650	1525
Grāmatvedis(-e)	1000-1500	1250
Personāla atlases speciālists/-e	1400	1400
Klientu atbalsta speciālists/-e	1248	1248
E-pastu mārketinga speciālists(-e)	1200-2000	1600
Produktu kategorijas vadītājs/-a (Localizato	1500-2000	1750
DevOps inženieris/-e	3000-400	4500
PĀRDOŠANAS SPECIĀLISTS	1000-2500	1750
Digitālās komunikācijas speciālists/-e	1200-1600	1400
JOOM, SIA (Ārzmju)		
PROJEKTA VADĪTĀJS	6300-7000	6650
Finanšu analītiķis	2600	2600
LIELO KLIĒNTU VADĪTĀJS	2500-3000	2750
EVOLUTION LATVIA, SIA (Ārzmju)		
Product Business Analyst	2500-3500	3000
Process Master (Integration team)	2200-2800	2500
QA Engineer	1250-4000	2625
Project Manager (Regulatory requirements)	2200-2600	2400
Product Owner (Games)	2500-5000	3750
STORENT INVESTMENTS, AS (Ārzmju)		
Klientu konsultants/-e	1100-1400	1250
PROJEKTU INŽENIERIS /PROJEKTU VADĪTĀJS	1535-1820	1678
CEĻU SATIKSMES DROŠĪBAS DIREKCIJA, VAS (LV)		
PERSONĀLA SPECIĀLISTS	1200-1450	1325
Klientu apkalpošanas speciālists Liepājā	744-907	825
Iepirkumu jurists	1800-2600	2200
PĀRSTRĀDES RŪPNIECĪBA: ENERĢONĒSIJI		
LATGRAN, SIA (Ārzmju)		
MEHĀNIKIS/-E	1000	1000
Noliktavas darbinieks	1000-1500	1250
AUTOKRĀVĒJĀ VADĪTĀJS/-A	1000-1500	1250
IEPIRKUMU SPECIĀLISTS/-E	1300	1300
PĀRVADE UN UZGLABĀŠANA		
AUGSTSPRIEGUMA TĪKLS, AS (LV)		
ELEKTROINŽENIERIS	1600-2000	1800
PROJEKTU VADĪTĀJS/-A	1600-2000	1800
Loģistikas speciālists	1000-1100	1050
FINANŠU ANALĪTIKIS	1500-1600	1550
BIZNESĀNALĪTIKIS/-E	1200-1800	1500
IT INFRASTRUKTŪRAS ADMINISTRATORS	1900-2300	2100

Profesiju vidējā mēneša samaksa uzņēmumos pēc to kapitāla izcelsmes veida (pašmāju vai ārvalstu)

Pārstrādes rūpniecība - industriālās preces			Kopsavilkums			Pārstrādes rūpniecība - patēriņa preces		
Profesija	LV	Arzemuju	Profesija	LV	Arzemuju	Profesija	LV	Arzemuju
Elektroiekārtu tehniķis	1543,75	1662,33	Klientu konsultants	1005	950	Tirdzniecības pārstāvis	1550	1433,33
Mehatronikas inženieris	1737,5	1950	Darba aizsardzības speciālists	1589,25	1750	Remontaslēdznieks	1159	1056,25
Noliktavas darbinieks	1025	1201,67	Datu ievades operators	1000	960	Iekārtu inženieris	1575	1700
Ražošanas iekārtu operators	1308,33	1097,57	Finanšu sistēmas procesu analītiķis	2150	2500	Grāmatvedis/e	1443,75	1012,5
Elektronikas inženieris	1766,67	1550	Finanšu analītiķis	1950	1550	Ķīmiķis	1150	995
Darbu vadītājs	2425	2537,5	Krāvējs	1200	1000	Laborants	760	854,4
Programētājs	3300	3000	Ražošanas iekārtu mehāniķis	1680	1650	Laboratorijas analītiķis/speciālists	1200	1035
Autokrāvēja vadītājs	1246,25	1368,4	Traktortehnikas vadītājs	1100	1475	Jurists/-e	2000	1825
Elektriķis	1210	1394	Šķirotājs	750	725	Darba aizsardzības speciālists/-e	1167,5	1193,75
Grāmatvedības darbinieks	1312,5	1066,67	Mārketinga projektu vadītājs	1800	1500	Elektriķis/-e	1050	928
Iepirkumu speciālists	1688,33	1450,00	Autokrāvēja vadītājs	1195	1200	Krāvējs/-a	780	1000
Ražošanas darbinieks	1100,00	868,00	IT projektu vadītājs	2550	2750	Noliktavas darbinieks/-c e	1055	768,75
Atsēdznieks	1280,00	1280,00	Klientu apkalpošanas daļas vadītājs	2275	2400	Biroja administrators/-e	862,5	1066,67
Virpotājs/Frēzētājs	960	1276,7	Projektu vadītājs/-a	2295	2250	Personāla speciālists/-e	1486,67	1300
Biroja administrators	1250	1075,0	Grāmatvedis/e	1400	1375	Personāla direktors/-e	3000	3200
Jurists	2300	1790	Analītiķis/-e	1444	1400	Projektu vadītājs/-a	1816,67	2050
Personāla vadības/atļases speciālists	1487,5	1462,5	Vides speciālists/-e	1725	1600	Noliktavas pārzinis/-e mantzinis/-e	932,5	1243,75
Konstruktors	2128,33	1900	Personāla/civīlresursu datu analītiķis/-e	1900	1500	Finanšu/Biznesa analītiķis/-e	2000	1246,67
Traktortehnikas vadītājs	1100	880	Lietvedis/-e	988,33	1025	Tehnologs/ģe	1500	1308,75
Mehāniķis	1433,33	1220	Logistikas darbu vadītājs/-a	1050	1850	Tirdzniecības vadītājs/-a	1750	2200
Datu ievades operators	900	640	Logistikas speciālists/-e	1256,17	1550	Pārdošanas speciālists/-e	1975	1500
Logistikas speciālists/-e	1575	1350	Otrreizējo izejvielu šķirotājs/-a	800	555	Reģionālās tirdzniecības vadītājs/-a	1500	1650
Finanšu analītiķis	1850	1700	Noliktavas pārzinis/-e	1200	1000	Klientu servisa speciālists/-e	1325	1175
Projektu vadītājs/-a	2050	2683,33				Pārdevējs/-a	960	808,33
Departamenta/nodajas vadītājs/-a	2750	2375						
Tirdzniecība: patēriņa preces			Finanšu pakalpojumi			Pārējās nozares		
Profesija	LV	Arzemuju	Profesija	LV	Arzemuju	Profesija	LV	Arzemuju
Pārdevējs	813,33	795,5	Biznesa datu analītiķis	1750	1950	Biroja administrators/-e	1080	1000
Kasieris	798,33	748	Jurists	1625	1750	Projektu vadītājs/-a	2388,64	3854,67
Zāles darbinieks	650	763,75	Klientu apkalpošanas speciālists	1100	1189	Personāla speciālists/-e	1369,25	1371,67
Grāmatvedības darbinieks	950	1150	Grāmatvedis/Maksājumu speciālists	1750	1283,3	Tehnoloģiju inženieris/-e	1970,00	2212,5
Noliktavas darbinieks/ pārzinis	987,5	933,33	Biznesa attīstības projektu vadītājs	1750	1750	Finanšu/Biznesa analītiķis/-e	1755,56	2500
Vecākais kasieris	856	848	Finanšu analītiķis	1350	1683,33	Jurists/-e	2006,25	1700
Konditors	660	754	AML Analītiķis	2000	2650	Darba aizsardzības speciālists/-e	1495	1400
Krāvējs	780	784	Riska analītiķis	1650	1800	IT speciālists/-e	1531,25	1950
Apkopējs	633,33	596	Administrators	950	975	Iepirkumu speciālists/-e	1521,67	1300
Mārketinga datu analītiķis	1450	1300	Operators/konsultants	800	683,3	Logistikas speciālists/-e	1538,4	1935,75
Pavārs	680	745,33	Departamenta/nodajas vadītājs/-a	4750	3075	Pārdošanas speciālists/-e	1362,5	1700
Preču pieņēmējs	1012	700				Product Owner	5000	3750
Preču komplektētājs	987,5	939,83	IT un telekomunikācijas pakalpojumi			Mehāniķis/-e	1259,3	1550
Maiņas vadītājs	932,5	977,67	Profesija	LV	Arzemuju	Komunikāciju speciālists/-e	1583,33	1750
Preču izvietotājs	897,5	792	Tīkla inženieris/-e	1500	2487,5	Klientu apkalpošanas speciālists/-e	1077,67	1095
Iepirkumu speciālists	991,67	1233,33	Tehniskā atbalsta inženieris/-e	1340	1450	Palīgstrādnieks/-c e	1044,17	975
Personāla atļases speciālists	1400	1168,75	Pārdevējs - konsultants veikalā	1300	1050	Mārketinga speciālists/-e	1562,5	1433,33
Personāla vadītājs	2000	1737,5	Tīkla uzturēšanas inženieris/-e	1325	1250	Kategorijas/nodajas vadītājs/-a	2326	2316,67
Produktu vadītājs	1950	1822,5	Sabiedrisko attiecību vadītājs	2300	2050	Noliktavas pārzinis/darbinieks	1025	1250
Pārdošanas vadītājs	2050	1637,5	Datosistēmu inženieris	1150	1100	Autokrāvēja vadītājs/-a	950	1250
Kategorijas vadītājs	1987,5	1875	Klientu atbalsta eksperts	1330	967,5	Grāmatvedis/-e	1255,56	1444
Finanšu/ biznesa analītiķis	1941,67	1810	Testu automaģiācijas inženieris	2950	3050			
Mārketinga projektu vadītājs	1800	1615	Testēšanas inženieris	2800	2300			
Mārketinga speciālists	1320	1409,5	Tehniskais rakstnieks	2300	1950			
Mārketinga asistents	1062,50	933,33	Mārketinga projektu vadītājs/-a	2600	2650			
			Tirdzniecības pārstāvis	2500	2900			
			Front-End programmētājs	2900	3650			
			Sistēmu analītiķis	2900	3191,67			
			Biznesa analītiķis	2400	2625			
			Biznesa klientu konsultants	2500	1800			
			Personāla atļases speciālists/-e	1450	1400			
			Produkta īpašnieks/-c e	2400	2275			
			Projektu vadītājs/-a	2950	2500			
			DevOps inženieris	4012,5	3750			

Bakalaura darbs „**Ārvalstu tiešās investīcijas un algu nevienlīdzība starp pašmāju un ārvalstu uzņēmumiem**” izstrādāts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ Alise Mackēviča _____.2022.
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Rekomendēju / nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: *Dr.oec.* profesore Ērika Šumilo _____ .2022.
(paraksts) (datums)

Recenzents: *Dr.oec.* lektors Mārcis Dzelme

Darbs iesniegts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes Studiju centrā

Dekāna pilnvarotā persona:

metodiķe _____ Larisa Staņuka _____.2022.
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Darbs aizstāvēts Bakalaura studiju programmas ”Starptautiskā ekonomika un komercdiplomātija” gala pārbaudījuma komisijas sēdē _____._____.

Komisijas sekretārs(e): _____ Kristīne Bērziņa _____.2022.
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)